

ความตึงเครียด ๗ ที่ควรจะมีก็เกิดขึ้นได้สิ้นสุดลงโดยฉับพลัน สำหรับจีนแคงททางของการปรอง
 กองกันโค่นล้มสุดลงใน ค.ศ. 1959 เมื่อรัสเซียปฏิเสธที่จะให้ความช่วยเหลือแก่จีน รวมทั้งการยกเลิก
 แผนบอย่างอาวุธนิวเคลียร์ สำหรับรัสเซีย การที่จีนแคงไม่รับผู้การเจรจาต่ออาวุธเป็นการทำทหายความ
 เป็นผู้นำของรัสเซียในโลกคอมมิวนิสต์ นอกจากนั้นในปี ค.ศ. 1959 นั้น รัสเซียได้สมประมาทจีนแคง
 มากขึ้น โดยก้าวค้ำยในการพัฒนาเศรษฐกิจของจีนแคง กรุงเซฟโควิทาคณวิจารย์โครงการณักระโลก
 ล้ำหน้าของจีนแคงค่าง ๆ นา ๆ ณ ที่ประชุมสภาสูงของพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซียครั้งที่ 21 (กุมภาพันธ์)
 ณ ที่ประชุมเมืองโปซนาน (Poznan- ใน Poland เดือนกรกฎาคม) และที่สภาสูงของพรรคคอมมิวนิสต์
 อังกฤษ (ธันวาคม)

ณ ที่ประชุมเหล่านั้น กรุงเซฟซึ่งเคยสงบท่าที่ไม่ใคร่วิจารณ์โครงการณักระโลกล้ำหน้าโดยทรง
 ใค้คำพิจีนแคงว่าสร้างระบบคอมมิวนิสต์ไม่เป็น โครงการณักรนั้นเป็นโครงการณักรความอุดมการณักรของพวกชน
 ชั้นกลางระดับต่ำ (Petty Bourgeois Ideology) เพราะเป็นการนำไปสู่ระบอบคอมมิวนิสต์โดยการ
 ใช้ระบบหมู่บ้านและการปฏิวัติอย่างรุนแรงเป็นเบื้องต้น กรุงเซฟ ยังเย็บคอไปเสียกว่า โครงการณักรนั้นเป็น
 โมงะเพราะมิได้ขำเมติเห็นชอบจากสภาสูงของพรรคจีนคอมมิวนิสต์ ครั้งที่ 8 แห่งปี ค.ศ. 1957 เป็น
 การละเมิดหลักการประชาธิปไตยแบบรวมอำนาจ (Democratic Centralism— การลงมติโดย
 โด ๆ โดยหักค้ำยภายหลังมิได้) โครงการณักรเศรษฐกิจซึ่งเป็นเรื่องทางค้ำยเศรษฐกิจ ใครขยายขอบ-
 เรขมาสู่การเมือง และอุดมการณักรโดยประการณะนี้⁶⁴

ความขาดความกันโค่นล้มปรากฏเกินขีดจนเป็นที่ยอมรับกันอยู่ในที่สำหรับทั้งสองฝ่าย แต่โลกภายนอก
 ไม่เห็นใครู้ถึงถึงความแตกร้าวของลกคอมมิวนิสต์ คอมมิวนิสต์ผู้อยู่ใหญ่ทั้งสองฝ่ายยังคงมีสัมพันธ์ทาง
 การผูกคอกันความปกติ ยังคงมีคอกันคอกันหน้าโลกภายนอก ทว่าภายในของแคงแต่ละฝ่ายเต็มไปด้วยแผนการณักร
 ล้ำลึกที่จะพำพันพำดวยอ้างซึ่งกันและกันเท่าที่โอกาสและสมของของคนจะอำนวย สำหรับรัสเซียการใครล้ม
 ฝ่ายเมมาเข่งประสพความล้มเหลว เบ่งเหวดยุคที่ประชุมของพรรค ณ เมืองดูซานฮับเบติ จีนแคงเริ่ม
 รุ่งเรืองใจกับการที่รัสเซียยื่นหน้ายื่นค้ำเข้ามาแทรกแซงกิจการเมืองภายในของจีนแคง การวางแผนณักร
 ล้างอำนาจกรุงเซฟคงจะมีอยู่ข้างแล้ว

ทั้งนี้ การมุ่งรอกอัยใครกรุงเซฟหมคอำนาจ เป็นความหวังที่เป็นไปใครมิใครน้อยสำหรับจีนแคง
 หลังจากจีนแคงล้มเหลวในการกล่อมรัสเซียมิใครค้ำเนินใครบายอยู่ร่วมกันโดยสันติแล้ว ทนทางเคียวที่พอ
 จะทำให้รัสเซียล้มเลิกใครบายคังกล่าว ไครแก่ การใครล้มเบเปลี่ยนผู้นำใหม่ จีนแคงจึงมุ่งรอกอัยกรุงเซฟ
 หมคอำนาจ และจีนแคงก็คอบยอินที่ช่วยอ้างำเป็นเพื่อเร่งใครกรุงเซฟหมคอำนาจโดยเร็วไว โอกาสเช่น
 นั้นยังไม่ปรากฏใน ค.ศ. 1960 แคนใครบายและพฤติกรรมของกรุงเซฟ คังแต่ ค.ศ. 1956 - 1962 ไคร
 เริ่มเพาะเชื้อแห่งความแตกแยกใครปรากฏที่ละน้อย ๆ อย่างหลีกเลี่ยงมิได้

ใน ค.ศ. 1959 จีนแคงกำลังเผชิญภาวะเศรษฐกิจที่ปั่นป่วน อันเนื่องมาจากความล้มเหลวของ
 โครงการณักระโลกล้ำหน้า ประชาชนแสดงความไม่พอใจกับความไม่สงบขึ้นทั่วไป ภาวะไม่มั่นคงคังกล่าว
 เป็นที่น่าวิตกยิ่งสำหรับรัฐบาล เมื่อสังเกตสถานะการณักรภายนอกประเทศ จีนแคงก็ยิ่งทวีความเคือกร้อน
 ยิ่งขึ้น รัสเซียใครก้าวรุกหน้าอย่างไม่หยุดยั้งในการสมานฉันท์กับโลกเสรี ในเดือนมกราคม นายมิโคยัน
 (Anastas Mikoyan) รองนายกรัฐมนตรีอันดับแรกของรัสเซียเดินทางไปวอชิงตัน ไครมีการทาคความคก-

ลงแดงเปลี่ยนการเยือนประมุขของทั้งสองฝ่าย โดยรัสเซียจะเป็นฝ่ายไปเยือนสหรัฐก่อนในเดือนกันยายน การเจรจาที่ระดับผู้นำสองฝ่าย ณ ค่ายเควิด (Camp David) เป็นไปด้วยบรรยากาศไมตรีอันดีงามต่อกัน ต่างตกลงให้มีการประชุมระดับสุดยอดโดยกำหนดเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1960 ครุสเชฟประกาศความสำเร็จในการสมานฉันท์ทศวรรษอเมริกา ท่ามกลางความเงิบเงียบเย็นและการเข้าจับตาคู่ของจีนแดง

เมื่อครุสเชฟไปเยือนปักกิ่งทันทีหลังจากออกจากอเมริกาจีนแดงค่อนข้างชื่นชม การที่รัสเซียคำเนิ่นนโยบายต่างประเทศโดยมิไคคารือจีนแดง และทวนกลับมารายงานท้าวี่จีนแดงภายหลังนั้น แม้จะแสดงให้เห็นว่า รัสเซียมีอารมณ์ร่วมความสำคัญของจีนแดงในโลกคอมมิวนิสต์ รัสเซียได้กระทำสิ่งซึ่งจีนแดงไม่อาจอภัยได้คือ การที่รัสเซียคำเนิ่นนโยบายใช้กลยุทธ์แทรกซ้อน (Double Game) เป็นกลลอบกลบตาจีนแดงและคำเนิ่นกลยุทธ์ "คบหัวแล้วอุบหลัง" ความพยายามของรัสเซียที่จะถ่อมจีนแดงให้คล้อยตามนโยบายอยู่ร่วมกันโดยสันติจึงล้มเหลว

๓ ปักกิ่ง รัสเซีย "รายงาน" ถ่อมจีนแดง ความถ้อยสุนทรพจน์ว่า การสมานฉันท์เป็นการคำเนิ่นตามนโยบายอยู่ร่วมกันโดยสันติเพื่อบรรเทาความตึงเครียดทางการเมืองโลก และรัสเซียได้ตกลงกับอเมริกาที่จะเจรจาลดอาวุธอย่างจริงจังเพื่อสร้างรักษาสันติภาพโลก ถ้อยแถลงของรัสเซียได้รับคำขอบที่ปราศจากคำขอบเป็นถ้อยแถลงสุนทรพจน์ใดจากฝ่ายจีนผู้เป็นเจ้าของ จีนแดงเงิบเฉยเป็นารประท้วงเงิบต่อการกระทำของรัสเซีย ในทัศนะของจีนแดง จีนแดงถือว่าทุกอย่างก้าวที่รัสเซียมุ่งสู่อเมริกา คือทุกอย่างก้าวไปสู่ขั้นทรยศสำหรับจีนแดง ไปสู่ภาวะของการอยู่โดดเดี่ยวไร้พันธมิตร ไปสู่ความสันตะเหินของเสถียรภาพความมั่นคงในการเผชิญหน้ากับอเมริกา จีนแดงมีเหตุอย่างที่จะกักค้ำและโจมตีรัสเซียว่า ทรยศต่ออุดมการณ์ และกระบักมิตรต่อจีนแดง ความรู้สึกโกรธแค้นดังกล่าวได้ปรากฏในบทความของเมาส์คูตี เกียร์ทีคุณเลนิน ในวารสารบรรพบุรุษ 90 ของเลนินเมื่อวันที่ 22 เมษายน ค.ศ. 1960 กล่าวโทษรัสเซียโดยพฤตินัย บทความนี้เรียกว่า "ลัทธิเลนินจงเจริญ" ("Long Live Leninism") ย้ำหลักการต่อสู้ระหว่างลัทธิคอมมิวนิสต์และลัทธินายทุนจักรวรรดินิยม สองลัทธิจะอยู่ร่วมกันโดยสันติมิได้เพราะหลักการและอำนาจผลประโยชน์ขัดกัน ลัทธิคอมมิวนิสต์ยึดหลักการต่อสู้โดยปราศจากเงื่อนไขและปราศจากการประณีประณอมด้วยประการใด ๆ ทั้งสิ้น

บทความนั้น และการที่มหาอำนาจป็นพหุคูณในหลักการรวมเขอรมีนนี้ ใ้ทำให้รัสเซียคับแค้นใจ ทนทางปรองคองกับอเมริกาได้ก้าวไกลสุดสายป่านแล้ว อเมริกาไม่อาจจะยินยอมประณีประณอมกับรัสเซียในหลักการอื่นใดที่จะขัดกับอำนาจผลประโยชน์ของโลกเสรีได้ ในขณะที่รัสเซียกำลังมองหาช่องทางอยู่นั้น และการประชุมสุดยอดกำลังใกล้กำหนดเข้ามา ได้เกิดกรณีวิกฤติเครื่องบิน ยู-ทู (U-2) ของอเมริกาซึ่งบินสืบราชการลับในรัสเซียถูกรัสเซียยิงตกเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม ครุสเชฟได้กล่าวหาประท้วงอเมริกาอย่างเผ็ดร้อนรุนแรง และถือโอกาสยกเลิกการประชุมสุดยอดครั้งที่ ท่ามกลางความพอใจของจีนแดงซึ่งออกคิดมิได้ว่าเพราะทนป็นบังคับรัสเซียจึงเข้ามากรการเท่านั้นคือโลกเสรี

ถึงกระนั้น ความบาดหมางใจกันมิได้บรรเทาแม้แต่น้อย รัสเซียและจีนแดงยังคงมีความหวาดระแวงแคลงใจกันอยู่ ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1960 จีนแดงเริ่มเป็นฝ่ายวิพากษ์วิจารณ์โจมตีพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซียในที่ประชุมของสหพันธ์กรรมกรแห่งโลก (World Federation of Trade Unions—)

๓ ปักกิ่ง รัสเซียมิได้รอช้า ได้โจมตีจีนแรงในที่ประชุมพรรคคอมมิวนิสต์ที่บูดาเปสต์ (เมืองหลวงฮังการี) ในเดือนมิถุนายน ท่ามกลางความหวาดหวั่นประการหนึ่ง สหประชาชาติได้ถอนเข้าหากัน เป็นการแตกแถวในระบัพพรรคคอมมิวนิสต์ ยังไม่มีการโจมตีกันซึ่งๆ หน้า ครั้นแล้ว ความแตกแถวระบัพพรรคคอมมิวนิสต์ได้ขยายตัวไปสู่ความแตกแยก ระบัพรัฐบาล เมื่อรัสเซียประกาศยุติการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและทางทหารแก่จีนแดง และได้เรียกนักวิทยาศาสตร์และนายช่างทั้งหลายประมาณ 1,390 คนกลับประเทศในเคียนกรกฏาคม ค.ศ. 1960

รัสเซียคาดว่า มาตรการนั้นคงบีบบังคับจีนแดงให้จำยอมงอนง้อหรืออยู่ที่โต๊ะอาหารของรัสเซียต่อไป โดยไม่มีเงื่อนไข จีนแดงได้แสดงคนซึ่งขึ้นไม่ยอมง้อ หากแต่แสดงความเป็นปฏิปักษ์ต่อรัสเซียอย่างเปิดเผย มาตรการของรัสเซียเพียงแต่เร่งให้ความแตกแยกรุนแรงขึ้นและเป็นทางการเร็วขึ้นเท่านั้นเอง ทนทางปรองดองกันได้สิ้นสุดลงแล้ว นับแต่เดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1960 ทั้งรัสเซียกับจีนได้ให้ความช่วยเหลือกันด้านต่าง ๆ และเรียกตัวผู้เชี่ยวชาญกลับรัสเซียแล้ว รัสเซียรู้ทั่วที่ว่าหนทางเป็นมิตรไมตรีกับจีนแดงนั้น เป็นไปได้อย่างเต็มที่ รัสเซียจึงดำเนินนโยบาย มาตรการข่มขู่ (Policy of Excommunication) จีนแดงด้วยการเรียกประชุมพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วโลกให้ลงมติขับไล่จีนแดง รัสเซียได้เริ่มนโยบายดังกล่าว โดยเรียกเรื่อง ๓ ที่ประชุมพรรคคอมมิวนิสต์ที่บูดาเปสต์ เวทีต่อมา คือ ที่ประชุมพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วโลก ณ มอสโคว์ระหว่าง พฤศจิกายน ถึง ธันวาคม ค.ศ. 1960 ซึ่งเป็นการประชุมพยายามแสวงหาวิถีทางยุติ ความแตกแยกระหว่างสองผู้ยิ่งใหญ่แห่งโลกคอมมิวนิสต์ แต่ไม่สำเร็จผล การประชุมนี้ได้ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์รับทราบโดยปริยายว่า โลกคอมมิวนิสต์มีสองผู้ยิ่งใหญ่แล้วอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ทั้งปรากฏจากการที่ รัสเซียและจีนแดงได้พิสูจน์หลักการของตนด้วยการเสนอประเด็น 2 ประเด็น ว่าด้วยเรื่องสงครามและสันติภาพในการมีสัมพันธภาพกับโลกเสรี และประเด็นว่าด้วยการวินิจฉัยประเด็นสำคัญในโลกคอมมิวนิสต์ ซึ่ง รัสเซียเสนอวิธีลงคะแนนเสียงข้างมาก (Majority Vote) ส่วนจีนแดงเสนอลงมติเป็นเอกฉันท์ โดยผ่านการปรึกษาหารือก่อน (Unanimity through Consultation) ที่ประชุมลงมติรับหลักการ เรื่องวินิจฉัยตามหลักการของจีนแดง เป็นการสมประมาทรัสเซียมาก ในที่ประชุมครั้งนั้น แม้รัสเซียจะ คุมเสียงข้างมากซึ่งมาจากพรรคในยุโรปตะวันออกบริวารของตน แต่พรรคที่มาจากอาเซียรวมทั้งอัลบาเนีย ยกเว้น ลังกาเสียนอกอ่าวอยู่ฝ่ายจีนแดง โลกคอมมิวนิสต์เริ่มแตกแยกเป็นฝักเป็นฝ่ายอย่างเด่นชัด ฝักฝ่าย จีนแดงบ้าง รัสเซียบ้างและเป็นกลางบ้าง ความแตกแยกนี้ว่าไปแล้วย่อมเป็นที่พอใจ โดยเฉพาะแก่สำหรับ โลกเสรีเท่านั้น แม้แต่บรรดาพรรคคอมมิวนิสต์ทั้งหลายก็มีที่พอใจอยู่ในที่ เพราะการแตกแยกเช่นนั้น ทำให้อำนาจฐานะของรัสเซียอ่อนลง ซึ่งหมายถึง ยุโรปตะวันออกจะคงได้ยึดผลประโยชน์โดยตรงที่จะ ผูกมิตรกับสองผู้ยิ่งใหญ่ของชน รัสเซียจะควบคุมบริวารอย่างเข้มงวดถึงแก่ได้ จำต้องเอา ใจไว้ ความแตกแยกของโลกคอมมิวนิสต์ครั้งนั้นได้ทำให้อัลบาเนีย (Albania) บริวารของรัสเซียซึ่ง คอยหาโอกาสมานานแล้วได้แสดงคนเป็นปฏิปักษ์ต่อรัสเซีย โดยแสดงคนอยู่เบื้องหลังจีนแดง

อัลบาเนียเป็นรัฐเล็กมีพรมแดนตะวันตกติดกับยูโกสลาเวีย ซึ่งปรารถนาจะกลืนอัลบาเนียทุกโอกาส ที่อำนาจ - อัลบาเนียมีเสถียรภาพความมั่นคงอยู่ภายใต้รัสเซีย กรวยเท่าที่รัสเซียยังขาดพวงคักชากกับ ยูโกสลาเวีย ครั้นเมื่อรัสเซียปรองดองกับยูโกสลาเวีย อัลบาเนียยอมหากระแวงว่า รัสเซียจะยินยอม ให้อัลบาเนียผนวกอัลบาเนียเป็นการเอาใจ อีกทั้ง การที่รัสเซียมีอัลบาเนียทางบ้านเศรษฐกิจสองปี จัยใหญ่นี้เป็นเหตุให้อัลบาเนียโจมตียูโกสลาเวียตามอย่างจีนแดง และยื่นพิทักอยู่เคียงข้างจีนแดงในการ

ประชาชาติเอเชีย พฤติกรรมของอัลบาเนียย่อมบ่งชี้ความอับยั้งมาสู่รัสเซียอย่างมากที่รัฐบาลวิวารของคนเอาใจออกห่าง ไปยึดไม่ฝักใฝ่ของใคร รัสเซียได้พยายามบีบบังคับอัลบาเนียเช่นเดียวกับจีนแคงด้วยประการให้ความช่วยเหลือทาง เศรษฐกิจและทหาร สัมพันธภาพระหว่างกันเสื่อมลงโดยเจกนา รัสเซียได้ช่วยบีบบังคับอัลบาเนียให้หันไปหาจีน แคง ซึ่งได้เตรียมพร้อมอำนาจเสริมที่ จีนแคงมีความตั้งใจจะหาสมัครพรรคพวกอยู่แล้ว ย่อมพอใจจะ ใกล้เคียงสมัครพรรคพวกโดยเฉพาะที่เคยสวามิภักดิ์คือรัสเซีย อัลบาเนียมีระบอบรัฐสังคมนิยมที่เฉพาะแก่การ สร้างอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งคุณประโยชน์มหาศาลแก่จีนแคงเองมิใช่น้อย นโยบายหักเหือกที่รัสเซียได้ใช้ต่อจีน แคงและอัลบาเนียได้ทำให้โลกคอมมิวนิสต์แตกแยกกันจนอย่างที่เราได้เห็นเป็นทางการในโลกคอมมิวนิสต์ โลกภาย นอกยังไม่แน่ใจในความแตกแยกเหล่านี้

ภายในโลกคอมมิวนิสต์เอง ได้เกิดภาวะตึงเครียดขึ้น อันสืบเนื่องมาจากจีนแคงทำตลกร้ายรัสเซีย ๓ ที่ประชุมสภาสูงของพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซีย ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1961 กลุ่มเราได้เปลี่ยนใจโครงการ พัฒนาชาติคามแนวสตาลินซึ่งเข้าคู่สหภาพรรมพันัด บรรดาฝ่ายปฏิวัติเค็สซอไหวทิวไม่เพิ่มด้วย โดยเฉพาะ จีนแคง ทั้ง ๆ ที่เป็นการภายในของรัสเซีย จีนแคงถือว่ารัสเซียอ้างคนเป็นผู้นำโลกคอมมิวนิสต์ และเข้าลการ พัฒนาชาติคามแนวรัสเซียเป็นแบบอย่างแก่รัฐอื่น ๆ ในโลกคอมมิวนิสต์ การที่รัสเซียเปลี่ยนแนวทาง ย่อมเป็น การให้ตัวอย่างไม่ดี เพราะแนวโน้มในทัศนะของจีนแคง คือแนวทางไปสู่ระบอบนายทุนแปร เปลี่ยนลัทธิอุดมการณ์ คอมมิวนิสต์

ในทัศนะของจีนแคง ลัทธิแปรเปลี่ยนอุดมการณ์ (Revisionism) คือ คำจำกัดความทรงภัยต่อ กรรมของกรุงเซเป ก็คือ:

(ลัทธิแปร เปลี่ยนอุดมการณ์) ประชามไม่ยอมรับว่า พรรคคอมมิวนิสต์และพรรคของกรรมกร เป็นแนวหน้าของชนชั้นกรรมาชีพ ไม่ยอมรับหลักการเบ็ดเตล็ดและปฏิวัติโดยชนชั้นกรรมาชีพ หากแต่ ยอมรับว่า ลัทธินายทุนสามารถเข้ามาสู่ลัทธิสังคมนิยมได้โดยโธมาตการประชาริบบโดยแบบชนชั้น กลาง และใช้ลัทธิวิถีทางประชาริบบโดยผ่านการเลือกตั้งมีผู้แทน การเปลี่ยนมาสู่ลัทธิสังคมนิยมโดย ปราศจากการทำลายล้างกลไกของรัฐของชนชั้นกลาง (พวกแปรเปลี่ยนลัทธิ) ได้ใช้ลัทธินิยมสันติภาพ ความสงบสุขเข้าแทนที่ การต่อสู้ลัทธิจักรวรรคตินิยม นำเอาการปฏิรูปมาใช้แทนการปฏิวัติโดยชน ชั้นกรรมาชีพ นำเอาลัทธิชาตินิยมแบบของชนชั้นกลางมาแทนการมุ่งพิทักษ์และเผยแพร่อัทธิไปทั่วโลก และแทนหลักการขบวนการทฤษฎีของมาร์กซ์และเลนิน ซึ่งว่าด้วยการต่อสู้ระหว่างชนชั้นต่าง ๆ⁶⁵ ความหลักการอันนี้ จีนแคงถือว่ารัสเซียเป็นผู้นำและเจ้าลัทธิของโลกคอมมิวนิสต์ การที่รัสเซียแปร เปลี่ยนอุดมการณ์จึงมีความหมายไปถึงการเปลี่ยนนโยบายของโลกคอมมิวนิสต์คือโลก⁶⁶ การที่รัสเซียเปลี่ยนแนว อุดมการณ์นี้ โดยสมานฉันท์กับอเมริกาและพัฒนาประเทศมุ่งไปทางวิถีทางของระบอบนายทุน จีนแคงถือว่าเป็น การทรยศต่ออุดมการณ์ และเป็นหน้าที่ของจีนแคงที่จะขจัดลัทธิแปร เปลี่ยนอุดมการณ์ ทั้งปรากฏในถ้อยแถลง ของหลิวเซาซี ยืนยันว่า

"... ในการต่อสู้กับลัทธิจักรวรรคตินิยม เป็นการจำเป็นบ่อยครั้งในเวลาเดียวกันที่จะต้องต่อสู้ทำลาย อ่างลัทธิแปร เปลี่ยนอุดมการณ์ที่ไค่สนองคุณต่อสู้จักรวรรคตินิยม"⁶⁶

ด้วยหลักการและเหตุผลข้างต้น จีนแคง เป็นปฏิปักษ์ต่อกรุงเซเปผู้นำการแปร เปลี่ยนอุดมการณ์ ความ เป็นปฏิปักษ์กันนี้ ไค่รุนแรงขึ้น เมื่อจีนแคงประท้วงมติของพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซียที่ได้ยินยอมทำลายภาพพจน์

สถาปนาโดยการเคลื่อนย้ายสหภาพจากฐานหลวงของชาติ รูเบนโลผู้แทนจีนแดงได้แถลงสุนทรพจน์โจมตีกรุงเซเปในที่ประชุมพรรคคอมมิวนิสต์จีนและได้ไปการวะสหภาพจีนก่อนถูกเคลื่อนย้าย พฤติกรรมของรูเบนโลเป็นการเหยียดจีนเซเป ย้ำความมั่นใจแก่ฝ่ายปฏิปักษ์ของกรุงเซเปว่า จีนแดงเองไม่ต้องการกรุงเซเป กรุงเซเปยอมถือว่าจีนแดงก้าวกำกิจการภายในพรรคและของรัฐบาลคน ส่งเสริมฝ่ายปฏิปักษ์ของคนใหม่กำลังกล้าแข็งขึ้น ทิศนะ และนโยบายของจีนแดง เนื้อแท้เป็นประการใดอาจไม่กระจ่างชัด แต่พฤติกรรมการของรูเบนโลได้พิสูจน์ถึงทัศนคติความคึกคึกเหินของกรุงเซเปว่าอาจมีความเป็นจริงอยู่บ้างมิใช่น้อย ความแตกแยกซึ่งเคยอยู่ในระดับลึกซึ้งในค่านโยบายต่างประเทศ ได้แผ่ขยายมาสู่การเมืองภายในระดับพรรคมาสู่ระดับชาติ และได้แผ่ขยายวงจำกัดในที่สุดล้อมตัวบุคคลไว้ คือบุคคลชั้นนำของทั้งสองฝ่ายซึ่งมุ่งทำลายล้างซึ่งกันและกัน เพื่อพิสูจน์ความเป็นเจ้าอธิปไตยและพิสูจน์หาหาความ เป็นผู้นำในโลกคอมมิวนิสต์

นอกจากจีนแดงจะแสวงหาอำนาจอิทธิพลแข่งกับรัสเซียในโลกคอมมิวนิสต์ จีนแดงยังมุ่งไปยังเอเชียอาคเนย์ ภูมิภาคบ้านใกล้เรือนเคียง จีนแดงเริ่มดำเนินนโยบายใหม่เรียกร้องให้ภูมิภาคนี้คัดค้านลัทธิจักรวรรดินิยมของอเมริกา ขณะนั้น ทั้งภูมิภาคยังมีภาวะการเมืองที่ไม่แน่นอนนัก อำนาจอิทธิพลของอเมริกาปรากฏเด่นชัดในเวียดนาม และลาว ทั้งสองประเทศได้รับความช่วยเหลือจากอเมริกาทางทหารเพื่อให้ดำรงคงความเป็นรัฐต่อไปได้เป็นการต่อต้านกับคอมมิวนิสต์ภายในภูมิภาค ความช่วยเหลือดังกล่าวมากมายนี้ประจวบกับรัฐบาลลาวเองมีที่ท้านิยมโลกเสรีมากกว่า ทำให้เวียดนามเหนือและลาวแดง (เขตกิทธิพล คือภาคเหนือคือกรรมคนเวียดนามเหนือ) ภายใต้การสนับสนุนของจีนแดงได้ก่อการร้ายขึ้นทั่วประเทศใน ค.ศ. 1959 ภาวะปั่นป่วนเนื่องจากรัฐบาลมิได้วางตัวเป็นกลาง และกับคอมมิวนิสต์ ได้เป็นปัจจัยก่อให้เกิดรัฐประหารโดยผู้รักชาติจากฝ่ายทหารขึ้น ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1960 แต่แล้วรัฐบาลใหม่ภายใต้การสนับสนุนของอเมริกาก็ยึดอำนาจคืนได้

วิกฤตการณ์ในลาวยังความตระหนกแก่ผู้ประเทศเพื่อนบ้าน คือไทย นายกรัฐมนตรีสุวรรณภุมารอดให้สหภาพโซเวียตช่วย รัสเซียส่งอาวุธยุทโธปกรณ์มาให้ทางอากาศ ส่วนใหญ่อาวุธเหล่านี้ไปอยู่ในมือฝ่ายลาวแดงซึ่งมีกำลังเพิ่มมากขึ้นพอที่จะเป็นกำลังสำคัญในการล้มรัฐบาลลาวและ เป็นกำลังแก่พวกเวียดนามเหนือให้แทรกซึมเวียดนามใต้ได้อย่างที่ ความช่วยเหลือของรัสเซียทางทหารก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ความตึงเครียดขึ้น จนเกิดข้อสงสัยกันว่า รัสเซียจะเข้าไปมีบทบาทแข่งกับอเมริกาและจีนแดงอย่างจริงจังมากน้อยเพียงใด และจริงจังเพียงใด ข้อสงสัยนี้ และเพื่อแสดงเจตนาที่แน่วแน่ให้โลกเสรีเข้าใจถึง กรุงเซเปได้กล่าวสุนทรพจน์ ณ ที่ประชุมมอสโคว์ ในวันที่ 6 มกราคม ค.ศ. 1961 ว่า ขบวนการปลดปล่อย (หรือ "ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์" ตามความหมายของรัฐบาลต่าง ๆ) ที่เกิดขึ้นในรัฐต่าง ๆ นั้นแม้จะเป็นขบวนการคอมมิวนิสต์ รัฐบาลรัสเซียจะสนับสนุนให้ความช่วยเหลือทางทหารเท่านั้น ซึ่งหมายถึง รัสเซียจะไม่ใช้กำลังทหารของตนเข้าแทรกแซงช่วยเหลือฝ่ายคอมมิวนิสต์พื้นเมืองต่อต้านรัฐบาล จีนแดงถือว่า คำประกาศเป็นการปฏิเสธของรัสเซียที่จะไม่ยอมรับความเป็นผู้นำโลกคอมมิวนิสต์ (เพราะถ้าเป็นผู้นำ ก็ต้องช่วยเหลือคอมมิวนิสต์ทุกฝ่าย เป็นภาระที่หนักเกินไป และรัสเซียต้องเสี่ยงเผชิญหน้ากับโลกเสรี) จีนแดงประณามว่ารัสเซียถอยนโยบายเอาตัวรอด

สิ่งที่ทำให้จีนแดงมั่นใจยิ่งขึ้น คือการที่รัสเซียดำเนินนโยบายสมานฉันท์กับอเมริกามากขึ้น ในปี ค.ศ. 1961 ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาใหม่คือ นายจอห์น เอฟ. เคนเนดี (John F. Kennedy) มีที่ท่าต้อง

การความร่วมมือกับรัสเซีย ค่างฝ่ายทางประณิประณอมกันทั้ง ๆ ที่ขณะนั้นสถานการณ์ในลาวเพียบพันแล้ว พหารเวียคนามเหนือข้ามพรมแดนเข้ามาในลาว ถูกความเสถียรภาพความมั่นคงของลาวและประเทศเพื่อนบ้าน คือ ไทยและเวียคนามใต้ อเมริกาและรัสเซียได้ร่วมประชุม ๗ เวียดนาม เมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1961 ตลอดจนในหลักการที่จะให้อาวเป็นกลาง ความระอคกลางเดิม ๗ ที่ประชุมเจนีวา ค.ศ. 1954 ได้มีการประชุมเจนีวาครั้งที่สองในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1961 ถึง กรกฎาคม ค.ศ. 1962 ผู้แทนจีนแดงเรียก ร้องให้หยุดเลิกองค์การ ซีอาโต้ ซึ่งขณะนั้นมีที่ท่าว่า ถ้าสงครามลาวจะขยายตัวมาถึงไทย พหารจากองค์การ นี้จะเข้าสงครามถูกความเสถียรภาพความมั่นคงของจีนแดง แต่ขอเรียกร้องให้มีไว้ด้วยความสนใจจากขรรคา ประเทศต่าง ๆ ที่เข้าประชุม

ที่ประชุมลงมติให้ยุติการยิง และกำหนดลาวเป็นเขตปลอดพหาร ถึงกระนั้น พหารเวียคนามเหนือ ก็ยังคงปรกกฎอยู่ในลาว วิฤคคิการในลาวสันเสเหือนเสถียรภาพความมั่นคงของจีนแดงมีไร่น้อย เพราะถ้า กกลางก็มีไค้ในระหว่างมหาอำนาจ ลาวก็อาจเป็นยุทธภูมิของโลกเสรีและโลกคอมมิวนิสต์ ซึ่งจีนแดงไม่ ปรารวดณา เพราะสงครามไค้ประเทศบ้านเรือนของคนเหลือเกิน จีนแดงไค้พยายามหลีกเลี่ยงเต็มที่ ทั้ง เติมไค้จากกรณีที่จีนแดงมีบังคัยเวียคนามเหนือมีไค้ไร้คำอ้างรวมประเทศ

พวกคอมมิวนิสต์ในลาวที่เรียกกันซ้ำ ขบวนการประเทศลาว ตั้งแต่ ค.ศ. 1962 มีไค้มีหลังอา นางเพิ่มขึ้นเท่าที่ควร เพราะเวียคนามเหนือพอใจที่จะเห็นพรรคคอมมิวนิสต์ลาวมีอำนาจในที่ราบสูงภาคเหนือ ไร้เป็นเส้นทางส่งกำลังอาวุธและเสบียงอาหารส่งเสริมแก่สงครามเวียคนามที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ส่วนจีน แแดงไม่ต้องการที่จะเสี่ยงเผชิญหน้าอเมริกา ทั้งจีนแดงและเวียคนามเหนือจึงมีไค้หนุนหลังลาวแดงให้ทำสง- คราภูมิอำนาจรัฐบาลลาว ซักประการหนึ่งการเมืองในอาเซียอาคเนย์ ถ้าเล่นเสี่ยงเกินไปเป็นอันตรายค่อ คนเอง จีนแดงไค้เลือกยุทธภูมิใหม่ที่ไกลตัวเองแล้ว คือ อัฟริกา

ตั้งแต่ ค.ศ. 1960 อัฟริกาเหิงจะไค้รับเอกราชมากขึ้น จักรวรรดิไค้พญัน้อยของยุโรปค้อย ๆ สลาย ทั่วดวงก่อเกิดช่องว่างแห่งอำนาจขึ้นในอัฟริกา อเมริกาที่ก็ รัสเซียก็ก็ ก้าวเข้าไปแทนที่ จีนแดงถือเป็นนิมิต พมายของพลังปฏิวัติเหนือหลังจักรวรรดินิยมในอัฟริกาจีนแดงเริ่มแสดงคนเป็นผู้นำโดยปริยาย จีนแดงถือทวีป นี้เป็นที่มาแห่งอำนาจเกียรติภูมิของจีนแดงในการ ก่อ เกิดปฏิวัติคามแบบจีนแดงซึ่งจะมีอำนาจอิทธิพลที่จะกึ่ง ถูกความสนใจของอเมริกาจากอาเซียมาสู่อัฟริกา ตลอดจนการทุ่มกำลังความช่วยเหลือแก่อาเซียและอัฟริกา รวมทั้งการไร้กำลังพหารจะทำไค้ให้อเมริกาต้องอ่อนกำลังคัยเผชิญศึกหลายคาน เสนิอนคนไร้ถูกภัยไร้เจ็บถูก ความจนทมคนรูงและเสื่อกลม

คามนโยบายกร่อนกันอำนาจอเมริกานี้ จีนแดงไค้ส่งเสริมการปฏิวัติขึ้นในที่ต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ กองโก ตั้งแต่เป็นของเบดเยี่ยมและฝรั่งเศส บูรุนดี (Burundi) สาธารณรัฐอัฟริกากลาง (Central African Republic) ผู้นำจีนแดงไค้เดินทางไปเยือนรัฐเหล่านี้เป็นการผูกสัมพันธ์ไมตรีและหาสมัครพรรค พากคัยในเวลาเดียวกัน ระหว่าง ค.ศ. 1961 -1964 จีนแดงถือว่า อนาคตของการปฏิวัติสคิสไปยังนิก ในอัฟริกา กองโกเป็นกรณีตัวอย่างที่จีนแดงหวังที่จะไค้มีการปฏิวัติขึ้น ๓ ไคโร (ซีจีบต์) ในเดือนธันวาคม 1963 ฐเอนไอเองยอมรับว่าการ เชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับโลกอาหรับและอัฟริกานั้นค่อนข้างจะล่าช้า การมา เยือนอาหรับและอัฟริกานั้น จีนแดงมีจุดประสงค์เรียกร้องให้มีการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันโดยสันติ และค้อง การนิกรภาพตลอดจนความร่วมมือจากโลกอาหรับและอัฟริกา เป็นการเผยแพร่สปีริตบันคูงมิให้เสื่อมเลือนไป

จากใจของโลกที่สาม ในขณะที่เดียวกัน ก็ยืนหลักในหลักการสนับสนุนส่งเสริมการปลดแอกและต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยม⁶⁷

แต่ในขณะที่จีนแดงแสดงบทบาทเจ้าท่ารับการปฏิวัติในอัฟริกา ทรมแดนจีนทางคอมมิวนิสต์อินเดียนก็เริ่มเกิดความตึงเครียดขึ้นทีละน้อย เพราะการเจรจาระหว่างจีนแดงกับอินเดียนยังไม่อาจยุติลงได้ แม้จูเฮนไตจะเดินทางไปเจรจาทันทีเองเมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. 1960 จีนแดงเองคงไม่มีจุดประสงค์ที่จะก่อศึกหรือความตึงเครียดกับกรณีพิพาททรมแดนกับอินเดียนในระยะนั้น เพราะจีนแดงเริ่มแตกแยกกับรัสเซียแล้ว จีนแดงไม่ต้องการศัตรูทั้งรัสเซียและอินเดียนกระหนาบตนเองอย่างแน่นนอน จีนแดงต้องการปฏิวัติกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเป็นกำลังต่อต้านรัสเซีย ทั้งจะเห็นได้จากกรณีที่จีนแดงเจรจายุติกรณีพิพาทชายแดนกับพม่า (มกราคม 1960) เนปาล (มีนาคม 1960) ปากีสถาน (ธันวาคม 1962) มงโกเลียนอก (ธันวาคม 1962) และอัฟกานิสถาน (พฤศจิกายน 1963) ยกเว้นชาติเดียวที่ยังคงดงกันมิได้ คืออินเดียน ที่มีว้ายากยิ่งแก่การลงสัมพันธภาพให้ก็ถึงเดิม คือการที่อินเดียนเริ่มแสวงหาพันธมิตร โดยผูกมิตรกับรัสเซีย แม้แต่กรุงเซฟเองก็เดินทางไปเยือนอินเดียนในเดือนมกราคม ค.ศ. 1960 นับว่าข้ามหน้าข้ามตาจีนแดงเป็นอันมาก ทั้งนี้มีข้อควรสังเกตว่า รัสเซียเริ่มแสวงหาอิทธิพลในเอเชียมากขึ้นแข่งกับจีนแดง เป้าหมายที่สำคัญคือ อินเดียน และอินโดนีเซีย สองชาติที่มีสัมพันธภาพไม่ใคร่ราบรื่นกับจีนแดง

เดิมที อินโดนีเซียเองก็มีข้อตกลงกับจีนแดงเรื่องชาวจีนโพ้นทะเลในอินโดนีเซีย ก่อนมาอินโดนีเซียทรมรดคอมมิวนิสต์ ได้ก่อความตึงเครียดกับจีนแดงขึ้นก็ต่าง ๆ นานา จีนแดงได้ประท้วงอย่างแข็งขัน แต่แล้วแทนที่สัมพันธภาพจะเลวร้ายลงก็กลับดีขึ้น เพราะมีรัสเซียเข้าแทรก รัสเซียได้แข่งขันกับจีนแดงในการช่วยเหลืออินโดนีเซีย เป็นเหตุให้จีนแดงต้องรักษาไมตรีกับอินโดนีเซียให้ดีที่สุด โดยเฉพาะกรุงเซฟไปเยือนอินโดนีเซียในปลายปี ค.ศ. 1959 เร่งรัดให้จีนแดงเซ็นสัญญาสันติภาพกับอินโดนีเซียใน ค.ศ. 1961 ซูการ์โน (Sukarno) เองต้องการพึ่งจีนแดงมากเพราะฝ่ายทหารแอนตี้คอมมิวนิสต์มาก ซูการ์โนยอมให้จีนแดงส่งเสริมพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (The Communist Party of Indonesia—PKI) ซึ่งกล่าวกันว่าขบวนการนั้นเป็นพรรคคอมมิวนิสต์ใหญ่ที่สุดในโลก (เมื่อเทียบจำนวนสมาชิก) จีนแดงได้ยืนยันที่จะมีบทบาทส่งเสริมการปฏิวัติในอินโดนีเซียตามแบบอย่างของเหมาเจ๋อตงมาก อาจกล่าวได้ว่าระหว่าง ค.ศ. 1960 - 1962 สัมพันธภาพระหว่างจีนกับอินโดนีเซียก้าวรุดหน้ามาก แต่สัมพันธภาพระหว่างอินเดียนกับจีนแดงมีแค่ทรงกับทรุด

ในกรณีของอินเดียน จีนแดงที่เป็นปัญหา คือ อักสัยจินตกับควันแซกเมียร์ (ซึ่งเป็นดินแดนที่ปากีสถานและอินเดียนกำลังอ้างกรรมสิทธิ์อยู่) จีนแดงเคยเสนอขอให้อินเดียนรับรองกรรมสิทธิ์จีนเหนือดินแดนดังกล่าวมาแต่ต้น แต่อินเดียนไม่ยินยอม อินเดียนได้เสริมกำลังแสนยานุภาพด้วยความช่วยเหลือจากอเมริกาและรัสเซีย ค่านาถการระแวงสี่สิบสามแห่งของอินเดียนปรากฏขึ้นใกล้อักสัยจิน อานาถทางทหารของอินเดียนที่ปรากฏเหนือทรมแดนที่เป็นกรณีพิพาท ก่อเกิดความสงสัยแก่จีนแดงอย่างน้อยสองประการ ประการที่หนึ่ง อินเดียนจะใช้กำลังหนุนหลังริเบคเป็นกบฏหรือ ประการที่สอง อินเดียนจะยึดอักสัยจินหรือ จีนแดงได้ยื่นประท้วงกับอินเดียนหลายครั้ง อินเดียนเพิกเฉยและแสดงอย่างเปิดเผยว่าจะใช้กำลังรุกเข้าไปในอักสัยจิน เพื่อรับกำลังทหารของจีนแดง ทั้งนี้ อินเดียนเองไม่คาดคิดว่า จีนแดงจะสู้เพื่อป้องกันอักสัยจิน อินเดียนประมาณนโยบายจีนแดงผิดพลาด

จีนแดงถือว่า การยอมถอยในกรณีพิพาทดินแดนอักสัยจิน เป็นการเสียเกียรติภูมิของจีนแดงในภูมิภาค

ภาคินมาลัย และในโลกที่สาม ชักทั้งจีนแคงถือว่ายักสัยจีนนี้เป็นจุดยุทธศาสตร์ใกล้ซีกิเบคและซิน เกียง (ดูแผนที่ประกอบ) ถ้ายินยอมให้อินเกียเข้าเข้าไปในอักษัยจีน ซิบคองมีความกล้าพอที่จะตั้งคนเป็นเอกราช ภายใต้การคุ้มครองของอินเกีย หรือซิบคองอาจตั้งข้อกล่าวหาจนทำให้เป็นที่เคียดแค้นแก่จีนแคง การปกป้อง อักษัยจีน จึงเป็นการรักษาผลประโยชน์ของจีนแคงเอง คือรักษาเสถียรภาพความมั่นคงในจีนแคงและซิบคอง และ เป็นการสำแดงพลังอำนาจของจีนแคงในการรักษาอำนาจผลประโยชน์ของคนทั่วโลกจะมองข้ามหรือเอาเปรียบมิได้

อินเกียรุกกล้าเข้าไปในอักษัยจีน ในซินเกียงเอง ยลจากโครงการพัฒนาระโคคลำน้ำที่ล้มเหลวผลักดันให้ผู้คนในมณฑลนั้นให้อพยพข้ามพรมแดนไปสู่รัสเซียมาก รัสเซียให้ความสนับสนุนเต็มที่ วิกฤติการณ์ในลาวที่ถึงขีดสุดในปี ค.ศ. 1962 กระตุ้นให้ไทยขอกำลังทหารอเมริกามาพิทักษ์ ทหารอเมริกาได้มาประจำในไทยเป็นครั้งแรกที่ทหารอเมริกาประจำในประเทศอาเซียน เอเชียอาคเนย์ ถูกความเสถียรภาพความมั่นคงของจีนแคงเอง ยิ่งกว่านั้น ในปีเดียวกันนั้นความไม่สงบภายในประเทศเนื่องจากโครงการพัฒนาระโคคลำน้ำล้มเหลว และกรณีพิพาทชายแดนกับอินเกียถูกรุน ส่งเสริมให้ไต้หวันเคลื่อนไพร่กำลัง แสวงหาที่จะยกพลขึ้นบก

วิกฤติการณ์หลายด้านเหล่านี้ ถ้าวิเคราะห์ให้ต้องแท้จะเห็นว่า ที่นับเป็นอันตรายสิ้นสะเทือนจีนแคงมากที่สุด คือแผนยกพลขึ้นบกของไต้หวัน เพราะมุ่งทำลายโค่นล้มคอมมิวนิสต์โคยคอง จีนแคงตระหนักดีว่า คนจะตั้งรัสเซียมิได้โดยแน่นอน จีนแคงจำต้องใช้ความสามารถทางการทูตเจรจากับอเมริกา ณ วอร์ซอ มิให้เข้าแทรกแซงช่วยไต้หวัน อเมริกาเองต้องการผูกมิตรกับจีนแคงอยู่แล้ว ก็ยินยอมตกลง เพื่อความมั่นคงยิ่งขึ้น จีนแคงได้ประชุมกำลังแสนยานุภาพประมาณ 6,000,000 คน ประจัญหน้ากับไต้หวัน เตรียมพร้อมที่จะปกป้องอำนาจเต็มที่ ว่าไปแล้วไต้หวันมีโอกาสจะแสดงความสามารถได้ก็ตามที่ได้สัญญาแก่ชาวจีน เสมอมาว่าจะยกพลขึ้นบกทำลายล้างคอมมิวนิสต์ ถ้าเพียงแคสหรัฐอเมริกาก็ยินยอมเห็นด้วยและสนับสนุนไต้หวัน แค่อเมริกาในปี ค.ศ. 1962 เป็นอเมริกาที่ไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงสถานะเฉย นโยบายของจีนเป็นที่ยอมรับของมหาอำนาจโลกเสรีและโลกคอมมิวนิสต์ตั้งแต่ ค.ศ. 1958 แล้ว อเมริกาไม่ต้องการทุนหลังไต้หวัน ภัยเกรงจะก่อให้เกิดความตึงเครียดขึ้น อันหมายถึงการที่อเมริกาและรัสเซียอาจต้องเข้าร่วมสงครามช่วยพันธมิตรของคนชั่วความจำเป็น ความแตกแยกระหว่างรัสเซียและจีนแคงในระบายนั้น ยังไม่มีผู้ใดภายนอกสามารถปลงใจเชื่อได้แน่นอน อเมริกาจึงมีเหตุผลที่จะต้องระมัดระวังไว้ก่อน แผนยกพลขึ้นบกของไต้หวันจึงล้มเหลวโดยปริยาย

จีนแคงได้ระดมกำลังมุ่งไปสู่พรมแดนทางตะวันตกและไต้หวัน ในเดือนกันยายนได้มีการปะทะกันขึ้นทางภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นกรณีพิพาทกันอยู่ หลังจากที่จีนแคงได้ยื่นคำขาดให้อินเกียถอนกำลังทหารมิให้รุกกล้าเข้าไปในดินแดนที่กำลังเป็นกรณีพิพาทกัน รัสเซียได้พยายามขอร้องให้อินเกียยินยอม แต่อินเกียยังคงก้าวต่อไปไม่หยุดยั้ง ในเดือนตุลาคมอินเกียประกาศรับทหารจีนแคงจากดินแดนที่กำลังเป็นกรณีพิพาท ท่าทีและนโยบายพร้อมที่จะใช้กำลังเช่นกันนั้นบีบบังคับให้สถานะการณ์ตึงเครียดยิ่งขึ้น วันที่ 20 ตุลาคม จีนแคงได้โจมตีทำลายกำลังของอินเกีย ในพรมแดนอักษัยจีนและตะวันออกเฉียงเหนือ ภายในสี่วันทหารอินเกียถูกรุกกล้าทิ้งล่าถอย ท่ามกลางความตกตลึงพริ้งเพริกของคนที่ทั่วโลก สงครามระหว่างจีนและอินเกียเป็นที่คาดกันว่าคงเกิดขึ้นในไม่ช้า และสงครามก็ได้อุบัติจริงตามคาด แต่กลับเป็นการทำสงครามที่มีขอบเขต

จำกัดเฉพาะในดินแดนที่เป็นกรณีพิพาท สงครามเช่นนั้นได้เกิดขึ้นและจบลงอย่างรวดเร็วโดยฝ่ายจีนแดงเป็นฝ่ายมีชัยและเป็นฝ่ายเสมอพยุคยิง โดยห้ามอินเดียนแดงเข้าไปในดินแดนที่เป็นกรณีพิพาท รัสเซียเองก็ให้ความสนับสนุนเต็มที่กับข้อเสนอของจีนแดง รัสเซียเองปรารถนาที่จะให้สถานการณ์ในเอเชียยุติลงโดยเร็วเพื่อหลีกเลี่ยงภาวะระงับการระงับใจที่เลือกนโยบายไม่ว่าจะควรสนับสนุนฝ่ายใด

ในขณะนั้น วิกฤตการณ์คิวบาได้คุกคามพร้อมที่จะระเบิดอยู่แล้ว ชัยป็นองมาจากกรณีที่รัสเซียตั้งฐานทัพรวทศวรรษเคสซอนนิวเคลียร์ไว้ในคิวบาทุกคามอเมริกา อเมริกาได้ยื่นคำขาดให้รัสเซียถอนฐานทัพ มิฉะนั้นอเมริกาจะใช้กำลัง ซึ่งหมายถึงสงครามกับรัสเซีย สถานการณ์โลกขณะนั้นถึงเครียดยิ่งนัก จีนแดงเองกลับมีความพอใจที่รัสเซียอาจต้องเผชิญหน้ากับอเมริกา โดยเฉพาะเมื่อสองฝ่ายหยุดการเจรจาเรื่องงกทคของอาวุธนิวเคลียร์ จีนแดงสนับสนุนรัสเซียเต็มที่ในกรณีคิวบา ในขณะเดียวกัน จีนแดงได้ฉวยโอกาสที่ทั่วโลกกำลังตื่นตระหนกกับ ภาวะที่สองผู้ยิ่งใหญ่แห่งโลกกำลังเผชิญหน้ากันในคิวบาเป็นกรณีการคอยโค่นอินเดีย (ทั้งนี้บรรยายแล้วนี้) เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม

ครั้งรัสเซียยอมจำนน ถอนฐานทัพรวทศวรรษจากคิวบา โดยกล่าวว่า เป็นการประนีประนอมอย่างมีเหตุผล⁶⁸ (Sensible Compromise) คิวบาแสดงความไม่พอใจ จีนแดงเองก็เริ่มประณามรัสเซียว่ายอมอ่อนปรนต่ออเมริกาโดยไม่จำเป็น นโยบายอ่อนปรนเช่นนี้เหมือนเมื่อครั้งมหาอำนาจตะวันตกยอมอ่อนปรนแก่ฮิตเลอร์ ที่ประชุมนิวยอร์ก (Manhattan Appasement) ฝ่ายรัสเซียมีคำอธิบายที่จะประณามจีนแดงว่า เจตนา รอคอยความหายนะจากการเผชิญหน้ากันระหว่างอเมริกากับรัสเซีย รัสเซียครหาหน้าจีนแดงว่า บ้าคลั่งสงครามล้างโลก หัวโลกเองภายหลังก็มีความเห็นพ้องคองกันกับรัสเซีย

จีนแดงก็รอกคอยคำอธิบายจากอินเดียอย่างใจเย็น ในขณะเดียวกันก็เตรียมพร้อมที่จะคอยโค่นอินเดียเต็มที่ ถ้าอินเดียนั้นมีข้อเสนอของจีนแดง ในวันที่ 15 พฤศจิกายน อินเดียได้ปฏิเสธข้อเสนอเป็นทางการ จีนแดงจึงใช้กำลังรุกเข้าไปในอินเดียอย่างรวดเร็ว ฝ่ายทหารอินเดียเริ่มรวบรวมกำลังในยุทธภูมิ ครั้นถึงวันที่ 21 พฤศจิกายน จีนแดงประกาศพยุคยิงเองและถอยกลับประจำในดินแดนที่เป็นกรณีพิพาท จีนแดงจำกัดปฏิบัติการรบด้วยเหตุที่ว่า ไม่ต้องการให้อเมริกาเข้าแทรกแซงในวิกฤตการณ์ในคิวบาได้สงบลงแล้ว อเมริกา ก็เริ่มหันมาสนใจเรื่องอินเดียน ส่วนรัสเซียเองไม่ต้องการเผชิญหน้ากับอเมริกาซ้ำสองอีก ทัพยานรบยังคงกับจีนแดงมิให้รุกเข้าอินเดีย อนึ่ง การขยายสงครามเช่นนั้นไม่เป็นการฉลาดนัก ทั้งนี้ จีนแดงเองไม่ต้องการประสพความยากลำบากในการวางเส้นทางสายกำลังและเสบียงอาหารให้แก่กองทัพ สงครามหมายถึงการสิ้นเปลืองกำลังผู้คน ภาวะเศรษฐกิจในจีนแดงหลังจากโครงการระโคคดำหน้าล้มเหลวไม่อาจช่วยให้จีนแดงสร้างภาวะสงครามภายนอกซึ่งอาจสิ้นสะเพื่อนอำนาจของพรรคและรัฐบาล สึกภายในอันเป็นความไม่สงบภายในประเทศ เป็นศึกใหญ่เกินกว่าที่จีนแดงจะมองข้ามไปเสียได้ จีนแดงต้องการรักษาผลประโยชน์ของตน เสริมสร้างเสถียรภาพความมั่นคง และต้องการให้สหเวียงกับอินเดียให้สังวรณไว้บ้างว่า การเจรจาโดยสันติวิธีมีคุณค่าประโยชน์ต่ออินเดียนมากกว่าการใช้กำลังเข้าตัดสิน จีนแดงต้องการสร้างภาพพจน์ว่าเราสงครามเพื่อป้องกันตนเอง มิใช่เพื่อรุกรานเพื่อนบ้านทั้งที่อินเดียนั้นก็ร้องทุกข์ต่อชาวโลก จีนแดงจึงเรียกร้องให้อินเดียนเปิดการเจรจาค่อกันโดยปราศจากเงื่อนไขขงกติกามือองกัน

กรณีพิพาทชายแดนระหว่างจีนและอินเดียได้พิสูจน์ความอ่อนแอไร้ประสิทธิภาพของอินเดียนในการป้องกันตนเอง เป็นข้อควรแก่การวิพากษ์สำหรับอเมริกาเป็นอย่างยิ่ง อเมริกาจึงเริ่มทุ่มเทให้ความช่วยเหลืออิน-

เคียงอย่างมหาศาล จีนแดงเข้าคู่กับความวิตก ปากีสถานหวาดวิตกกับการเสริมสร้างกำลังของอินเดีย เช่นกัน ทั้งจีนแดงและปากีสถานจึงตกอยู่ในสภาพเดียวกัน ปากีสถานเริ่มผูกพันกับจีนแดงมากขึ้นจนกระทั่งมีฐานะเป็นพันธมิตรโดยพฤตินัย

โดยสรุป นโยบายของจีนแดงระหว่าง ค.ศ. 1956 - 1962 นั้นเป็นนโยบายที่หึ่งแสวงหาสันติภาพและส่งเสริมการปฏิวัติโลก ในช่วงระยะนั้นเองที่พันธมิตรกลายเป็นศัตรู รัสเซียถูกความเสถียรภาพความมั่นคงของจีนแดง ชันครายกว่าภัยอเมริกาหลายเท่า โลกคอมมิวนิสต์แตกแยก จีนแดงก็คลั่งใจสร้างอาวุธนิวเคลียร์ นโยบายของจีนแดงเริ่มเน้นหนักการพึ่งพาตนเอง (Policy of Self Reliance) และเน้นหลักการปฏิวัติโลก นโยบายที่ขัดแย้งกันอยู่ในลักษณะ คือ แสวงหาสันติภาพโดยอยู่ร่วมกันโดยสันติและการสนับสนุนขบวนการปลดแอก เป็นลักษณะเด่นชัดและเป็นปัญหาแก่จีนแดงมิใช่น้อย ดังเห็นได้จากการที่จีนแดงไม่อาจรักษาสัมพันธภาพกับอินเดียให้ตลอดรอดฝั่ง ค.ศ. 1962 ทั้งสองประเทศเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน มหาสมุทรกลายเป็นศัตรู ศัตรูของจีนแดงได้เพิ่มขึ้นเป็นสามประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา รัสเซีย และอินเดีย ถูกความเสถียรภาพความมั่นคงของจีนแดง นโยบายล้อมกรอมจีนแดงได้แผ่ขยายวงจําเข้าไปในโลกคอมมิวนิสต์ (คือรัสเซียเป็นศัตรูถูกคามจีนทางคอนเทินือ) และเข้าไปในโลกที่สาม (คือ อินเดีย เป็นศัตรูภายใต้การช่วยเหลือทางทหารจากอเมริกา ถูกคามจีนทางคอนไต) อเมริกาปรากฏอำนาจอิทธิพลในเอเชียอาคเนย์ ภัยทั้งสามคํานปรากฏเป็นเงาคําหะมิมถูกคามจีนแดงเกือบทุกคํานอยู่โดยรอบเช่นนี้ จีนแดงคําเนินนโยบายอย่างไรที่จะทลายแนวปิคัดล้อม.

สงคราม หรือ สันติภาพ ค.ศ. 1963 - 1968

ศัตรูอาจจะมีมากขึ้นและถูกคามเสถียรภาพความมั่นคงของจีนแดง แคภัยเท่านั้นเป็นเพียงความ
 ทาคะเนาว่าอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต หรืออาจจะไม่เกิดขึ้นเลยก็เป็นได้ถ้าสามารถเจรจาประนีประนอมกัน
 ได้ ทั้งเห็นได้ว่าอเมริกาเองก็ยอมรับในที่ว่า จีนแดงเป็นชาติที่มองข้ามไม่ได้และการรอคอยให้จีนชาติ
 โคนล้มจีนแดงก็เป็นไปไม่ได้แน่ อเมริกาในปลายปี 1963 เริ่มพิจารณาหามาตรการ "เปิดประตู" ^{ความ} มีสัมพันธ
 กับจีนแดง ภัยเดียวที่จีนแดงถือว่าเป็นภัยที่มีตัวคนเกินรัก คือภัยรัสเซีย สัมพันธภาพระหว่างทั้งสองรัฐทวี
 ความตึงเครียดคามกาลเวลาที่ผ่านไปอย่างรวดเร็ว จีนแดงแสวงหาอำนาจอิทธิพลจากโลกที่สามและโลก
 คอมมิวนิสต์มากขึ้น เพื่อสร้างแนวร่วมต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยมแบบอเมริกาและลัทธิแปรเปลี่ยนอุดมการโดย
 รัสเซีย นโยบายต่างประเทศของจีนคอมมิวนิสต์ตั้งแต่ ค.ศ. 1963 จึงนับเนื่องได้ว่ามีได้เป็นนโยบายใหม่
 หนึ่งอย่างใด นโยบายแนวร่วมเคยปรากฏแล้วหลายครั้ง ยามเมื่อเผชิญศัตรูที่มีกำลังเหนือกว่ามาก ๆ

จีนแดงก็มีทัศนคติของคนทั่วโลกนับแต่บัดนั้นมาว่า โลกประกอบด้วยฝ่ายต่าง ๆ 3 ฝ่ายได้แก่:-

1. ฝ่ายคอมมิวนิสต์
2. ฝ่ายจักรวรรดินิยมนายทุน
3. ฝ่ายที่อยู่ตรงกลางระหว่างสองฝ่ายแรก (A Vast Intermediate Zone)⁶⁹

ซึ่งมีประชากรประมาณ 1,300 ล้าน ซึ่งแบ่งออกเป็น:

- 3.1 บรรดากลุ่มรัฐที่คอยพัฒนา
- 3.2 บรรดากลุ่มรัฐที่พัฒนาก้าวหน้า ที่สำคัญคือ ญี่ปุ่น เยอรมันตะวันตก
 อังกฤษ ฝรั่งเศส แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ยุโรปตะวันตก

จุดประสงค์ของจีนแดงที่มีต่อภูมิภาคที่สามนั้นอาจกล่าวได้ว่า มีสามชั้น ชั้นแรกเป็นจุดประสงค์ในระยะ
 ยะสั้น (Short range objective) เป็นการเสริมสร้างเสถียรภาพความมั่นคง อำนาจ เกียรติภูมิและผลประโยชน์ทาง
 เศรษฐกิจของจีนแดงเอง จุดประสงค์กลาง ต้องการให้รัฐต่าง ๆ รับรองจีนแดงเป็นมหาอำ
 นาจ ผู้นำและเป็นแบบอย่างของการปลดแอกกฎเอกราชในโลกที่สาม จุดประสงค์ระยะยาว คือการโค่นล้ม
 ทำลายล้างลัทธิจักรวรรดินิยมและสถาปนาโลกคอมมิวนิสต์ที่สมบูรณ์แบบ⁷⁰

เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ดังกล่าว จีนแดงได้ใช้กลยุทธ์ของการสร้างแนวร่วมระดับโลก (Global
 United Front Strategy) ต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยมอเมริกา การสร้างแนวร่วมเป็นทั้งนโยบายและเป็น
 กลยุทธ์ที่จีนแดงนำมาใช้เรียกร้องต่อฝ่ายโลกที่สาม ต่อมา จีนแดงเป็นปฏิปักษ์ต่อรัสเซีย จีนแดงได้เรียกร้อง
 ให้มีการสร้างแนวร่วมต่อต้านลัทธิแปรเปลี่ยนอุดมการณ์ด้วย แนวร่วมจึงต่อต้านทั้งอเมริกาและรัสเซีย ซึ่ง
 จีนแดงกล่าวหาว่ามีเจตนาแบ่งกับครอบครองโลก⁷¹

จีนแดงได้แสดงตนนอกกรอบกรอบขั้วจีนต่อรัสเซียมากขึ้นตามลำดับจนท้ายสุด เมื่อพฤษภาคมปี
 1960 มหันตภัยของประมาณ 80 ٪ จีนแดงได้ช่วยเร่งให้สัมพันธภาพเสื่อมยิ่งขึ้นด้วยการเกริ่นถึงสนธิสัญญาต่างๆ
 ที่จีนทำกับรัสเซียสมัยจักรวรรดิจีน สนธิสัญญาเหล่านั้นได้ทำความตกลงยกดินแดนสำคัญ ๆ ทางตอนเหนือให้
 รัสเซีย โคนแก่สนธิสัญญาเอเกิน (Treaty of Aigun, ค.ศ. 1859) สนธิสัญญาปักกิ่ง (Treaty of
 Peking, ค.ศ. 1860) และสนธิสัญญาฮือ (Treaty of Ili, ค.ศ. 1881) ดินแดนที่จีนแดงเรียกร้อง

คืน ใต้แกมบริเวณตอนใต้ของอัลมาอาคา ในซัคสถาน (Kazakhstan) ใต้เมืองอิร์คัทสค์ (Irkutsk) คืนแกมบริเวณตั้งแต่เมืองท่า วลาดีวอสตอค (Vladivostok) จนถึงบริเวณ สโคโวโรดินส์ (Skovorodins) และบริเวณที่ราบอัลตัน (Aldan Plateau) คืนแดนเหล่านี้ คือ จุ่มแม่น้ำอามูร์ (Amur) และจุ่มแม่น้ำอุซุรี (Ussurri) ซึ่งรัสเซียได้ตั้งเป็นมณฑลเรียกว่า มณฑลอามูร์ (Amur Province) และมณฑลชายทะเลตะวันออก (Eastern Maritime Province)

จีนแดงเริ่มแสดงท่าทีของการคืนโดยกล่าวบอกล่วงหน้าว่าจะพิจารณาสนธิสัญญาเหล่านั้นใหม่ ทั้งแต่เดือนมีนาคม ค.ศ. 1963 ทั้งนี้ ความแตกแยกได้ขยายขอบเขต ความขัดแย้งในด้านการที่ความอุดมการณ์ขัดแย้งในนโยบายต่างประเทศ ขัดแย้งในด้านการบริหารในประเทศ ขัดแย้งในด้านการแข่งขัน เป็นผู้นำโลกคอมมิวนิสต์เหล่านี้ มีส่วนเป็นความขัดแย้งทางการเมืองและเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ ความขัดแย้งต่าง ๆ ขยายขอบเขตมาสู่ปัญหากรณีพิพาทชายแดนเกี่ยวข้องกับเสถียรภาพความมั่นคงของทั้งสองฝ่ายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้⁷² การกระทบกระทั่งทางพรมแดนได้ปรากฏขึ้นหลายครั้ง

ทั้งสองฝ่ายต่างพยายามหาหนทางไกล่เกลี่ยกันเอง ผ่านองคมนตรีที่ตกลงกันเอง ภายใต้งานการขยายความแตกแยกให้ลวงรู้ไปถึงโลกภายนอก ในระยะนั้นต่างมีจุดหมายติดต่อกับพรรคพิจารณาหาหนทางแก้ปัญหาต่าง ๆ แก่ไร้อผล จีนแดงเองปรารถนาที่จะล้มอำนาจรัสเซียในโลกคอมมิวนิสต์อยู่ทุกลมหายใจ หนทางหนึ่งที่น่าใจคือ การประชุมพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วโลกซึ่งรัสเซียพยายามชักชวนเต็มที่ ท้ายสุดคำสั่งผู้แทนพรรคมาเจรจากันที่มอสโคว์ ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1963 ในขณะที่รัสเซียและอเมริกาได้ดำเนินการเจรจาเรื่องงกการทดสอบอาวุธนิวเคลียร์ไปอย่างรวดเร็วกว่าการเซ็นสัญญาขงคทดลอง (Test Ban Treaty) เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคมนั่นเอง รัสเซียได้ดำเนินการทางการเมืองแทรกซ้อน (Double game Policy) เอาใจอเมริกาและจีนแดงมาโดยตลอด โดยท้ายที่สุดสลับจีนแดงจากเอกของตนได้สำเร็จด้วยการแตกแยกอย่างเป็นทางการในเคื่อนนั้นเอง

การลงนามในสัญญาขงคทดลองระเบิดนิวเคลียร์นี้ ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการแตกร้าวระหว่างจีนแดงกับรัสเซีย อย่างไม่มีวันที่วันกลับคืนความสัมพันธ์ที่ก่อกันได้อีก จีนแดงถือว่า รัสเซียได้ดำเนินนโยบายสมานฉันท์กับอเมริกาอย่างเบ็ดเตล็ดเป็นทางการและเป็นการกระทำที่มิชอบกับหลักการปฏิวัติสังคมนิยม ค.ศ. 1950 โดยพฤติกรรมอย่างอภยมิได้ไม่ว่ากรณีใด ๆ รัสเซียดำเนินนโยบายต่างประเทศตั้งแต่ ค.ศ. 1957 มาโดยมิได้ปรึกษาหารือกับจีนแดง นี่ก็เป็นอีกประการหนึ่งที่จีนแดงถือว่ารัสเซียกระทำผิดและเอาใจออกห่างจากโลกคอมมิวนิสต์เพื่อคอมมิวนิสต์ไทยประโยชน์ เอาตัวรอด ๓ ไทโร ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1963 ระหว่างการเยือนประเทศนั้น รูเฮนไฮได้ยื่นข้อแฉงเป็นทางการของจีนแดงทอบโต้สัญญาในในเดือนกรกฎาคมว่า จีนแดงถือว่าสัญญาขงคทดลองนิวเคลียร์เป็นเจตจำนงของอังกฤษ อเมริกาและรัสเซียในการผูกขาดอาวุธนิวเคลียร์ สัญญานั้นไม่สามารถลดหย่อนความตึงเครียดทางการเมืองของโลกเพราะผู้มีอาวุธเหล่านั้นย่อมคุกคามชนชาติรัฐอื่นได้ แต่ฝ่ายจีนยังคงพัฒนาการผลิตอาวุธทดลองประสิทธิภาพต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง การรักษาสันติภาพและหลีกเลี่ยงสงครามนิวเคลียร์มีหนทางเดียวคือ ทำลายอาวุธนิวเคลียร์และห้ามผลิตอาวุธนิวเคลียร์โดยสิ้นเชิง ทั้งนี้มาตรการดังกล่าวจะสัมฤทธิ์ผลก็ต่อเมื่อมวลชนทั่วโลกจับประชุมสุดยอดพิจารณาประเด็นดังกล่าว⁷³ ทั้งนี้เป็นก้าวแรกที่จีนทอบโต้รัสเซียทางอ้อม เมื่อทั่วโลกเลิกเฉย จีนแดงก็เร่งสร้างอาวุธนิวเคลียร์ และเริ่มโจมตีกรุงเซเปทางสื่อสารมวลชนอย่างเป็นทางการ โดยประณามกรุงเซเปเป็นผู้ทรยศต่ออุดมการณ์และต่อ

จีนแดง (ดูรายละเอียด ภาคผนวกชุดที่ ๑) ชาวจีนและทั่วโลกเริ่มได้เรียนรู้เบื้องหน้าเบื้องหลังของความแตกแยกอย่างละเอียด ยิ่งความประหลาดใจแก่รัฐต่าง ๆ ภายนอกเป็นที่ยิ่ง การสาวไส้ให้กากินได้ดำเนินไปอย่างไม่หยุดยั้ง เป็นสงครามปากกาเผ่นคร่อนถึงพริกถึงขิง เท่านั้นยังไม่พอ จีนแดงได้เริ่มนโยบายแสวงหาอำนาจอิทธิพลในทุกหนทุกแห่ง และแสวงหาความสนับสนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วไปเพื่อคัดค้านรัสเซียให้เริ่มขยับตัว จึงปรากฏจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. 1963

เป้าหมายแรกที่จีนแดงมุ่งส่ง เสริม คือ อาเซียนอาณานิคม ซึ่งจีนแดงถือเป็นเขตอิทธิพลของตนโดยชอบธรรม ตั้งแต่ ค.ศ. 1962 จีนแดงได้สนับสนุนชูกาน โนให้เรียกร้องเกาะอิเรียนตะวันตก (West Irian) คืนจากออสเตรเลีย มติองค์การสหประชาชาติในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1962 มีมติบังคับให้ออสเตรเลียต้องปฏิบัติตาม บทบาทจีนแดงจึงยิ่งเด่นชัดขึ้นในอินโดนีเซีย และค่อยปรากฏอิทธิพลมากยิ่งขึ้นเมื่ออินโดนีเซียประกาศไม่เห็นด้วยกับแผนของอังกฤษที่จะตั้งสหพันธมาเลเซีย (Federation of Malaysia) ประกอบด้วยรัฐต่าง ๆ ในแหลมมลายู บอร์เนียว และสิงคโปร์ รัฐที่ยิ่งใหญ่เช่นนี้เป็นภัยใหญ่หลวงสำหรับอินโดนีเซีย จีนแดงเองก็แสดงตนเป็นก๊วย ไคโยชมาชานเชื้อใจกับแผนนั้นและสนับสนุนการก่อการร้ายในมาเลเซีย จีนแดงจึงเพำกัวยู่เบื้องหลังนโยบายของอินโดนีเซียที่จะเผชิญหน้า (Confrontation) มาเลเซียและนโยบายบกรชัย (Crush) มาเลเซีย จุดประสงค์ของจีนแดงมีอยู่ว่าเป็นการเอาใจอินโดนีเซียและแผ่ขยายขอบเขตอิทธิพลการนำจากคาบสมุทรอินโดจีนมาอยู่หน้าหน้าคอนโก ในขณะที่จีนแดงคาดหวังว่าเวียตนามจะรวมประเทศได้ในอนาคต รัฐคอมมิวนิสต์เวียตนามและรัฐคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียจะกระหนาบมาเลเซียไว้⁷⁴

ในเอเชียอาคเนย์ภาคพื้นแผ่นดินใหญ่ จีนแดงทุ่มเทให้ความช่วยเหลือแก่เวียตนามเหนือ ไฮจิมินท์เองพยายามวางตนเป็นกลาง รับความช่วยเหลือจากจีนแดงและรัสเซียซึ่งพยายามจะทุ่มเทให้ความช่วยเหลือเพื่อหว่านล้อมเป็นฝ่ายตน ในลาว แม้อเมริกาจะพยายามประคับประคองรัฐบาลอิมโด้ถึงกับยอมทิ้งปืนด้วยภัยลาวแดง จีนแดงก็ยังให้ความช่วยเหลือแก่ลาวแดงพอสมควรด้วยความระมัดระวังเป็นพิเศษ

ความสำเร็จทางค่านนี้จะเห็นเด่นชัดในกรณีที่จีนแดงกับฝรั่ง เสริมความเห็นอกเห็นใจกันที่ทางฝ่ายค่างรัฐดีกว่าอเมริกาและรัสเซียผูกขาดกรรมสิทธิ์นิวเคลียร์ ได้มีการเจรจามาช้านานจนในที่สุด วันที่ 27 มกราคม ค.ศ. 1964 ค่างรับรองฐานะรัฐบาลซึ่งกันและกัน ฝรั่งเสริมจุดประสงค์โคที่รับรองจีนแดงซึ่งนี้ยังไม่สำคัญเท่ากับการที่ฝรั่ง เสริมรับรองจีนแดงส่งผลใหญ่หลวงมาสู่โลก ฝรั่งเสริมบทบาทอำนาจหนึ่งที่เป็นสมาชิกประจำของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ สมาชิกที่รับรองจีนแดงแล้วมีสองชาติ คือ รัสเซียและอังกฤษ ฝรั่งเสริมตามมาเป็นชาติที่สาม หนึ่งฝรั่งเสริมอิทธิพลในอินโดจีนมาก (เพราะเคยเป็นอาณานิคมมาก่อน) หักค่างนโยบายค่อนข้างจะเป็นอิสระจากอเมริกาเหมือนจีนแดงต่อรัสเซีย ค่างฝ่ายค่างต้องการแรงสนับสนุนซึ่งกันและกันอยู่แล้ว จึงนับว่าเป็นความพยายามของฝรั่ง เสริมและจีนแดงที่จะทำลายลักษณะการเมืองโลกซึ่งอยู่ในมือของอเมริกาและรัสเซีย⁷⁵

ในอัฟริกา หลังคลื่นปฏิวัติซึ่งกำลังถาโถมสู่ทวีป ค่อย ๆ ทวีความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับสมความความคาดคะเนของจีนแดง แม้แต่เป็นตรงกันข้าม บรรดาประเทศต่าง ๆ ที่เกิดใหม่เริ่มกีดกันคอมมิวนิสต์มาก บทบาทของจีนแดงในอัฟริกาจึงไม่เป็นที่ต้อนรับเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่จีนแดงทุ่มเทให้ความช่วยเหลือและบุกกระด้นผู้นำโคเป็นอัฟริกาหลายครั้ง เป็นการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีต่อกัน จีนแดงประสบความสำเร็จอย่างมากในการสนับสนุนปฏิวัติในคอนโก เหตุการณ์⁷⁶ ไทซาคีอันแสดงความไม่ไว้วางใจจีนแดง จีนแดงจึงต้องประสบความสำเร็จ

พลวทางการทูตในแอฟริกา รัสเซียซึ่งคอยดูเชิงอยู่แล้วได้ก้าวเข้าไปแทนที่

นอกจากการส่งเสริมการปฏิวัติทั่วโลกแล้ว จีนแดงยังผูกสัมพันธ์ไมตรีกับบรรดาพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วโลก ส่งเสริมให้แต่ละพรรคมีความแตกแยกออกไปจีนแดงบ้าง รัสเซียบ้าง เช่นพรรคคอมมิวนิสต์ของยุโรป ตะวันตก ญี่ปุ่น อินเดียบ เป็นอาทิ (ดูแผนที่โลกคอมมิวนิสต์แตกสามัคคีในรูปที่ 3 หน้า 20) เป็นการดำเนินนโยบายเป็นปฏิปักษ์ต่อรัสเซียตามหลักการ คือ ท่อตันการแปรเปลี่ยนลัทธิโดยรัสเซีย (Anti Soviet Revisionism)

ถึงกระนั้นเหตุการณ์ที่ค่อย ๆ ทำให้จีนเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศ คือ วิกฤติการณ์เวียดนาม เริ่มจากการที่พวกคอมมิวนิสต์ในเวียดนามใต้ (ซึ่งเรียกกันว่าเวียกง) ทวีการก่อการร้ายในเวียดนามใต้ รัฐบาลเวียดนามใต้ภายใต้การสนับสนุนของอเมริกาอาศัยพวกดีเอสเอสและหน่วยรบอย่างรุนแรง สองปัจจัยก่อให้เกิดการรื้อถอนอาวุธยุทธภัณฑ์ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1963 ทหารเริ่มเข้ามาเล่นการเมืองแย่งชิงอำนาจกันเป็นเหตุให้การเมืองเวียดนามใต้ปราศจากความมั่นคง เวียกงก่อการร้ายรุนแรง โดยแสดงที่ท่าเค็มชั๋วว่ามีเวียดนามเหนือให้ความช่วยเหลือ ความแค้นถ้ำของเวียดนามเหนือได้ทำให้โลกคอมมิวนิสต์โดยเฉพาะจีนแดงเริ่มทวีตก โดยเฉพาะเมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 1964 เวียดนามเหนือท้าทายอเมริกาและขู่ว่า ถ้าอเมริกาถูกรุกรานเวียดนามเหนือ เวียดนามเหนือจะหันไปปรึกษาทั้งจีนแดงและโลกคอมมิวนิสต์ ความเป็นพันธมิตรโดยพฤตินัยระหว่างจีนแดงกับเวียดนามเหนือได้สร้างความหนักใจให้แก่จีนแดง ดังเช่นที่รัสเซียเคยรู้สึกผูกพันต่อจีนแดงในกรณีพิพาทไต้หวัน จีนแดงเริ่มเฝ้าดูท่าทีของอเมริกาในเวียดนามใต้ เมื่อทูตอเมริกากนก่อนมาฉวน เป็นทหารยศนายพล ได้ทำให้จีนแดงเริ่มวิตกอย่างจริงจัง ในขณะเดียวกัน เวียดนามเหนือก็หันหลังให้เวียกงมากยิ่งขึ้น จนอุปสรรคหนึ่งว่าสามารถดูความเสถียรภาพความมั่นคงของเวียดนามใต้ได้ก็มีน้อย จีนแดงตระหนักดีว่าอเมริกาอาศัยทฤษฎีโคมิโน เวียดนามใต้เป็นกรณีตัวอย่างทดสอบ ถ้าเวียดนามใต้เป็นคอมมิวนิสต์ รัฐอื่น ๆ จะเป็นความ⁷¹ ครั้นแล้วการปะทะกันได้เกิดขึ้น เมื่อเวียดนามเหนือโจมตีเรือพิฆาตของอเมริกาในอ่าวตังเกี๋ย อเมริกาได้ตอบโต้โดยการโจมตีเวียดนามเหนือทางอากาศ วิกฤติการณ์ทังเกี๋ย (Tonkin Incident) ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1964 สร้างความวิตกให้แก่จีนแดงอย่างยิ่งค่ายเกรงสงครามจะอุบัติขึ้นใกล้พรมแดนของตน จีนแดงได้เตือนอเมริกาโดยทางอ้อมผ่านนักหนังสือพิมพ์ชาวออสเตรเลีย ชื่อ นาย ฮิวโก พอร์ทิส (Hugo Portisch) ว่า จีนแดงจะใช้กำลังเข้าแทรกแซงในวิกฤติการณ์เวียดนาม ถ้าอเมริกาถูกรุกรานเวียดนามเหนือและ หรือ ลาวภาคเหนือ โดยนัยนี้ จีนแดงยินยอมให้เวียดนามเหนือรวมเวียดนามใต้ได้ ถ้าสงครามเผชิญหน้าอเมริกาจะมีขอบเขตจำกัด ๗ ยุทธภูมิตั้ง เวียดนามใต้ แต่จีนแดงจะไม่ยินยอมในกรณีที่เวียดนามใต้ภายใต้การสนับสนุนของอเมริกา รวมเวียดนามเหนือ จีนแดงยังต้องการให้มีเวียดนามที่เป็นคอมมิวนิสต์ทั่วประเทศ หรือทั้งประเทศเป็นรัฐกันชนเพื่อนบ้าน เพื่อความปลอดภัยของจีนแดงเอง

พฤติกรรมทั้งหลายของจีนแดงที่กล่าวมาแล้วนั้น ที่ทำให้รัสเซียหนักใจมากที่สุด คือ ความสำเร็จทางการทูตของจีนแดงที่สามารถผูกมิตรกับฝรั่งเศส ถึงขนาดฝรั่งเศสรับรองจีนแดง ในทัศนะของรัสเซียซึ่งฝังใจกันมาช้านาน มีความหวาดกลัวการถูกกระหน่ำหน้าหลังด้วยศัตรูที่ทรงกำลังแสนยานุภาพในที่นี้ รัสเซียกลัวทั้งฝรั่งเศสซึ่งหนุนหลัง เยอรมันนีทางพรมแดนตะวันตกและกลัวจีนแดงซึ่งอยู่ประชิดพรมแดนตะวันออก⁷² ขณะนั้นเยอรมันนีตะวันตกมีที่พำนักรายนิวเคลียร์เช่นกัน โดยมีความสนธิสัญญากับอเมริกา ทำให้รัสเซียระแวงหวาดวิตกกับการที่จะมีฝรั่งเศสและเยอรมันนี ซึ่งล้วนเป็นมหาอำนาจที่จะมีนิวเคลียร์ในอนาคตมาเป็นประเทศ

ประเทศเพื่อนบ้านทางพรมแดนตะวันตกของรัสเซีย ความหวาดวิตกในกรณีของหัวพันหน้าหลัง ซึ่งตะวันตกและตะวันออกนั้น ว่าไปแล้วก็ไม่ผิดความคาดหมายนักเมื่อมาเซอุงโกเกริ่นกับนักหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม ว่า สหภาพโซเวียตรัสเซียได้ยึดครองดินแดนต่าง ๆ ของประเทศเพื่อนบ้านมากเกินไป โดยเฉพาะดินแดนที่ได้มาตั้งแต่ ค.ศ. 1945 เป็นการแนะนำวงกระตุ้นทั้งยุโรปตะวันออก ญี่ปุ่น มงโกเลียนออก รวมทั้งจีนแดงให้ระลึกถึงข้อเท็จจริงเหล่านี้ และเป็นการเกริ่นอยู่ในที่ว่า สมควรแก่เวลาแล้วที่จะคงพิจารณาปัญหาพรมแดนที่ยังไม่ยุติกับรัสเซีย โดยที่จีนแดงเสนอร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ที่สูญเสียดินแดนกับรัสเซียในการเจรจาเรื่องดินแดนใหม่

ท่าทีของจีนแดงครั้งนั้นเป็นข้อนำวิตกแก่รัสเซียมาก เพราะดินแดนต่าง ๆ ล้วนได้มาด้วยความยากลำบากต้องต่อสู้เพื่อช่วงชิงมาเป็นแนวป้องกันตนเองบ้าง เป็นรัฐกันชนบ้าง การสูญเสียดินแดนเหล่านี้ย่อมหมายถึงเสถียรภาพความมั่นคงของรัสเซียเองจะสั่นคลอน ง่ายแก่การถูกรุกรานโจมตีทั้งที่เยอรมันนี่เคยรุกรานแล้วทั้งสองครั้งของสงครามโลก รัสเซียจึงเตือนจีนแดงในวันครบรอบปีแห่งการพิชิตญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่สอง (V.J. Day) เมื่อวันที่ 2 กันยายน ว่า จีนแดงจะประสพหายนะอันเนื่องเกี่ยวกับจักรวรรดิญี่ปุ่น ถ้าจีนแดงเรียกร้องต่อการแผ่ขยายดินแดนดำเข้าไปในพรมแดนของรัสเซีย นอกจากจะถูกคามแล้ว รัสเซียยังแสดงกำลังแสนยานุภาพในตะวันออกไกลของนครรัฐจีนแดงอีก เป็นที่ว่า ถ้าจีนแดงใช้กำลังกองทัพจากแมนจูเรียบุกยึดดินแดนที่เป็นกรณีพิพาทคืน จะคงเผชิญกับกำลังแสนยานุภาพของรัสเซีย

ความขบถพว้างกันอย่างเปิดเผยนับแต่ ค.ศ. 1963 นี้ได้ทำให้บรรดาคอมมิวนิสต์ทั่วโลกพยายามเสนอตัวเข้าใกล้ใกล้ชิด แต่ไรผลโดยสิ้นเชิง รัสเซียได้พยายามจะใช้องค์การนานาชาติ คือการประชุมพรรคคอมมิวนิสต์ เป็นเวทีทางการเมืองโจมตีจีนแดงและพยายามบีบบังคับพรรคคอมมิวนิสต์ให้อับอายจีนแดง แต่ไม่สำเร็จ ความพยายามของรัสเซียที่จะอับอายจีนแดงระหว่าง ค.ศ. 1963 - 1966 นี้ มาประจวบเหมาะกับการเกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองในรัสเซียเอง ปัจจัยหนึ่งมาจากการดำเนินนโยบายต่างประเทศ รัสเซียเริ่มตระหนักถึงภัยของจีนแดงว่ามากขึ้นทุกที สมควรแก่เวลาที่รัสเซียจะต้องสกัดกั้นการแผ่ขยายอำนาจอิทธิพลของจีนแดง โดยเฉพาะในกรณีเรียกร้องดินแดนคืน แต่การที่จะมุ่งขจัดภัยจีนแดงนั้นรัสเซียต้องระวังภัยจากพรมแดนตะวันตกของตน ซึ่งยังมีปัญหาค้างคืองกรณีเยอรมันนี กรุงเซฟโคได้เริ่มดำเนินสัมพันธ์กับเยอรมันนีตะวันตก ทำให้ฝ่ายปฏิปักษ์ของกรุงเซฟโคหวาดวิตกมาก เพราะภัยที่แท้จริงในทัศนะของบุคคลกลุ่มนี้คือภัยเยอรมันนีคุกคามเอกราชอำนาจอธิปไตยของรัสเซีย มิใช่ภัยจีนแดงซึ่งคุกคามเฉพาะพรมแดนรอบนอก

กรุงเซฟโคได้ดำเนินนโยบายต่างประเทศข้างประเทศข้างจะเป็นเอกเทศ และเป็นนโยบายที่ค่อนข้างรุนแรงมาแล้วตั้งแต่ ค.ศ. 1956 ได้แก่นโยบายประสานสหราชอาณาจักรเป็นเหตุให้รัฐบาลบริเตนเกรงการดำเนินนโยบายต่างประเทศของอเมริกาจนกระทั่งมีมิตรกับจีนแดง และดำเนินนโยบายปิดทวารที่สุกในกรณีคิวบา ครั้นถึง ค.ศ. 1964 กรุงเซฟโคจึงจะส่งสอนจีนแดงให้สังวรณคร้ามเกรงศักราชของรัสเซียด้วยการตีความแบบผูกและยึดครองซินเกียง ซึ่งเป็นศูนย์กลางอำนาจและอิทธิพลของจีนแดง จีนแดงพอจะทราบอยู่บ้างถึงเจตนารมณ์ของกรุงเซฟโคโดยที่รู้ว่า ถ้ามีการใช้กำลังกับจีนแดง จีนแดงจะยึดมองโกเลียนออก แผนกรุงเซฟโคที่จะเผชิญศึกกับจีนแดงนั้นคงจะเป็นที่หวาดวิตกแก่กลุ่มชนผู้นำของรัสเซียมาก และคงตระหนักว่า กรุงเซฟโคดำเนินนโยบายเสี่ยงเกินไปจนเหลือจะอดทนได้ วันที่ 15 ตุลาคม ค.ศ. 1964 รัสเซียประกาศปลดกรุงเซฟโคออกจากตำแหน่งท่ามกลางความพิศวงงงงวยของชาวโลก วันต่อมา ทั่วโลกเริ่มนอนตาไม่หลับเนื่องจาก จีนแดงทก

ของอาวูชนิวเคลียร์ถูกแรก จีนแดงกำลังก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจ ซึ่งขณะนั้น ย่อมถือว่าชาติใดมีอาวูชนิว-
เคลียร์ ชาตินั้นจะได้รับการยกย่องเป็นมหาอำนาจโดยปริยาย จีนแดงได้ครอบครองอัมยาศักดิ์ตราไว้ในประวัติ
ศาสตร์ทั้งแก่ ค.ศ. 1939 ก็สำเร็จ

ปี 1964 นี้ อาจนับเนื่องได้ว่าเป็นปีแห่งความผันแปรของสถานะการณ์โลก ในกรณีที่เป็นรัสเซีย
เปลี่ยนผู้นำ จีนแดงก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจมีกรรมสิทธิ์ในนิวเคลียร์เร็วเกินคาด และวิกฤติการณ์ในอินโด
จีนได้ทวีความสลับซับซ้อนมากขึ้นในการกึ่งอเมริกาเข้าไปเกี่ยวข้อง จีนแดงเริ่มดำเนินนโยบายด้วยความระ
มัดระวังกว่าเดิม และเพียรเรียนรู้จากประสบการณ์มากขึ้น การทะลวงแนวป้อมล้อมแม้จะยังไม่เป็นผลแต่การ
ทดลองระเบิดนิวเคลียร์ในปลายปี 1964 นี้ได้สร้างความหวังเรื่องรองแก่จีนแดงในการดำเนินการทุกอย่างมี
พลังสนับสนุนภาพของอาวูชนิวเคลียร์ให้ประจักษ์ถึงความเป็มหาอำนาจที่โลกจะมองข้ามทิ้ง เช่นในอภิมหิโคธิก
ต่อไป

อนาคตของจีนแดงควรจะสดใสเป็นอย่างยิ่ง เพราะกู่ปฏิภักคือกรุงเซฟท์กัมค่านาไปแล้ว จีน
แดงแสดงความกระตือรือร้นที่จะฟื้นฟูสัมพันธภาพอันดีงามกับรัสเซีย รูเอนไดโค่นาคณะผู้แทนจีนไปร่วมฉลอง
วันครบรอบปีที่แห่งการปฏิวัติ ๗ มอสโคว์ เป็นการไปเชื่อมสัมพันธ์ไมตรี แสดงท่าทีว่าจีนแดงมีความเป็นมิตร
กับผู้ผู้นำใหม่รัสเซีย คือ นายโคซึกีน (A.M. Kosygin) นายกรัฐมนตรี และ นายเบรสเนฟ (Breznev)
เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซียและต้องการหยั่งท่าทีของรัสเซียจากสุนทรพจน์ของนายเบรสเนฟเองด้วย
จีนแดงคาดว่าคงมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงนโยบายต่างประเทศไปในแนวที่จีนแดงต้องประสงค์บ้าง

แต่จากถ้อยแถลงของนายเบรสเนฟ รัสเซียยังคงดำเนินนโยบายต่างประเทศตามแนวของกรุงเซฟท์
คือ นโยบายอยู่ร่วมกันโดยสันติโดยเป็นมิตรกับอเมริกาต่อไปตามเดิม เมื่อพิจารณาโดยถ่วงดี รัสเซียเอง
ต้องการใช้วิธีการที่ไม่รุนแรงนักเท่านั้นเอง จีนแดงรู้สึกผิดหวังมากที่รัสเซียเพียงแคแสดงท่าทีว่าต้องการ
เจรจาฟื้นฟูสัมพันธภาพอันดีงามกับจีนแดง และยินดีให้ความช่วยเหลือทางคามเศรษฐกิจและทหารที่สำคัญ คือ
รัสเซียเสนอให้จัดการประชุมพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วโลก ถ้อยแถลงของนายเบรสเนฟนี้มิได้ให้ความหวังมากมาย
แก่จีนแดงเท่าใดนัก แม้รัสเซียจะแย้งออกมาว่าจะดำเนินนโยบายต่อเอเชีย ด้วยความสำคัญของการเป็นผู้
นำโลกคอมมิวนิสต์ ้วยการให้ความช่วยเหลือแก่เกาหลีเหนือและเวียตนามเหนือ รัสเซียหวังอย่างเต็มที่
จะให้จีนเห็นพ้องกับนโยบายทั่วไปของตน ต้องการให้จีนแดงเป็นมิตรกับผู้ผู้นำใหม่บ้างและต้องการขอรองจีน-
แดงมิให้แยกพรรคคอมมิวนิสต์ให้แตกความสามัคคี

ข้อเสนอและท่าทีของรัสเซียนั้นก็ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในชนชั้นผู้นำของจีนแดง มีบางคนเห็นควร
รับไมตรีรัสเซียและรับข้อเสนอบางส่วน แต่เขาปฏิเสธข้อเสนอโดยถือว่าเป็นนโยบายของกรุงเซฟท์ ซึ่งมีแนว
โน้มไปสู่การปรองคองกับโลกเสรีแล้วพัฒนาประเทศไปสู่หนทางลัทธินายทุน เป็นการทรยศต่ออุดมการณ์และ
เป็นการพยายามแปรเปลี่ยนลัทธิ (Revisionism) ปรากฏว่าผู้นำใหม่ยังยึดปฏิบัติความเป็นส่วนใหญ่เป็นแค่
เพียงวิธีการเท่านั้นที่เปลี่ยนแปลง ในทรรศนะของเม่าผู้นำใหม่ไม่ต่างอะไรกับกรุงเซฟท์แสดงว่ารัสเซียมีแนว
โน้มเอียงที่จะแปรเปลี่ยนลัทธิ ทั้งนี้มิได้เป็นการเปลี่ยนโดยเอกเทศส่วนมุคคกว่ากรุงเซฟท์คิดเอง เปลี่ยนแปร
เอง หากแต่กลายเป็นว่าบุคคลชั้นนำของรัสเซียก็คิดเอง เปลี่ยนแปรเอง ในวิสัยเช่นนั้น การเปลี่ยนผู้นำ
ย่อมไม่ได้หมายความถึงการเปลี่ยนแปลงนโยบายเพียงแคเปลี่ยนผู้นำใหม่ที่มีวิธีการใหม่ในการดำเนินนโยบายเดิมหลักการ
เดิมเท่านั้นเอง เม่าดิษฐ์ว่าจะอยู่หรือจะไปผู้นำใหม่จะเป็นใครก็ตาม ล้วนถือนโยบายเดิมของกรุงเซฟท์ ผู้นำ

ใหม่เหล่านี้มาถึงว่าเป็นพวกนิยมหรือเจริญรอยตามครูสเชพผู้นำ เคิมกึ่งที่ต่อมาจีนแดงได้เหยียดผู้นำใหม่ของรัฐเซียว่าเป็นพวกแปรเปลี่ยนลัทธิแบบเดียวกับครูสเชพ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏเด่นชัดถึงปราศจากครูสเชพแล้วก็ตาม (Khrushchevism without Khrushchev) ในที่สุดจีนแดงก็ตอบโต้ข้อเสนอของรัฐเซียโดยพิมพ์บทความของเมารือ "เหตุใดครูสเชพหมกอำนาจ" ("Why Khrushchev Fell?") ลงในหนังสือพิมพ์แนวหน้าของการโฆษณาชวนเชื่อ ชื่อ ธงแดง (Red Flag) เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม สาธยายความผิดพลาดต่าง ๆ ของครูสเชพทั้งแก่ภายในถึงภายนอกประเทศ เกือบผู้นำรัฐเซียใหม่ให้สังวรว่าไม่ควรดำเนินนโยบายในแนวนั้น และเป็นเงื่อนไขโดยพฤตินัยว่า ถ้ารัฐเซียไม่ปฏิบัติตาม โอกาสคืนศักดิ์กึ่งก็เป็นไปไม่ได้ รัฐเซียเริ่มลังเลก็ยังหวังว่าฝ่ายที่เห็นชอบข้อเสนอของกนในจีนแดงจะมีอิทธิพลอยู่บ้าง ในขณะที่เกี่ยวกับรัฐเซียก็เริ่มกระเตรียมระเบียบวาระสำหรับการประชุมพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วโลก รูปการณ์แสดงให้เห็นว่าจำเป็นต้องพึ่งพรรคเหล่านั้นให้ทำหน้าที่ใกล้เคียง จีนแดงแสดงท่าชาเยนอย่างเต็มที่ ทำให้โอกาสคืนก็ยิ่งยากขึ้น ครั้นแล้วสถานการณ์หนึ่งได้เข้าฉากจึงหว่าส่งผลค้แก่รัฐเซีย คือ วิกฤติการณ์ในอินโดจีน

ในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1965 สหรัฐอเมริกาได้เริ่มกลยุทธโจมตีเวียตนามเหนือทางอากาศ จีนแดงวิตกเสถียรภาพความมั่นคงของตนมาก เมื่อนายโคซิกิน นายกรัฐมนตรีรัฐเซียเยือนปักกิ่งในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ เขาได้รับการต้อนรับขับสู้อย่างดี ได้มีการเปิดการเจรจาเรื่องเวียตนามเหนืออย่างเคร่งเครียด นายโคซิกินได้เสนอให้รัฐคอมมิวนิสต์ที่เกี่ยวข้องเปิดการเจรจากับสหรัฐอเมริกาคำขวัญอาเซียนโคจีน ทศนคติของโคซิกินเองนี้มีได้คำนึงถึงอิทธิพลฐานะของจีนแดงในภูมิภาคนั้นเท่าใดนัก รัฐเซียมุ่งจะป้องกันมิให้วิกฤติการณ์ในอินโดจีนขยายตัวออกไปจนน่ากลัวอันตราย นโยบายของรัฐเซียจึงชักจูงจีนแดงอย่างรุนแรงถึงกล่าวเมื่อรัฐเซียแสดงความจำนงที่จะขนส่งอาวุธให้เวียตนามเหนือโดยทางรถไฟผ่านจีนแดง จีนแดงได้แสดงการประท้วงเบื้องต้นด้วยการยินยอมโดยปริยาย ให้บรรดานักศึกษาจีนประท้วงหน้าสถานทูตอเมริกาในมอสโคว์ ทั้งนี้การที่จีนแดงประท้วงมีผลกระทบกระเทือนไปถึงการเตรียมประชุมพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วโลกด้วย บรรดาพรรคคอมมิวนิสต์ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่รัฐเซียจะใช้เสียงที่ประชุมบีบจีนแดงให้ปฏิบัติตามความประสงค์ของรัฐเซีย ณ ที่ประชุมซึ่งมีขึ้นในวันที่ 5 มีนาคม บรรดาพรรคคอมมิวนิสต์อาเซียรวมทั้งเวียตนามเหนือและจีนแดงไม่เข้าร่วมประชุม เป็นการท้าทายรัฐเซียอย่างอาชญา รัฐเซียได้แต่เรียกร้องให้โลกคอมมิวนิสต์ร่วมกันพิทักษ์เวียตนามเหนือ ความคิดที่จะบีบบังคับให้ประชุมพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วโลกของเลิกราไปชั่วขณะหนึ่ง

ในขั้นต้นขอเรียกร้องของรัฐเซียเพื่อ "ปฏิบัติการร่วมกัน" ('Joint Action') ก่อนข้างจะได้ลดจีนแดงค่อย ๆ ยินยอมให้รัฐเซียขนส่งอาวุธทางรถไฟผ่านจีนแดงได้ แต่แล้วรัฐเซียได้สำแดงเจตนาที่แท้จริงออกมาว่าควรมีการประชุมระหว่างรัฐเซีย จีนแดง และเวียตนามเหนือ เพื่อพิจารณาการขนส่งอาวุธทางรถไฟและทางอากาศฝ่ายจีนแดง และพิจารณาสร้างฐานทัพอากาศในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของจีนแดง เพื่อส่งเสริมสนองคอบสงครามเวียตนามโดยตรง จีนแดงปฏิเสธทันทีที่จะให้รัฐเซียจะครอบงำงานการสงครามเวียตนามแข่งกับจีนแดง อนึ่ง ถ้ายินยอมให้รัฐเซียสร้างฐานทัพอากาศในจีนแดง จะเป็นการยั่วยุให้อเมริกาถือเป็นจุดยุทธศาสตร์โจมตีคุกคามเสถียรภาพความมั่นคงของจีนแดงเอง อีกทั้งจีนแดงเกรงรัฐเซียจะใช้อำนาจอิทธิพลทางการเมืองครอบงำจีนแดง⁷⁶

วิกฤติการณ์เวียตนามจะมีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างจีนแดงกับรัฐเซียอย่างแยกกันไม่ออก จีนแดงถือว่ารัฐเซียต้องทุ่มความช่วยเหลือแก่เวียตนามเหนือ ในฐานะเป็นผู้นำโลกคอมมิวนิสต์ รัฐเซียควร

ปฏิบัติเช่นนั้น แต่รัสเซียก็มีอาจจะเสี่ยงเช่นนั้น ด้วยเกรงว่าการแทรกแซงทางทหารโดยตรงในวิกฤตการณ์ เวียดนามจะเป็นการยั่วยุให้รัสเซียต้องเผชิญหน้ากับอเมริกา รัสเซียเสี่ยงพันธกรณีความรับผิดชอบในกรณี เวียดนามด้วยการตั้งกติกากว่า ควรเป็นความช่วยเหลือร่วมกันคือโลกคอมมิวนิสต์ทั้งหมดจะร่วมกัน ซึ่งรัสเซีย ตระหนักดีว่า ความช่วยเหลือร่วมกันเช่นนั้นเป็นไปได้ เพราะโลกคอมมิวนิสต์แตกแยกกันเองไม่มีฝ่ายใด ปฏิเสธที่จะช่วยเวียดนามเหนือ แต่ก็ไม่มีฝ่ายใดพร้อมที่จะร่วมมือกับฝ่ายอื่น ๆ ช่วยเวียดนามเหนือ ถ้าความช่วยเหลืออื่น ๆ จะหมายถึงการผลประโยชน์ส่วนบุคคล รัสเซียกล่าวหาว่าจีนแสงได้ทำลายความร่วมมือในการช่วยเวียดนามเหนือตั้งแต่ต้นแล้ว เป็นการทรยศต่ออุดมการณ์ (ซึ่งกล่าวถึงการช่วยสภาพปลดแอกปฏิวัติ โลก) และเป็นการทรยศต่อมิตรต่อโลกคอมมิวนิสต์โดยตรง

ในทหระณะของจีนแครงเอง วิกฤตการณ์เวียดนามเป็นเรื่องสงครามประชาชนซึ่งต้องคำนึงไปตาม ลำพัง ในขอบเขตของมัน จีนแครงพร้อมที่จะให้ขวัญกำลังใจ ช่วยฟื้นฟูประเทศ ช่วยทางด้านวิศุสฐานประ มาณ แต่ถ้าการช่วยเหลือร่วมกันจะหมายถึงการที่จีนแครงต้องยินยอมให้รัสเซียขนส่งอาวุธข้ามพรมแดนจีนทาง อากาศ และยินยอมให้รัสเซียสร้างฐานทัพอากาศใ้ในจีนแล้ว จีนแครงก็ยอมจะคองปฏิเสธไม่ยินยอมเกิด- ราค ทั้งนี้ เป็นด้วยเหตุผลสองประการ การข้ามพรมแดนทางอากาศเปิดโอกาสให้รัสเซียกระทำการจาร- กรรมได้โดยวิธีต่าง ๆ การยินยอมให้รัสเซียตั้งฐานทัพอากาศในจีนแครง และร่วมปฏิบัติการทางทหารกับจีนแครงจะ เป็นการเปิดโอกาสให้รัสเซียล่าแครงอำนาจอิทธิพลทางทหารในแผ่นดินจีน และเป็นการเชื้อเชิญให้สหรัฐอเมริ กาดือเป็นข้ออ้างโจมตีจีนทางอากาศ ซึ่งหมายถึงการขยายสงครามเวียดนามมาสู่พรมแดนจีน และหมาย ถึงการที่จีนจำต้องเข้าสงครามป้องกันตนเองโดยเผชิญหน้าอเมริกา

ทั้งรัสเซียและจีนแครง ต่างไม่ปรารถนาที่จะเข้าแทรกแซงทางทหารในสงครามเวียดนาม ต่างไม่ คองการเสี่ยงเผชิญหน้าอเมริกา เสถียรภาพความมั่นคงของจีนแครงและของรัสเซีย มีความหมายสำคัญยิ่ง เกินกว่าการเสี่ยงเพื่อหามิตรร่วมอุดมการณ์ แต่ในแนวเดียวกัน ต่างก็อ้างตนเป็นมิตรในยามยากร่วมอุดม การณ์กับเวียดนามเหนือ ต่างผลักดันให้อีกฝ่ายเข้าสงครามเพื่อรอลอยความพ่ายนะ ทั้งนี้ วิกฤตการณ์เวียต นามได้กลายเป็นเครื่องพิสูจน์ความหมายของพันธกรณีทางอุดมการณ์ในการปฏิวัติโลกที่โลกคอมมิวนิสต์ได้แสดง เสมอมา

ความแตกแยกระหว่างรัสเซียกับจีนแครงนี้ได้ช่วยให้โลกคอมมิวนิสต์ช่วยเวียดนามเหนือไม่ได้เกินที่ จีนแครงเองก็วิตกเสถียรภาพความมั่นคงของตนเอง อเมริกาได้ประกาศนโยบายปิดล้อมลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยการผูกมิตรกับประเทศเพื่อนบ้านของจีนแครง และทำสัญญาว่าร่วมกันอาเซียอาคเนย์ (Southeast Asia Treaty Organization—SEATO—1954) และเมื่อเกิดกรณีตั้ง ถิ่นยับยันนั้นมา กำลังแสนยานุภาพของอเมริกาได้ปรากฏขึ้นเหนือน่านน้ำปาริสิกและฐานทัพรายล้อมจีนตั้ง แก่คอนเหนือ คือ เกาะโอกินาวา (Okinawa) ของญี่ปุ่น เกาะสึโต พิอิมินส์ ไทย เวียดนามใต้ ลูกคามจีน

ความตึงเครียดก็บังเกิดขึ้นอีกเนื่องจากผู้นำใหม่ของรัสเซียเองมิได้มีที่ทำยินยอมปรองคองกับจีน แครงแต่อย่างใด ค้างแข็งขันกันแสวงหาอำนาจอิทธิพลทั้งในอาเซียและอัฟริกา ทั้ง ๆ ที่แต่เดิมรัสเซียเอง มิได้ให้ความสนใจแก่อาเซียเท่าใดนักนอกเหนือจากอินโดจีนและอินเดี๋ย ครั้นกรุงเซพทมค่ออำนาจไปแล้ว รัสเซียเริ่มสนใจอาเซียมากโดยเฉพาะอินโดจีนและโลกที่ 3 เป็นแหล่งยุทธภูมิต่อสู้ช่วงชิงอำนาจอิทธิพลและ พิสูจน์ลัทธิอุดมการณ์กันอย่างดี ในอัฟริกาใน ค.ศ. 1965 โลกที่สามเริ่มเคลื่อนไหวก็กักจะประชุมครั้งที่

เคยประชุม ๓ วันครึ่ง สหประชาชาติครั้งที่สองในจีนแดงมุ่งโจมตีสหประชาชาตินิยมแบบอเมริกา (Anti U.S. Imperialism) และส่งเสริมบทบาทของจีนในการนำโลกที่สามโดยตั้งแนวร่วมต่อต้านอเมริกา จีนแดงเริ่มแผ่ขยายอำนาจอิทธิพลเข้าไปในโลกที่สามโดยผ่านที่ประชุมนั้นเต็มที่ ครั้งนั้น การประชุมกำหนดสถานที่คือ เมืองอัลเจียร์ (Algiers - เมืองหลวงอัลจีเรีย) ในเดือนมิถุนายนก่อนหน้านั้น นายเผงเจิน (Peng Chen) นายกรัฐมนตรีปักกิ่งไปเยือนอินโดนีเซียแล้วกล่าวสุนทรพจน์โจมตีรัสเซียหน้าคาเอ และถือความแตกต่างเรื่องนิวเคลียร์เป็นเครื่องมือแยกรัสเซียออกจากกลุ่มโลกที่สาม เผงเจิน โต้กล่าวเกริ่นถึงนโยบายกีดกันผิว (Racist Discrimination Policy) ที่ต่อต้านรัสเซียไว้ว่า "โดยถือคนเหนือกว่าทางศาสนาเผ่าพันธุ์ เกียรติยศของอเมริกาชั้นกลางและบรรพจักรวรรดินิยม บรรพชนักแปรเปลี่ยนอัตวิสัยแบบบรูสเชฟ ร้องตะโกนกับพวกจักรวรรดินิยมด้วยเรื่องพวกผิวอื่น ๆ เป็นปฏิปักษ์กับพวกผิวขาว"⁷⁹ รัสเซียตอบโต้โดยแสดงความปรารถนาอย่างเปิดเผยว่าต้องการร่วมประชุมอัลเจียร์ด้วย นับเป็นครั้งแรกที่รัสเซียได้ดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อโลกที่สามในแนวที่ถือการร่วมกิจการทุกประเภทดำเนินไปได้กับโลกที่สาม ถ้าเป็นผู้นำหรือมีบทบาทสำคัญเช่นจีนแดงได้ก็ยิ่งดี การประชุมที่อัลเจียร์จึงจัดเป็นเวทีการเมือง (Political Arena) ที่ประจักษ์ของสองฝ่ายนอกขอบเขตโลกคอมมิวนิสต์อย่างชัดแจ้งคือตัวละแวกที่เกี่ยวข้อง และเป็นเวทีสำหรับจีนแดงและรัสเซียในการแสวงหาอำนาจอิทธิพลและแรงสนับสนุนจากโลกที่สาม แต่เป็นที่น่าเสียดายที่การประชุมครั้งนั้นค่อนข้างเลิกละเพราะเกิดรัฐประหารในอัลจีเรีย ก่อนการประชุม 10 วัน

ขณะที่โลกที่สามกำลังเคลื่อนไหวคึกคัก วิกฤตการณ์ในเวียดนามกำลังพร้อมที่จะระเบิดทุกเวลา ในต้นปี ค.ศ. 1965 กองทัพสหรัฐอเมริกาได้ขึ้นบกของเวียดนามใต้ พร้อมทั้งจะทำการรบรุกป้องกันเวียดนามใต้ จากเวียดนามและเวียตมินห์ การแสดงกำลังอำนาจทางทหารของอเมริกาให้ปรากฏเช่นนั้นเป็นไปอย่างสำคัญขั้นของการป้องกันภัยคอมมิวนิสต์ทั้งเคยปฏิบัติในกรณีเกาหลีมาแล้ว สงครามเกาหลีครั้งที่สองได้ยุติขึ้น ๓ เวียดนามใต้มีความคาดหวังของฝ่ายโลกคอมมิวนิสต์ รัสเซียใหม่โฆษณาชวนเชื่อเรียกร้องโลกคอมมิวนิสต์ให้รวมพลังช่วยเวียดนามเหนือตามมาตรการที่รัสเซียเคยเสนอมาแล้ว คือ ร่วมปฏิบัติการ

รัสเซียเองได้พยายามแก้ปัญหาเรื่องเวียดนามโดยปรึกษาหารือกับเวียดนามเหนือแล้วออกแถลงการณ์เมื่อวันที่ 14 เมษายน ค.ศ. 1965 เรียกร้องให้ทั่วโลกยอมรับหลักการตามแผน 4 ประการในการเจรจา (Four Point Program) ได้แก่การถอนฐานทัพและกองทัพค้างคาว ตลอดจนการรวมประเทศด้วยการเลือกตั้งโดยเสรี⁸⁰ จีนแดงเองได้แถลงการณ์สนับสนุน แต่ยังคงเป็นกรวนไม่ยินยอมให้รัสเซียขนส่งอาวุธข้ามจีนทางอากาศและตั้งฐานทัพอากาศในแผ่นดินจีนตามโครงการช่วยเหลือเวียดนาม ท่าทีแข็งกร้าวของจีนแดงทำให้รัสเซียใช้เป็นข้ออ้างว่าจีนแดงเองมิได้มีความผูกพันกับโลกคอมมิวนิสต์อย่างแท้จริง

นโยบายของรัสเซียที่เรียกร้องพลังโลกคอมมิวนิสต์ให้ต่อต้านจักรวรรดินิยมอเมริกาในเวียดนามใต้นั้น ว่าเป็นไปแล้ว มีคอมมิวนิสต์จีนระดับผู้นำหลายคนเห็นด้วยว่าควรช่วยเวียดนามเหนือ รัสเซียจึงหวังว่าคนกลุ่มนี้จะทวีพลังมากพอที่จะเป็นเสียงข้างมากในการกำหนดควินิจฉินนโยบายของจีนแดง แต่แล้วบุคคลชั้นนำของกลุ่มนั้น คือ โล จูย ชิง (Lo Jui-ching) ประธานคณะกรรมการกิจการทหารและเสนาธิการฝ่ายวางแผนได้ถูกคลื่นขบวนการปฏิวัติวัฒนธรรมดาโงมเข้าโจมตีอย่างรุนแรง โดยการวิพากษ์วิจารณ์โจมตีทางสื่อสารมวลชน ใน ค.ศ. 1965 จิน โล จูย ชิง ต้องจำนนต่อข้อกล่าวหาทุกประการและค่อย ๆ หายหน้าหายตาไปจากวงการเมืองและวงการทหาร ต่อมา เผงเจิน ซึ่งแอนตี้รัสเซียได้เป็นผู้นำในการปฏิวัติวัฒนธรรม

ธรรมในแนวทวิวัฒนธรรม ช่วงระยะที่จีนแดงเริ่มเผชิญกับปฏิวัตินี้ รัสเซียได้เข้าสังเกตการณ์อย่างใกล้ชิด และมีท่าทีพร้อมจะแทรกแซงถ้าฝ่ายปฏิวัติของ เมาจะแสดงพลังความสามารถ โดยมีนโยบายนิยม รัสเซียให้ประกัน⁸¹ ในขณะเดียวกัน จีนแดงกับรัสเซียก็เบียดจากกรณีพิพาทชายแดนอย่างถึง เคียวกับ รัสเซียเองก็มีท่าทีพร้อมที่จะวิครอนอำนาจเอกราชอำนาจอธิปไตยของมองโกเลียนอก โดยดังเลที่จะก่อ อยุธยาตั้งพันธมิตร ในระยะนั้นรัสเซียมีความเคลื่อนไหวภายในมาก เกี่ยวด้วยเรื่องส่งทหารไปมองโก- เลียนอกชนชาติจีนแดง โดยเฉพาะปักกิ่งซึ่งมีรัฐบาลที่ทั้งใกล้ชิดกับมองโกเลียนอกและวันออก

ระหว่างที่เหตุการณ์ภายในจีนแดงนั้นปั่นป่วนซับซ้อนหลายไม่ได้แน่ชัดนั้น ทั้งจีนแดงและรัสเซียต่าง ถอนทุกกลีบประเทศเป็นการภายใน พร้อมกับนั้น จีนแดงก็ปฏิเสธไม่ไปร่วมประชุมสภาสูงของพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งมีขึ้นในเดือนมีนาคม เพราะจีนแดงสืบทราบว่ารัสเซียมีเจตนาไม่บริสุทธิ์ต่อจีนแดงในการมุ่งรับจีนแดงออกจากโลกคอมมิวนิสต์

ในขณะที่จีนแดงกำลังเผชิญสถานการณ์ที่ค่อนข้างเสี่ยงอันตรายจากคลื่นปฏิวัติวัฒนธรรมและภัยคุกคามจากการแทรกแซงโดยรัสเซียนั้น อเมริกาเองก็มีความเคลื่อนไหวที่จะเปลี่ยนแปลงนโยบายต่อจีนแดงอย่าง น้อยก็เป็นนโยบายหาทางปรานีปรานอมกับจีนแดง เพื่อถ่วงดุลย์อำนาจรัสเซีย ความเคลื่อนไหวเริ่มปรากฏในสภาสูงของอเมริกา มีการอภิปรายนโยบายใหม่กันอย่างเคร่งเครียด ในขณะเดียวกันเบงเจิน กระบองเสียงของปักกิ่งก็แสดงที่ท่าว่าจีนแดงอาจจะปรานีปรานอมกับอเมริกาเพื่อถ่วงดุลย์อำนาจรัสเซีย ทั้งจีนแดงและอเมริกาปรารถนาจะสมานฉันท์กัน ยังความวิตกกังวลมาสู่รัสเซียอย่างมาก แต่แล้วท่าทีของจีนแดงก็ผันแปรอย่างรวดเร็วอีก เบงเจินถูกคลื่นปฏิวัติขับออกจากเวทีการเมืองในเดือนเมษายน จีนแดงไม่เอียงปากฟังถึงเรื่องสมานฉันท์กับอเมริกาอีกนับแต่นั้นมา รัสเซียก็แต่เฝ้ารอกอย่ว่าหิวเขาสี และคงเสียดวงใจจะสามารถถ่วงดุลย์ปฏิวัติไปไกลตลอดรอดฝั่ง และสามารถนำจีนแดงมาสู่ฝ่ายรัสเซียได้ในภายหน้า แต่สองคนก็มีอาการหาคลื่นปฏิวัติได้ ในปลายปี 1966 ทั้งสองคนค่อย ๆ หมกอำนาจอ้างการเมืองโดยพฤกษิ- นัย ในเดือนธันวาคม ปราศคา (Pravda) หนังสือพิมพ์ของทางการรัสเซียได้ลงบทความสนับสนุนหิวเขาสี อย่างเปิดเผย แสดงท่าทีโดยพฤกษินัยถึงการที่รัสเซียสนับสนุนฝ่ายหิวเขาสี⁸² แม้หิวหมกอำนาจอแล้วรัสเซียก็ยังพร้อมที่จะสนับสนุนบุคคลชั้นนำกลุ่มใดก็ได้ก็ตามที่เป็นปฏิปักษ์ต่อเมา เพราะรัสเซียได้ตระหนักว่าเมามีอำนาจในการวินิจฉัยนโยบายในสายการของผู้นำรัสเซีย เมา มีลักษณะเป็นคนชั้นกลางระดับต่ำที่บ้าคลั่ง วิกตอริค (Petit Bourgeois Fanatics—)

นโยบายของจีนแดงที่ความสับสนซับซ้อนจนไม่มีผู้ใดคาดได้ว่า โดยเนื้อแท้แล้วระหว่างปฏิวัติวัฒนธรรมนั้น จีนแดงมีนโยบายต่างประเทศที่แน่นอนลักษณะใด ถ้าพิจารณาโดยดองแท้จะเห็นได้ว่า การปฏิวัติวัฒนธรรมมิได้เป็นแค่เพียงจุกหัวเดียวหัวท้อทางการ เมืองและอุดมการณ์ว่าจีนแดงควรขึ้นหยัดคออำนาจใหม่เอียงในการก้าวไปสู่วิถีทางนายทุนหรือไม่เท่านั้น หากแต่ปฏิวัติวัฒนธรรมยังเป็นจุกหัวเดียวหัวท้อทางนโยบายต่างประเทศด้วย ว่าควรมีนโยบายใดที่เหมาะสม⁸³ ส่วนนโยบายต่างประเทศทั่วไปอื่น ๆ ของจีนแดงคงยังไม่ชัดเจนและเห็นได้ชัดว่าคงจะมีการพิจารณาเปลี่ยนแปลงบ้าง นโยบายหนึ่งที่เด่นชัดคือนโยบายเป็นปฏิปักษ์กับรัสเซีย และการทูตโดยโซเวียตการ์ดสีแดง (Red Guard Diplomacy) แสดงแนวโน้มนโยบายเปลี่ยนแปลงนโยบายทั้งปรากฏว่าในปี 1967 จีนแดงเรียกบรรดาทุกกลีบประเทศและปล่อยให้เรกการวิโจวมติกระทรวงการต่างประเทศแล้วประณามเฉินยี (Ch' en Yi) รัฐมนตรีอย่างสาหัสเสียเทเสีย

พร้อมกันนั้นก็ก่อกวนสถานการณ์ของฝ่ายรัฐบาลต่าง ๆ ที่จีนเห็นว่าไม่เป็นมิตรเท่าใดนักกับจีน ที่สำคัญคือ สถานทูตรัสเซียถูกพวกเรกการคัดค้านเมื่อเดือนกุมภาพันธ์เป็นเวลาเกือบ 3 อาทิตย์ เรกการก็ประณาม รัสเซียว่าเป็นพวกแปรเปลี่ยนอิทธิและจักรวรรดินิยม เพราะแอบอ้างกินแคชไปจากจีน

ทั่วโลกให้ความสนใจมากกับกรณีพิพาทชายแดนระหว่างจีนแดงกับรัสเซีย กินแคชที่เป็นปัญหาคือ พรมแดนระหว่างรัสเซียกับมองโกลเลียและระหว่างรัสเซียกับแมนจูเรีย จีนแดงเรียกร้องให้รัสเซียสถาปนาว่ากินแคชที่ได้ไปในสมัยจักรวรรดิจีนนั้นเป็นไปคามสนธิสัญญากับชาวอย่างไม่เป็นธรรมและไม่เสมอภาค ชื่อเรียกร้องนั้นเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นของการเจรจา รัสเซียไม่ยอมรับมติเช่นนั้น ด้วยถือเป็นการเสียเกียรติภูมิ และกล่าวหาว่าจีนมีเจตนาต้องการกินแคชโดยขยายอาณาเขตเข้ามาในพรมแดนรัสเซีย จีนแดงปฏิเสธไม่ยินยอมายเรียกร้องกินแคชคืน (Irredenta Policy or Revisionist Policy) ในระหว่างการประคารมกันนั้น การปฏิวัติวัฒนธรรมผลักดันให้ชนกลุ่มน้อย ยูเกอร์ (Uigurs) อพยพข้ามพรมแดนจากซินเกียงเข้าไปในพรมแดนรัสเซียประมาณเกือบแสน ทางฝ่ายต่างประเทศพรมแดนและอากาศกระแสรายแค้นอย่างรุนแรงกวักขัน บางครั้งบางคราวก็มีพวกเรกการคัดก่อกวนความพรมแดนทางซินเกียงและแมนจูเรีย การต่อต้านเป็นปฏิปักษ์ต่อรัสเซียนี้ดำเนินไปอย่างรุนแรงถึงขั้นทำร้ายทรัพย์สินและทำร้ายชาวรัสเซียคามเมืองท่าเคเรน (Dairen) รัสเซียถูกกักขังจะตัดการค้าขายด้วย รัฐบาลจีนแดงจึงพยายามจำกัดขอบเขตของการประท้วงรัสเซียไว้ แต่ทำได้ยากมิใช่น้อยเพราะเรกการก็มีพลังขากแก่การควบคุม

สัมพันธภาพระหว่างจีนแดงกับรัสเซียเสื่อมทรามมาก สัมพันธภาพระหว่างจีนกับบรรดาประเทศเพื่อนบ้านก็เสื่อมลง เนื่องจากการที่จีนแดงเองดำเนินนโยบายต่อต้านเพื่อนบ้านในลักษณะเป็นศัตรูในร่างของพันธมิตร เริ่มจากการที่จีนแดงได้ประกาศนโยบายปฏิวัติโลกแนวใหม่จากการใช้กำลังความรุนแรง (Armed Struggle) มาเป็นการปฏิวัติตามแบบอย่างของเมา (Maoist Model) ซึ่งว่าไปแล้วเริ่มจะมีการส่งเสริมอย่างแท้จริง เมื่อเมาสามารถกำจัดท้าวเซาซี ออกจากวงการเมืองได้ในปี ค.ศ. 1966 ปฏิวัติวัฒนธรรมครั้งนั้นยกย่องความคิดเห็นของเมา (Maoist Thought) ว่าเป็นปัจจัยสำคัญส่งเสริมการพัฒนาบุทวิสัยและกลุ่ของปฏิวัติและส่งเสริมการพัฒนาหลังจากการปฏิวัติ⁸⁴ ทั้งนี้ หมายถึง เมาทรงคุณูปการในการปฏิวัติอย่างรัฐบาล อีกอำนาจรัฐ จำนวนในการสร้างอำนาจอิทธิพลให้มั่นคง ตลอดจนสร้างสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ แบบอย่างและแนวความคิดเห็นของเมา จีนแดงได้มุ่งมั่นส่งเสริมให้เป็นแบบอย่างแก่การปฏิวัติทั่วโลกอย่างเป็นทางการตั้งแต่ ค.ศ. 1965 โลกเสรีเยี่ยงขบวนการปฏิวัติทั่วโลก เช่นนี้ว่า เป็นการเผยแพร่สัทนาการปฏิวัติไปทั่วโลก เหมือนการส่งสินค้าออก แทนที่จะเป็นสินค้าออกก็เป็นการส่งแนวการปฏิวัติแทน (Export of Revolution) และถือเป็นนโยบายต่างประเทศทั่วไปของจีนแดง การปฏิวัติแนวนี้ปรากฏในบทความของซินเปียวชื่อ "ชัยชนะของสงครามประชาชนจงเจริญยั่งยืนนาน" ("Long Live the Victory of the People's War") เน้นถึงการที่จีนแดงยึดหลักการพึ่งพาตนเองในการปฏิวัติแต่ละแห่ง โดยจีนแดงจำกัดความช่วยเหลือเป็นวัตถุสิ่งของ ได้แก่ อาวุธยุทโธปกรณ์ และทางด้านเศรษฐกิจเท่านั้น สงครามประชาชนต้องดำเนินไปด้วยความสามารถของมวลชนเอง

ทั้งนี้ จะเห็นได้จากกรณีเวียดนาม ในสายตาโลกภายนอกจีนแดงให้ความช่วยเหลือแก่เวียดนามเหนือเสมือนเป็นแนวหลัง เสริมกำลังแก่เวียดนามเหนือ รัสเซียเองก็ให้ความช่วยเหลืออย่างมหาศาล จีนแดงจำกัดขอบเขตความช่วยเหลือแก่เวียดนามเหนือมาก ได้มีการส่งข่าว อาวุธยุทโธปกรณ์ให้เวียดนาม

เหนือและเวียตกง ทหารจีน ชาววิศวกรประมาณ 50,000 คนประจำในเวียตนามเหนืออำนาจความสะดวกในการติดต่อกับจีนแดง ความพร้อมคนจีน - เวียตนามเหนือมีกำลังทหารจีนแดงปรากฏตามฐานทัพอากาศ การโจมตีทิ้งระเบิดเวียตนามเหนือใกล้พรมแดนจีนแดง ได้ก่อให้เกิดความตึงเครียดและหวั่นวิตกแก่จีนแดงมากมายหลายครั้งทั่วโลกวิพากษ์ จีนแดงอาจใช้กำลังเข้าแทรกแซง หรืออาจเบียดเบียนอเมริกาด้วยกรณีทิ้งระเบิดกลางในจีนแดง ตั้งแต่ 1965 เป็นต้นมา พรมแดนจีนแดงทางใต้ค่อนข้างจะมีเสถียรภาพที่มั่นคงโดยประการนี้ จีนแดงมีการเตรียมพร้อมทางทหารทำที่จะเข้าแทรกแซงเป็นการชั่วคราวทุกความในเวลาเดียวกันการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ก็ยังคงดำเนินต่อไป มาตรการเหล่านี้แสดงอย่างเด่นชัดว่าจีนแดงเองระมัดระวังมากและเตรียมพร้อมป้องกันตนเองเต็มที่ ทั้งยังดำเนินการเจรจาระดับทุกระดับกับอเมริกา ตลอดจนในหลักการใน ค.ศ. 1966 ว่า อเมริกาจะไม่โจมตีจีนแดงถ้าจีนแดงไม่เข้าแทรกแซงทางทหารในวิกฤตการณ์เวียตนามเหนือ

นอกจากกรณีเวียตนาม จีนแดงเองประสบความสำเร็จหลายทางในการดำเนินการดำเนินสัมพันธ์ภาพกับโลกที่สาม เพราะจีนแดงมุ่งส่งเสริมการปฏิวัติและดำเนินสัมพันธ์ภาพระหว่างรัฐระดับรัฐบาลด้วย จุดแรกที่จีนแดงมุ่งปฏิวัติคือ คองโก โดยส่งเสริมขบวนการปฏิวัติความประเทศเพื่อนบ้านเพื่อปฏิวัติของโก ขบวนการเหล่านั้นถูกปราบปรามรวมทั้งในคองโกด้วย ตั้งแต่ ค.ศ. 1964 ตอนนั้น จีนแดงได้ส่งเสริมขบวนการปฏิวัติต่อต้านประเทศต่าง ๆ ที่มีคนผิวขาวปกครอง เช่น แองโกลา (Angola) โมซัมบิก (Mozambique) โรดีเชีย (Rhodesia) และอาฟริกาใต้ (Southern African Republic) จีนแดงเข้าแทรกแซงการก่อการร้ายในบูรุนดี ผลคือการกักสัมพันธ์ทางการทูต ตั้งแต่ ค.ศ. 1965 - 1966 เกิดรัฐประหารโดยทหารในกานา (Ghana) สาธารณรัฐอาฟริกากลาง (Central African Republic) คาโฮมี (Dahomey) รัฐบาลทหารเหล่านี้ก็กักสัมพันธ์กับจีนโดยกล่าวหาว่าจีนแดงมีส่วนทั่วพันกิจการการเมืองภายในรัฐเหล่านั้น การส่งเสริมการปลดแอกในอัฟริกาตามนโยบายปฏิวัติวัฒนธรรม ได้ก่อให้เกิดการกักสัมพันธ์ทางการทูตต่อจีนแดง นับเป็นการพ่ายแพ้เชิงการทูตอย่างสิ้นเชิงสำหรับจีนแดง ทั้งยังทำให้ทั่วโลกเห็นว่าการปฏิวัติโลกด้วยการแทรกแซง ส่งเสริมการก่อการร้ายทั่วโลก จีนแดงจึงหามิตรยากยิ่งขึ้น ทั้ง ๆ ที่จีนแดงเห็นความสำคัญของพลังปฏิวัติในอัฟริกา ในกรณีอินโดนีเซียซึ่งเป็นหนึ่งในโลกที่สาม อินโดนีเซียมีความสัมพันธ์กับจีนแดงแน่นแฟ้นมาก ใน ค.ศ. 1965 อินโดนีเซียเกินออกจากที่ประชุมองค์การสหประชาชาติที่ไม่มีการรับรองสหประชาชาติเอเชีย อินโดนีเซียเรียกร้องโลกที่สามมิให้รับสมาชิกมาเลเซียร่วมประชุมโลกที่สามครั้งที่สองที่เมือง อัลเจียร์ส (Algiers ในอียิปต์) จีนแดงเรียกร้องมิให้รับสหภาพโซเวียตร่วมประชุม ก่อเกิดสถานการณ์ที่ไม่ตกในการตัดสินใจสำหรับโลกที่สามเป็นอย่างยิ่ง จีนแดงเรียกร้องมิให้องค์การสหประชาชาติส่งผู้สังเกตการณ์เข้าร่วมและเรียกร้องให้ประชุมประธานาธิบดีจอร์จ มาร์ตินอเมริกัน ที่สำคัญคือ จีนแดงขอรับรองให้โลกที่สามอย่ารับความช่วยเหลือจากรัฐใดก็ตามที่ไม่อยู่ในทวีปอัฟริกาและเอเชีย ในที่นี้หมายถึงอเมริกาและรัสเซีย ครั้นเกิดรัฐประหารใน ^{ในอียิปต์}เคอมนูนาชอน ค.ศ. 1965 โลกที่สามประกาศเลื่อนการประชุม ต่อมาความตึงเครียดประชุมค่อย ๆ เลือนหายไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับแต่เกิดรัฐประหารครั้งมโหฬารในอินโดนีเซีย ใกล้เคียงอำนาจของชุกการโน รัฐประหารครั้งนี้มีผลอย่างมหันต์ต่อบทบาทของจีนแดงในการเมืองโลกที่สาม

สัมพันธ์ภาพระหว่างจีนแดงกับชุกการโนแน่นแฟ้นมาก จนถึงขนาดจีนแดงสนับสนุนตลอดจนส่งอาวุธ

ให้จีน โคนีเซีย คำเนิน โยบาย ประจันหน้ากับสมาพันธรัฐมาเลเชียและ เสริมสร้างกำลัง ของพรรคคอมมิวนิสต์
อินโดเนเซียให้เป็นพลังที่ห้า (Fifth Force) ต่อต้านกองทัพก อำนาจอิทธิพลของจีนแดงยังคงมองว่า
ฝ่ายกองทัพอากาศอึกค้าย ชูการ์ โนเองมีจุดประสงค์ที่ขียนยอมให้จีนแดงมีอำนาจอิทธิพลทั่วกายการเมือง
ภายในยังไม่เป็นที่ประจักษ์ รูปการณ์สื่อให้เห็นแต่เพียงว่า ชูการ์ โนกลัวฝ่ายทหารและคงไม่ไว้ใจพรรค-
คอมมิวนิสต์เท่าใดนัก ถึงกระนั้นชูการ์ โนยังคงคำเนิน โยบายเหยียบเรือสองแคมผูกมิตรกับจีนแดงและต่าง
คุยข่มอำนาจฝ่ายทหารและพรรคคอมมิวนิสต์ไว้ด้วย สถานะการตั้งเครื่องขึ้นในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1965
ชูการ์ โนล้มป่วย ครั้นหายป่วยก็คงวางแผนกับพรรคคอมมิวนิสต์ที่จะล้มอำนาจฝ่ายทหาร โดยจีนแดงคงมีส่วน
รับทราบโดยตลอด ถึงปรากฏว่า จีนแดง เชื้อเชิญนายทหารชั้นผู้ใหญ่ไปร่วมงานฉลองวันชาติ 1 ตุลาคม
เพื่อรับหอนอำนาจทหารเสีย รัฐประหารจึงอุบัติขึ้นในวันที่ 30 กันยายน บรรดานายพลอาวุโสหลายคน
ถูกฆ่าตาย แต่มาตรการปราบปรามของฝ่ายทหารรวดเร็วกว่าในการสกัดกั้นคลื่นของการปฏิวัติ

รัฐประหารครั้งนั้นพิสูจน์เกินรีกว่า ถึงพรรคคอมมิวนิสต์จะมีพลังอำนาจและฤทธิ์ทำเป็นที่นิยม แต่
โดยเนื้อแท้แล้ว พรรคนี้อยู่ได้โดยตลอดด้วยบารมีของชูการ์ โน ชาวเมืองเกลียดชังพรรคคอมมิวนิสต์มาก
รัฐประหารครั้งนั้นพวกคอมมิวนิสต์หลายพันถูกกองทัพและฝูงชนประชาทัณฑ์ฆ่าตาย พรรคคอมมิวนิสต์คงคำ
เนินการอยู่ได้คืนนับแต่นั้นมา ฝ่ายทหารโจมตีประนามจีนแดงว่ามีส่วนวางแผนรัฐประหาร สถานะที่จีนแดง
ถูกโจมตีทำลายทรัพย์สิน นักศึกษาทำร้ายคนจีนหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ รัฐประหารครั้งนั้น พิสูจน์โค่นประการ
หนึ่งถึงนโยบายของจีนแดงในการปลดแอก หรือขบวนการคอมมิวนิสต์ค้างแค้นว่า มีขอบเขตจำกัดและเป็น
การใช้หลักการ "พึ่งตนเอง" จริง ๆ จีนแดงมิได้ให้ความช่วยเหลือทางทหารแก่คอมมิวนิสต์ในการก่อรัฐ
ประหารโดยตรงแต่อย่างใด ภาพพจน์ของจีนแดงในอาเซียอาคเนย์อยู่ในลักษณะที่ว่าจีนแดงไม่เป็นที่ไว้
วางใจนักสำหรับรัฐเหล่านั้นที่จะคบหากด้วยโดยสนิทใจ รัฐประหารในอินโดเนเซียได้ให้บทเรียนประมาธ
คามิได้และเป็นเครื่องอุทาหรณ์แก่รัฐใดก็ตามที่จะผูกไมตรีกับจีนแดงอย่างลึกซึ้ง

นอกจากในอินโดเนเซียแล้ว จีนแดงมีส่วนก่อวิกฤตการณ์ความตึงเครียดระหว่างปากีสถานกับอิน-
เดีย ได้เกิดการรุมข่มขู่กันขึ้นในดินแดนที่เป็นกรณีพิพาทมาช้านาน คือ แคชเมียร์ (Kashmir) ในเดือน
สิงหาคม กำลังของปากีสถานข้ามเขตพรมแดนในแคชเมียร์เข้าไปโจมตี ก่อเกิดสงครามกองโจรย่อย ๆ ขึ้น
กองทัพอินเดียนได้เข้าไปปราบทันที และยังรุกดำเข้าไปในพรมแดนปากีสถาน มหาอำนาจผู้เกี่ยวข้อง คือ
อเมริกาให้ความช่วยเหลือแก่ปากีสถานและอินเดียน จีนแดง (พันธมิตรโดยพฤตินัยของปากีสถาน) และรัส-
เซีย (มหามิตรของอินเดียน) ได้ประห้วงอย่างแข็งขัน จนอเมริกาต้องให้ความช่วยเหลือแก่อินเดียน ภาพ
วะการณีสื่อชี้ว่า อินเดียนเป็นฝ่ายมีชัยในการรบ ปากีสถานขอร้องไห้อเมริกาไกล่เกลี่ยยุติสงคราม แต่
จีนแดงยังคงส่งเสริมให้ปากีสถานรบต่อไปเพื่อหวังชัยชนะเป็นข้อในการเจรจา วันที่ 22 กันยายน ค.ศ.
1965 อินเดียน ปากีสถาน ลงนามหยุดยิงโดยองค์การสหประชาชาติลงมติเรียกทั้งสองฝ่ายหยุดยิง และไกล่เกลี่ย
ให้สองฝ่ายเจรจากัน บทบาทของจีนแดงในวิกฤตการณ์นั้นแม้จะไม่มีอำนาจในการยุติสงคราม ทั้งเช่นรัส
เซีย แต่จีนแดงได้แสดงตนเป็นมิตรในยามยากของปากีสถาน

ในประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ จีนแดงได้เข้าไปมีบทบาทที่ฉวยเป็นการสร้างศัตรูมากกว่าสร้างมิตร
เมื่อสงครามเวียดนามทวีความรุนแรงขึ้น จีนแดงก็ก่อความประห้วงเพื่อสนับสนุนบับมิ่งคัมมิให้ร่วมมือกับอเมริกา
หรือเข้าร่วมมือไปแล้วก็มีให้รัฐนั้นเผชิญศึกภายใน คือการก่อการร้ายโดยพรรคคอมมิวนิสต์พื้นเมือง จีนแดง

ก็ได้ให้ความช่วยเหลือแก่พรรคคอมมิวนิสต์ที่เมืองของทุกประเทศที่ยอมทนผูกพันกรณีสหภาพอเมริกาในการล้อมกรอบจีนแดง ท่าทีของจีนแดงตั้งแต่ ค.ศ. 1965 เพิ่มไปด้วยการก้าวร้าวรุกรานตลอดเวลา บางครั้งก็ประกาศการเป็นศัตรูอย่างเปิดเผย เช่น นายเฉินยี โกงถ่าวอย่างมั่นใจว่า "เราหวังกันว่า ก่อนสิ้นปีนี้คงมีสงครามกองโจรในประเทศไทย⁸⁵" เจตนารมณ์ของไทย ซึ่งขณะนั้นได้สร้างพันธมิตรเป็นพันธมิตรของอเมริกาโดยปริยาย โดยยินยอมให้อเมริกาสร้างฐานทัพส่งเสริมสงครามเวียดนามทุกความเสถียรภาพความมั่นคงของจีนแดงมาก จีนแดงประท้วงและประณามไทยว่ายอมทนให้อเมริกายึดหัวทศกรอบง่าเอเซียทั้งทวีป

นอกจากจะแสดงความช่วยเหลือพรรคคอมมิวนิสต์ที่เมืองก่อการร้ายแล้ว ไรคระมากปฏิวัติแบบจีนแดง โดยถือการบุกเรดการ์ดก็ยังมีขยายติดตามไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านด้วย ก่อเกิดความไม่สงบทำให้ประเทศเพื่อนบ้านมีใครพอใจจีนแดงเท่าใดนัก กล่าวโดยสรุปแล้ว พฤติกรรมของจีนแดงได้สร้างศัตรูมากกว่ามิตรในอีกเพิ่มขึ้น โลกที่สามหมกความเลื่อมใสศรัทธาจีนแดง ความเป็นผู้นำที่จีนปรารถนาค่อย ๆ จางหายไป สัมพันธภาพกับรัฐต่าง ๆ เสื่อมลงบทบาทจีนแดงตั้งแต่ ค.ศ. 1966 จึงเป็นไปในค้ำที่จีนแดงที่วางแยกตัวเองอยู่โดดเดี่ยว ที่สำคัญเป็นอริมากรวมกับรัสเซียมากขึ้น ตั้งแต่ ค.ศ. 1966 นอกจากต่างฝ่ายต่างมาทวงซักแย้งในคำแถลงการณ์ นโยบายต่างประเทศ นโยบายและวิธีการพัฒนาประเทศแล้ว ต่างฝ่ายต่างก็ยังเพิ่มความมาทวงกันอย่างรุนแรงดุจศึก จนเป็นศัตรูระดับชาติอันค้ำหนึ่งของแต่ละฝ่าย โดยจีนแดงรื้อฟื้นเรื่องดินแดนที่เสียแก่รัสเซียในสมัยจักรวรรดิจีน กรณีพิพาทชายแดนก่อให้เกิดวิกฤติการณ์ที่เลวร้ายระหว่างประเทศรุนแรงมาก แม้แต่เรดการ์ดก็ก่อหวอดความพรมแดนรัสเซียบริเวณแมนจูเรีย

การคุกคามต่อความปฏิวัติวัฒนธรรม

ท่ามกลางความปั่นป่วนระส่ำระสายภายในอันสืบเนื่องมาจากสิ้นปฏิวัติวัฒนธรรมนั้น จีนแดงได้เผชิญกับภาวะการอยู่โดดเดี่ยววิกฤติเรียกทุกถดถอยหมด ท่าทีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงคลื่นใต้น้ำกำลังจะปรากฏในวงการเมือง เกียวเนื่อง ไปถึงการเปลี่ยนแปลงหรืออาจจะปรับปรุงนโยบายที่เหมาะสมกับภาวะการณ์ภายในและสถานะการณ์โลกภายนอก จีนแดงเผชิญกับภาวะทัศนคติใจมิได้ว่าควรดำเนินนโยบายต่างประเทศไปในรูปใดจึงจะเหมาะสมกับจุดประสงค์ของจีนแดงเอง

สิ่งบอกเหตุถึงความเคลื่อนไหวที่จะปรับปรุงนโยบายนั้นได้แก่ พฤติกรรมของเยาวชนเรดการ์ดเอง ขบวนการเรดการ์ดได้ประท้วงวิพากษ์วิจารณ์นโยบายต่างประเทศที่พรรคได้ดำเนินมา พฤติกรรมเรดการ์ดสะท้อนให้เห็นถึงความปั่นป่วนในกระแสธารแห่งความคิดวิจิจฉัยของเหล่าผู้นำในพรรค ซึ่งได้แบ่งแยกกันออกอย่างเด่นชัดเป็นสองฝ่าย ได้แก่.-

1. ฝ่ายที่มีความนึกคิดไม่รุนแรงนักมักเดินสายกลาง (Moderation) มุ่งดำเนินนโยบายหลักเชิงการสร้างศัตรู เห็นความพยานะในการที่จีนแดงจะแสดงตนก้าวร้าว เป็นปฏิปักษ์เผชิญหน้ารัสเซียและอเมริกา ภาวะการเผชิญศัตรูกระหนาบผลักดันให้ฝ่ายนี้ต้องพิจารณาให้ถึงแก่นลักษณะแห่งความเป็นศัตรูว่าฝ่ายใดอันตรายร้ายแรงที่สุดคือจีนแดง ภัยรัสเซีย หรือ ภัยจักรวรรดินิยมอเมริกา ฝ่ายนี้ตระหนักว่าภัยรัสเซียเป็นอันตรายทุกความจีนแดงมากที่สุด จีนแดงไม่พร้อมที่จะมีศัตรูกระหนาบหน้าหลัง เช่นนั้น จีนแดงจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการทางการทูตที่จะธำรงรักษาเสถียรภาพความมั่นคงของจีนแดงไว้

ฝ่ายนี้เห็นพ้องต้องกันว่า จะแสดงตนเป็นศัตรูกับว้าวรัสเซียที่ทรงอำนาจเหนือกว่าไม่ได้ จำต้องแสดงที่ท่า
 อยู่นปรนประณีตประนอมกับว้าวรัสเซีย เป็นการให้จังหวะระยะเวลาจีนแดงในการสร้างกำลังของตนให้เข้ม-
 แข็งก่อน ในขณะที่เดียวกันจีนแดงก็ต้องการมหาอำนาจที่ทรงกำลังมหาศาลไม่น้อยกว่าว้าวรัสเซียเพื่อใช้เป็น
 เครื่องถ่วงดุลอำนาจและเป็นอำนาจต่อรองการเจรจามชว้าวรัสเซียมิให้ก้าวก้าวจีนแดง การทาบตามทาง
 ไมคริกัมสหรัฐอเมริกา นั้น ฝ่ายนี้ถือว่าเป็นเพียงวิธีการดำเนินนโยบายกับว้าวรัสเซียให้มีประสิทธิภาพเข้มแข็ง
 ขึ้น หากได้เป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบายหลักทั่วไปและทรยศต่ออุดมการณ์ที่จีนยึดถือปฏิบัติกันอย่างใดไม่

นอกจากประนีประนอมกับว้าวรัสเซียและทาบตามทางไมคริกัมอเมริกาแล้ว ฝ่ายนี้มีความคิดไม่รุนแรง
 นี้เห็นความจำเป็นที่จีนจะต้องเปิดประตูการค้าสมาคมกับโลกภายนอกให้มากขึ้น เพื่อทำลายนโยบายการอยู่
 โดดเดี่ยวให้ได้ เพื่อเป็นมาตรการสร้างแนวร่วมเผชิญหน้าว้าวรัสเซียและอเมริกาได้เต็มกำลังความสามารถ
 เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองกับว้าวรัสเซียและกับอเมริกา และเพื่อแสวงหาความสัมพันธ์สนธิสัญญาหรือเสียดมิครประ-
 เทศ องค์การสหประชาชาติ ในการลงมติรับรองจีน การทาบตามทางไมคริกัมอเมริกาและทาบตามประ-
 เทศเป็นภาวะความจำเป็นสำหรับจีนในการที่จะยืนหยัดเผชิญหน้าภัยคุกคามจากว้าวรัสเซีย

สรุปแล้วก็คือ ฝ่ายนี้ดำเนินนโยบายมุ่งสร้างเสถียรภาพความมั่นคงปลอดภัยให้แก่ประเทศ บรร-
 เเทาความร่ำรวยในค่านิยมอุดมการณ์ ผลประโยชน์ของชาติคือเสถียรภาพความมั่นคงมีความสำคัญสุด
 เหนือความถูกต้องทางค่านิยมอุดมการณ์ ฝ่ายนี้ นำโดยจูเอินได

2. ฝ่ายเอียงซ้ายหัวรุนแรง นำโดยจินเปียว และกลุ่มนิยมเมา (Maoist Group) ฝ่ายนี้
 มีความร่ำรวยทางอุดมการณ์ มุ่งที่จะยืนหยัดเป็นปฏิปักษ์ต่อสหรัฐอเมริกาและว้าวรัสเซียพร้อม ๆ กัน (Dual
 Adversary Policy) ฝ่ายนี้ดำเนินนโยบายที่มีลักษณะก้าวก้าวแข่งก้าวก้าว

ในระยะแรก ฝ่ายเอียงซ้ายหัวรุนแรงซึ่งใช้เขาเวรคาร์คเป็นสื่อ มีที่ท่าจะโค่นอำนาจในการ
 กำหนดควินิจฉันนโยบายระดับชาติ ดังปรากฏว่าบรรดาเรกคาร์คโคโจนบูม เคินชวอน รณรงค์ประท้วง ฝ่าย
 ที่มีความคิดไม่รุนแรง มีการแสดงตนเป็นปฏิปักษ์ต่อว้าวรัสเซีย เข้าล้อมสถานทูตว้าวรัสเซียในเกิ่นกวมภาคพื้น
 ค.ศ. 1967 ก่อกรรณิศาพายุคนแปรปรายกับว้าวรัสเซีย และทำลายทรัพย์สินว้าวรัสเซียในประเทศจีน พฤติ
 กรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มจีนเป็นปฏิปักษ์ต่อว้าวรัสเซียค่อนข้างรุนแรงในทรรศนะของ โลกภายนอก
 นอกจากนั้นขบวนการเรกคาร์คโคโจมที่ นายเชินยี่ (Chien Yi) รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศ และเจ้า
 อ้อมกระทรวง วงการราชการต่างประเทศของจีนนั้นป่วนทุยขงัก ความวุ่นวายดังกล่าวเริ่มลดลงใน
 ค.ศ. 1968 เมื่อฝ่ายที่มีความคิดไม่รุนแรงสามารถรักษาความสงบภายในประเทศไว้ได้

นับแต่เดือนสิงหาคม เป็นต้นไป การดำเนินนโยบายของจีนยิ่งทวีความสลับซับซ้อนทั้งฝ่ายหัว
 แรง และฝ่ายที่มีความคิดไม่รุนแรงต่างดำเนินนโยบายตามแนวของตนเป็นเอกเทศไปพร้อม ๆ กัน เป็นทำ
 นองแห่งชั้นกันอยู่ในที่ที่ประลองความถูกต้องในนโยบายฝ่ายตน แต่การดำเนินการทุกเช่นนั้นสร้างความ
 ปั่นป่วนแกว่งการทุกทั่วโลก ภัยนี้อาจจะหยั่งได้แน่ชัดว่าเนื้อแท้จีนแดง ปรารถนาสันติภาพและไมครโม
 ครี หรือจีนแดงก้าวก้าวรุกรานความขัดแย้งในนโยบายและท่าทีของจีนแดง ก่อให้เกิดภาพพจน์ของจีนแดง
 ที่เสมือนภาพซ้อนฉาง ๆ ในทรรศนะของ โลกภายนอก

ความสลับซับซ้อนของนโยบายต่างประเทศของจีนแดงได้ทวีขึ้น เมื่อมีเหตุการณ์ระหว่างประเทศ
 เกี่ยวพันกับจีนแดง โดยตรง เกิดขึ้นสองประการ 1. คุกัก สงครามเวียดนามครั้งที่สองและวิกฤตการณ์เชกโก-

สโลวาเกีย

อันที่จริง ถ้าปราศจากวิกฤตการณ์เวียดนาม ความสัมพันธ์ระหว่างอเมริกากับรัสเซีย ซึ่งได้ก้าวไปไกลถึงการสมานฉันท์ (Détente) ใน ค.ศ. 1964 คงจะดำเนินไปถึงการเป็นมิตรต่อกัน และคงจะทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างจีนแดงกับรัสเซียเลวร้ายไปจนถึงขั้นเป็นปฏิปักษ์เร็วขึ้น วิกฤตการณ์เวียดนามได้ทำให้รัสเซียตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงความผูกพันทางอุดมการณ์ต่อโลกคอมมิวนิสต์ โดยลักษณะเสมือนนักโทษทางอุดมการณ์ รัสเซียจำต้องแข่งกับจีนแดงในการช่วยเหลือเวียดนามเหนือด้วย

รัสเซียได้พยายามเจรจาขอให้จีนแดงอำนวยความสะดวกแก่รัสเซียในการขนส่งอาวุธผ่านจีนทางรถไฟให้เวียดนามเหนือ แต่ภาวะไม่สงบระหว่างปฏิวัติวัฒนธรรมไม่อำนวย ส่วนอเมริกาทุ่มเทให้ความช่วยเหลือแก่เวียดนามใต้อากาศ ได้มีการส่งเครื่องบินพิเศษชนิด บี 52 เป็นเครื่องบินทิ้งระเบิดทรงพลัง อากาศสูงเข้ามาประจำ ณ ฐานทัพในประเทศไทย ฐานทัพนี้และเครื่องบินประเภทนี้อาจมาโจมตีภาคใต้ของจีนแดงได้ ในกรณีเกิดสงครามระหว่างจีนแดงกับอเมริกา ด้วยความวิตกกังวลที่คิมคิลนอเข้ามาใกล้กับจีนแดงได้หย่อนท่าทีซึ่งจีนกับรัสเซียโดยเปิดการเจรจาเรื่องขนส่งอาวุธแก่เวียดนามเหนือ การที่รัสเซียสามารถดึงจีนแดงเข้าร่วมช่วยเหลือเวียดนามเหนือนี้ และความวิตกในสงครามเวียดนามซึ่งจะมีผลต่อเสถียรภาพความมั่นคงของจีนแดง ทำให้ความเป็นปฏิปักษ์ต่อความตึงเครียดคลงไปไต่บ้าง แม้ว่าจะยังมีการโฆษณาชวนเชื่อโจมตีกันเองอยู่ โดยเฉพาะเมื่อรัสเซียร่วมมือกับอเมริกาในการแสวงหามาตรการยุติวิกฤตการณ์ในตะวันออกกลางใน ค.ศ. 1967 และนายโคซึนกินเดินทางไปอเมริกาเพื่อเจรจากับตนเอง จีนแดงโจมตีรัสเซียมากที่ไม่เผชิญหน้าอเมริกาโดยตรง

อาจจะกล่าวได้ว่า พฤติกรรมของรัสเซียและเวียดนามเหนือล้วนแต่นำความหวาดวิตกมาสู่จีนแดงมาก รัสเซียผูกมิตรกับอเมริกาแน่นแฟ้นตามกาลเวลา ก่อเกิดความระแวงแคลงใจว่าสองมหาอำนาจมีเจตนาคุกคามเสถียรภาพความมั่นคงของจีนแดง พฤติกรรมของเวียดนามเหนือก็เช่นกัน จีนแดงได้ย้ำเสมอมาตั้งแต่ ค.ศ. 1965 ว่า การปฏิวัติของนำโดยมวลชน ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์ และใช้กลยุทธแบบเหมา (Maoist Model) สงครามประชาชนที่เหมาสนับสนุนนั้น เวียดนามเหนือได้ใช้เป็นเบื้องหลังไปสู่การรวมเวียดนามโดยใช้กำลังทหาร ฝึกความคึกคักของจีนแดง จีนแดงไม่ต้องการให้เวียดนามเหนือถูกรุกเพราะเกรงว่าจะเกิดสงครามเกาหลีครั้งที่สอง ซึ่งหมายถึงการทำสงครามใกล้บ้านและเสี่ยงต่อการเผชิญหน้ากับอเมริกา ครั้นเวียดนามเหนือได้ลอบส่งทหารเข้าไปในเวียดนามใต้อีกมากขึ้นเพื่อรับการศึกเสียเอง มิให้พวกเวียตกงและพวกแนวหน้าปลดแอก (National Liberation Front) ฉวยโอกาสเข้ารบแก่ฝ่ายเดียว จีนแดงมิได้ทราบทันถึงหนทางในเรื่องนี้มาก่อน ปรากฏว่า เมาเองให้ให้สัมภาษณ์ นายเอ็ดการ์ สโนว์ เรื่องวิกฤตการณ์เวียดนามแดง ไม่ขยายเป็นสงครามตึงทหารอเมริกาเข้ามารบ และอเมริกาคงไม่โจมตี⁸⁶ การที่อเมริกาโจมตีเวียดนามเหนือทางอากาศและส่งทหารมาฉวยหน้าเป็นเรื่องฝึกคึกคักและเขย่าขวัญจีนแดงเป็นอย่างยิ่ง ได้เกิดความขัดแย้งว่าด้วยวิถีทางแห่งการดำเนินนโยบายต่อสงครามเวียดนาม ปัญหาอยู่ที่ว่า สงครามนั้นจะมีรูปโฉมใด? สงครามจะสามารถชักอำนาจทหารของอเมริกาได้หรือไม่? สงครามเวียดนามจะเป็นกรณีตัวอย่างของสงครามประชาชนแบบเหมาได้หรือไม่? จีนแดงควรนับพหุบาทมากนักน้อยเพียงใดในสงครามเวียดนาม? ควรแทรกแซงทางทหารด้วยกรณีใดและมีขอบเขตจำกัดเพียงใด? ควรร่วมมือกับรัสเซียช่วยเวียดนามเหนือมากน้อยเพียงไร ควรคืนกับรัสเซียเพื่อ

ช่วยเวียดนามเหนือหรือไม่ ถ้าโจมตีจะเป็นในลักษณะใด ฐานปฏิบัติการรถถังเคลื่อนที่จะถูกลอบอเมริกาโจมตีทางอากาศหรือไม่⁸⁷

บรรดาผู้นำของจีนแดงมีห้วงทอง การช่วยเวียดนามเหนือถึงขั้นส่งทหารไปร่วมรบให้ไค้ชัยชนะโดยรวดเร็วเพื่อป้องกันโจมตีจีนทางอากาศ และควรคิดก็กับรัสเซีย เพื่อมุ่งรับความช่วยเหลือและการคุ้มครองความคิดเช่นนี้ คงได้กล่าวแล้วว่าบุคคลกลุ่มนี้มีผู้นำ คือ โฉ ยู ซิง ความคิดที่จะเข้าร่วมรบนี้หายไป คงปรากฏว่าแบบของเขาคือแบบที่อินเบียวเป็นกระบอกเสียงเขียนบทความชื่อ "ชัยชนะของสงครามประชาชนจะเจริญยิ่งยอนาน" แสดงนโยบายจีนที่มีต่อเวียดนามว่าควรส่งเสริมให้เวียดนามเหนือทำสงครามประชาชนโดยเจกนาถ่วงยึกเยื้อสงครามและโดยให้ทำการรบแบบพึ่งพาตนเองเป็นหลัก นั่นคือ รวมประเทศแบบพรรค จีนคอมมิวนิสต์คือสู้เพื่อรวมประเทศจนสำเร็จในปี 1949 จีนแดงก็ตัดสินใจไม่แทรกแซงส่งทหารไปรบถึงแม้อเมริกาโจมตีจีนแดง จีนแดงจะดำเนินการป้องกันประเทศแบบที่เคยป้องกันกันอยู่ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 คือ ทำสงครามประชาชนแบบของเขาคือ เวียดนามเหนือถึงขั้นถ้าเกิดสงคราม เช่นนั้นจีนแดงก็หวังความคุ้มครองจากรัสเซีย จากบทความของอินเบียว จะเห็นเด่นชัดว่า จีนแดงปรารถนาประนีประนอมกับรัสเซียอยู่บ้างไม่ใช่น้อย อย่างไรก็ตามสงครามเวียดนามเริ่มอยู่นอกเหนือคำมการและการควบคุมของจีนแดง รัสเซียได้ทุ่มความช่วยเหลือแก่เวียดนามเหนือมาก นอกจากเวียดนามแล้ว จีนแดงเองก็มีไค้มีอำนาจของการเกาหลีเหนือ คงเห็นไค้จากการที่เกาหลีเหนือยึกเยื้อ พูเอโบล (Pueblo) ของอเมริกาพร้อมทั้งถูกเรือไปท้วง ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ที่เรียกว่าในเดือนมกราคม 1968 การกระทำของเกาหลีเหนือนี้เป็นไปโดยอิสระโดยจีนแดงมิได้เข้าเกี่ยวข้อง ไค้แต่เข้าสังเกตการเคลื่อนไหวของอเมริกาและเกาหลีเหนือ ในการเจรจาปล่อยเรือและถูกเรือ ปลายเดือนมกราคมนั้นเอง เวียดนามเหนือตระหนักถึงสงครามว่าดำเนินการไปโดยไม่เห็นหนทางชนะ สงครามประชาชนแบบเขาไม่เป็นที่นิยม ไค้มีการวางแผนใช้กำลังทัพของเวียดนามเหนือบุกยึดเวียดนามใต้ แผนการรบที่เรียกว่า "แผนการรบรุกเท็ด" (Tet Offensive) ไค้เกิดขึ้นและล้มเหลว ทางฝ่ายกำลังเสียกำลังพลไปมากมาย มีที่กล่าวอเมริกาส่งทหารมาเพิ่มกำลังสำรองแม่ทัพในยุทธภูมิ กันปี 1968 นี้ มติมหาชนในสหรัฐอเมริกาประณามสงครามเวียดนาม ต้องการให้อเมริกาถอนตัว การส่งทหารไปเพิ่มเป็นไปไม่ได้ หนทางเดียวที่จะยุติสงครามโดยไม่เสียเกียรติภูมิ คือการเจรจาสันติภาพ ทุกอย่างก้าวของเวียดนามเหนือนี้ไม่ได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของจีนแดง สหรัฐอเมริกาและเวียดนามเหนือไค้เปิดการเจรจาสันติภาพกันขึ้น ณ กรุงปารีส ไค้แต่เดือนพฤษภาคม การเจรจาทันทีนั้นดำเนินตลอดมาจนถึงปัจจุบัน โดยจีนไม่มีบทบาทเช่นที่เคยสำแดง ณ ที่ประชุมเจนีวา เมื่อปี ค.ศ. 1954 บทบาทของจีนแดงในกิจการโลกเริ่มเสื่อมค่านิยมอย่างมหาศาล จีนแดงใน ค.ศ. 1968 มีปัญหาเดียวที่กังวลมาก คือ เสถียรภาพความมั่นคงที่ลอนดอน อันสืบเนื่องมาจากกรณีพิพาทชายแดนระหว่างจีนกับรัสเซีย

สัมพันธภาพระหว่างจีนกับรัสเซียคงเครียดยิ่งขึ้น เมื่อจีนแดงไค้ปรับปรุงรัฐธรรมนูญของเขาคือเป็นผู้นำ ความคิดของเขาประเสริฐสุดและแก่ทั้งอินเบียวเป็นทายาทสืบต่อจากเขา ความเคลื่อนไหวดังกล่าวไค้ผ่านการรับรองเป็นมติเห็นชอบจากที่ประชุม คณะกรรมการกลางแห่งตุลาคม 1968 และผ่านความเห็นชอบของที่ประชุมสภาสูงครั้งที่ 9 แห่งเดือนเมษายน - พฤษภาคม 1969 รัสเซียถือว่าจีนแดงเองไค้ดำเนินการปกครองสืบธรรมเนียมการปกครองดั้งเดิมของลัทธิจักรวรรดินิยม ด้วยการนำเอาหลัก

การสืบค้นตัวของ ระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาใช้ เป็นการทรยศต่ออุดมการณ์มาร์กซ์ และเลนินอย่างเห็น
เด่นชัด

ขณะที่ต่างฝ่ายต่างจับผิดกันเองอยู่นั้น โลกคอมมิวนิสต์เริ่มสั่นเสือนอีกครั้ง สืบเนื่องมาจากเช็ก
โกสโลวาเกีย เกมที่ความแตกแยกระหว่างจีนแคงกับรัสเซียได้เปิดโอกาสให้บรรดาจักรวรรดิช่วยโอกาส
ปกครองตัวเองทีละน้อย ๆ ที่สำคัญคือ ฮังการี ยูโกสลาเวีย ภูเมเนีย ครั้นถึง ค.ศ. 1968 เช็กโก-
สโลวาเกียได้มีท่าทีต่อการปฏิรูประบอบการปกครองให้มีลักษณะ "ประชาธิปไตยประกอบด้วยหลักมนุษย-
ธรรม" มากขึ้นตลอดจนความเป็นอิสระในการดำเนินนโยบายต่อโลกเสรี ใน ค.ศ. 1968 เช็กโกสโลวา
เกียได้แสดงตนเปิดเผยให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพแสดงความคิดเห็นต่อระบบการปกครองและยกเลิกการ
ควบคุมตรวจตราอื่นตามแบบมหาอำนาจตะวันตกที่ได้กระทำมาแล้ว รัสเซียเองได้ยื่นกรณสิทธิของคนที่เข้า
แทรกแซงทางทหาร (Right of Intervention) ในรัฐคอมมิวนิสต์ใดก็ตามเพื่อพิทักษ์ระบอบสังคมนิยม
ทฤษฎีและนโยบายใหม่ ของรัสเซียนี้ถูกความจีนแคงมิไฉนน้อย บทเรียนจากวิกฤติการณ์เช็กโกสโลวาเกียทำ
ให้จีนแคงเพิ่มความระมัดระวังตัวในการเป็นปฏิปักษ์ต่อรัสเซียมากยิ่งขึ้น ทฤษฎีของเบเรสเนฟ (Breznev
Doctrine) ที่แอบอ้างลัทธิคอมมิวนิสต์โดยไร้กำลังแทรกแซงพิทักษ์ลัทธิคอมมิวนิสต์ที่มีที่ท่าว่าพร้อมจะใช้กับ
จีนแคงในกรณีซีกเม้าจากอำนาจใดทุกเมื่อทุกกรณี เพราะรัสเซียเองถือว่า เม้ามิได้เป็นคอมมิวนิสต์^{๒9}

ความหวาดวิตกของจีนแคงที่มีต่อภัยรัสเซียได้ทวีขึ้น ตั้งแต่ ค.ศ. 1968 เป็นต้นมา วงการเมือง
ภายในจีนแคงนั้นปั่นป่วนวุ่นวาย การแข่งขันเชิงการทูตของฝ่ายหัวรุนแรงและฝ่ายที่เกินสายกลางไม่รุนแรง ความ
ซัดแย้งนั้นนับเนื่องตั้งแต่เรื่อง เวียดนามไปจนถึง เรื่องนโยบายที่มีต่อรัสเซียและอเมริกาในกรณีเวียดนาม
จีนแคงหลีกเลี่ยงการเข้าสงครามเวียดนาม ระมัดระวังในการให้ความช่วยเหลือทางวัตถุแก่เวียดนามเหนือ
การเข้าสงครามเวียดนามมิได้เป็นสิ่งที่จีนแคงปรารถนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จีนแคงในสมัยหลังการปฏิวัติ
วัฒนธรรม ปฏิวัติวัฒนธรรมได้ทำลายผลงานพัฒนาชาติไปมากมิไฉนน้อย ทั้งประเทศกอบอยู่ในสภาพกึ่งจลาจล
กึ่งอนาธิปไตยเป็นแห่ง ๆ จีนแคงต้องการสันติภาพในเอเชียตะวันออก เพื่อจีนแคงมีทองพะวงกับภาวะสง
ครามหรือวิกฤติการณ์ที่จะถูกคามเสถียรภาพความมั่นคงของจีนแคงเอง เพื่อจีนแคงสามารถทุ่มเทกำลังใน
การฟื้นฟูบูรณะประเทศใหม่

กรณีพิพาทชายแดนกับรัสเซียได้ก่อให้เกิดความวิตกแก่จีนแคงเองว่า จะเป็นการเผชิญศัตรูหน้า
หลังก่อกำหนดทั้งอเมริกาและรัสเซีย จีนแคงจึงเริ่มนโยบายเป็นมิตรต่อทุกชาติ เริ่มนโยบายประนีประนอม
กับรัสเซีย และนโยบายผูกมิตรกับอเมริกาตามลำดับ จีนแคงเริ่มส่งทูตประจำประเทศต่าง ๆ ความเดิม
เปิดการทูตใหม่กับรัฐต่าง ๆ และเริ่มเจรจากับอเมริกาใหม่ ๓ วอร์ซอร์ก็ออกไป การดำเนินนโยบายดัง
กล่าวไปพร้อมกันนี้ว่าไปแล้ว มีหลายคนไม่เห็นด้วย โดยเฉพาะจีนเปียว ฝ่ายนี้ยืนยันนโยบายเป็นศัตรู
กับอเมริกาและรัสเซียพร้อม ๆ กัน

ท้ายสุด ฝ่ายจีนเปียวทศสมนโยบายของตน โดยที่รัสเซียวิตกสถานการณ์ในเขตรัฐวันตก
อยู่ จีนแคงได้จับโจรกองลาคกระแวนของรัสเซียที่เกาะเซนเป่า (Chenpao - ชื่อจีน) หรือ เกาะคานันสกี
(Danansky - ชื่อรัสเซีย) ในน่านน้ำบูร์ริ (Ussurri River) พรมแดนกันแมนจูเรียของจีนและมณฑล
ชายฝั่งทะเลตะวันออกของรัสเซีย เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 1969 ในเวลาเดียวกัน การปะทะกันเล็ก ๆ
น้อย ๆ ก็ปรากฏตามพรมแดนอูร์แมนน้ำ (Amur River) และซินเกียง รัสเซียได้เสริมสร้างกำลังทาง

ทหารคามพรมแทนติกกับจีน ประมาณ 33 กองพล ทั้งมีกำลังทหารมหาศาลในมองโกเลียนอก และเอเชียกลาง (Central Asia) กำลังรัสเซียมหาศาลพอที่จะคุกคามยึดครองปักกิ่ง หรือ ซินเกียง หรือแมนจูเรียได้อย่างไม่ยากลำบาก ในขณะที่ฝ่ายจีนเองไม่ปรากฏว่ามีกำลังหัดเทียมกันเผชิญหน้ารัสเซียที่พรมแทน ภัยรัสเซียปรากฏคำหมิ่นเมืองหลังจีนแดงคืบคลานเข้ามาอย่างเงิบ ๆ เป็นภัยที่มีตัวตนเด่นชัดยิ่งกว่าภัยใด ๆ ก็ตามจากภายนอก

อันที่จริง จีนแดงเองไม่เคยคิดว่าตนเองจะสามารถปรองคองกับรัสเซียได้เท่าใดนัก ความไม่ไว้ใจหากระหว่างทั้งรัสเซียและอเมริกามีปรากฏมานานแล้วนับตั้งแต่ ค.ศ. 1965 นายเซินยี รัฐมนตรีต่างประเทศได้สะท้อนความรู้สึกดังกล่าวของจีนแดงออกมาหลายครั้ง อาทิ ในการให้สัมภาษณ์ก่อนหม่อมค่านาง นายเซินยีได้กล่าวหาว่า รัสเซียและอเมริกาค่างมีแผนมุ่งร้ายต่อจีน ความเป็นศัตรูของสองชาติคือจีนนั้น ถ้าพิจารณาใน ค.ศ. 1969 ก็จะตระหนักได้เด่นชัดว่า รัสเซียเป็นภัยใหญ่หลวงกว่า เป็นเพื่อนบ้านใกล้ ๆ ที่แสดงเจตนาพร้อมที่จะห้าพันจีนยิ่งเสียกว่าอเมริกา⁹⁰ จีนแดงจะหาอย่างไรต่อภัยรัสเซีย จะแสดงท่าทีการไกล่เกลี่ยแนววิถึอันนี้

มิตร : นายทุนจักรวรรดินิยมอเมริกา

นับแต่วิกฤตการณ์เวียดนาม วิกฤตการณ์เซกโกสโลวาเกีย และกรณีพิพาทชายแดนระหว่างรัสเซียกับจีนแดง จีนแดงเริ่มทบทวนนโยบายทั่วไปของตนอย่างจริงจังยิ่งขึ้น การเมืองโลกตั้งแต่ ค.ศ. 1969 ทุบหนึ่งจะมีแววทางภายใต้การวินิจฉัยและขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพระหว่างสามมหาอำนาจที่ยิ่งใหญ่ ได้แก่ รัสเซีย อเมริกา และจีนแดง สัมพันธภาพสามเส้าเช่นนี้ได้ทำให้สัมพันธภาพระหว่างจีนแดงกับรัสเซียยิ่งทวีความสลับซับซ้อนขึ้นตามลำดับ

รัสเซียเองมีเหตุของกังวลสองประการ คือ สัมพันธภาพระหว่างตนกับยุโรปตะวันออก และระหว่างตนกับตะวันออกกลาง นับวัน สัมพันธภาพกับสองภูมิภาคใดทวีความยากลำบากแก่รัสเซียในการดำเนินนโยบายที่จะแทรกแซงโดยไม่ต้องการเผชิญหน้ากับอเมริกา การรณรงค์พิทักษ์คอมมิวนิสต์และการแสวงหาอำนาจอิทธิพลในตะวันออกกลาง สันเป็ลืองมากสำหรับรัสเซีย และเสี่ยงต่อการก่อสงครามมาก รัสเซียตั้งแต่ ค.ศ. 1968 มีจุดประสงค์แน่วแน่ที่จะครึ่งพลังกำลังของตนในโลกคอมมิวนิสต์มิให้แตกแยกมากขึ้นและแสวงหาอำนาจอิทธิพลในตะวันออกกลางและโลกที่สาม แต่ปัญหาที่จะมีว่า รัสเซียจะดำเนินนโยบายอยู่ร่วมกับอเมริกาและจีนแดงโดยสันติด้วยมาตรการใด สัมพันธภาพระหว่างจีนแดงกับรัสเซีย และระหว่างรัสเซียกับอเมริกาไม่สามารถจะแยกความสำคัญออกจากผู้กันได้อย่างเด่นชัด⁹¹ ฐานะอำนาจของรัสเซียในการเผชิญหน้าจีนแดงไม่เข้มแข็งมั่นคงเท่าที่ควร เพราะกองระวังสัมพันธภาพกับอเมริกาและยุโรปตะวันตกด้วยภัยจีนแดงเริ่มคุกคามรัสเซียมาก จนรัสเซียจำเป็นต้องดำเนินนโยบายสมานฉันท์กับอเมริกาและยุโรปตะวันตก เพื่อจะใช้มาตรการเกือกรากกับจีนแดงได้สะดวกขึ้น ก้าวแรกคือการเจรจาจำกัดอาวุธที่มีความสำคัญต่อแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Arms Limitation Talks—SALT) ซึ่งได้เริ่มกันขึ้นในเดือนพฤศจิกายน ทางรับรองในหลักการที่จะหลีกเลี่ยงการใช้อาวุธนิวเคลียร์ (Mutual Deterrence) อีกประเด็นที่เคยถกกันมีได้ตั้งแต่ ค.ศ. 1945 คือ เรื่องเยอรมันตะวันออก ครั้นถึงเดือนกันยายน ค.ศ. 1969 โอกาสอำนวย ผู้นำใหม่คือ นายวิลลี บรันคท์ (Willy Brandt) ได้ดำเนินนโยบายหันไปหาตะวันออก

(Ostpolitik) คือยุทธศาสตร์ยุโรปตะวันออกและรัสเซียซึ่งอยู่ห่างจากตะวันออกของทางเยอรมันตะวันออก สถานะการณทางพรมแดนตะวันออกก็ขึ้นมาก รัสเซียพยายามเจรจาไกล่เกลี่ยกับจีนแดง บางครั้งก็ใช้กำลัง ในระยะนั้นจีนแดงเองก็เริ่มพิจารณานโยบายของตนเช่นกัน

ภัยรัสเซียเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ผลักดันให้จีนแดงท้อพิจารณาแนวนโยบายของทงใหม่ จีนแดงได้เริ่มสัมพันธ์ภาพทางการเมืองกับอเมริกาอย่างค่อยเป็นค่อยไปในลักษณะเป็นตรงกันข้ามกับความสัมพันธ์ในอดีต พัฒนาการทางความสัมพันธ์ระหว่างจีนแดงกับอเมริกามีแก่ ค.ศ. 1969 ท้องนี้เนื่องไคว่าเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแนวนโยบายของจีนแดงครั้งมหัพารอย่างชนิดกลับหน้ามือเป็นหลังมือกล่าวคือ มหาสมุทรกลายเป็นศัตรู ศัตรูกลายเป็นมิตร

กรณีพิพาทพรมแดนระหว่างจีนแดงกับรัสเซียใน ค.ศ. 1969 ได้สิ้นสุดลงด้วยกาที่ต่างฝ่ายต่างเตรียมกำลังแสนยานุภาพประชิดพรมแดนที่มีความยาวถึง 4,500 ไมล์ ในขณะที่ต่างกันต่างก็ดำเนินการเจรจาเรื่องดินแดนโดยไม่มีที่ท่าว่าจะสามารถตกลงหาข้อยุติใด ๆ ได้โดยง่าย ความตึงเครียดก่อเกิดสภาวะการณมีมึงกับให้ต่างฝ่ายต่างแสวงหาพันธมิตรเพื่อทำลายสภาพการณที่มีศัตรูระหนาบหน้าหลัง ซึ่งจะเป็นอันตรายใหญ่หลวงในยามเกิดศึกสงคราม ถึงแม้ รัสเซียจะมีพลังอำนาจมหาศาลทางด้านอาวุธยุทโธปกรณ์เหนือจีนแดง รัสเซียเองก็ไม่เห็นคุณค่าประโยชน์ของการเสี่ยงสงครามนิวเคลียร์กับจีนแดง สงครามนิวเคลียร์ไม่สามารถทำลายล้างจีนทั่วประเทศได้ จีนแดงจะพลิกฟื้นคืนชีพขึ้นมาท่ามกลางภาวะสงครามในฐานะชาติที่ยังมีความเป็นปฏิปักษ์ มุ่งจงสร้างจอมลดาญรัสเซียไม่สิ้นสุด อีกทั้งการครอบครองจีนทั้งประเทศก็มีไคว่เป็นสิ่งที่กระทำไคว่โดยง่าย รัสเซียจึงไม่ปรารถนาสงครามนิวเคลียร์กับจีนแดง

ในทัศนะของจีนแดง ภัยยิ่งใหญ่อคือ ภัยรัสเซีย รัสเซียแสดงท่าท้าแข็งกร้าว ช่มชู้ญเผชิญหน้าท้าสงครามนิวเคลียร์ อีกทั้งมุ่งแสวงหาพันธมิตรล้อมจีนแดง ล้วนท้าให้จีนแดงเห็นความจำเป็นที่จ้องปรับปรุงนโยบายของตนยิ่งขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายหลายประการที่สำคัญคือ⁹²

1. พยายามท้าลายแนวบิคล้อมของรัสเซีย ในอดีต อเมริกาไคว่ดำเนินการนโยบายบิคล้อมจีนแดง ซึ่งแม้จะมีภัยอันตรายเพียงใดก็ยังไม่เทียบเท่าภัยรัสเซีย
2. พยายามเข้าแทรกแซงในกิจการภายในระหว่างรัสเซียกับรัฐบริวารในยุโรปตะวันออก พยายามส่งเสริมให้เกิดการแตกแยกเอาใจออกห่างจากรัสเซีย เพื่อเป็นการบั่นทอนพลังกำลังอำนาจของรัสเซีย ดูเพิ่มเติมจากรายการรัสเซียในถึงราวถึง โคม
3. เปิดการเจรจาทามทามทางไมตรีกับอเมริกา เคมีที่การเจรจามีเฉพาะระหว่างรัสเซียในฐานะผู้นำโลกคอมมิวนิสต์กับอเมริกาในฐานะผู้นำโลกเสรี นับแต่ ค.ศ. 1970 จีนแดงเริ่มท้าลายฐานะอำนาจของรัสเซียในการเจรจากับอเมริกาโดยการทามทามทางไมตรีกับอเมริกา เปิดโอกาสให้อเมริกามีทางเชื่อมากขึ้นว่าไม่จำเป็นจ้องเจรจากับรัสเซียแต่ฝ่ายเดียว อีกทั้งการคบอเมริกาจะเป็นเครื่องช่มชู้ญต่อรองอำนาจในการเจรจากับรัสเซีย และเป็นการถ่วงดุลอำนาจรัสเซียด้วย
4. พยายามดำเนินการนโยบายยุทธศาสตร์กับสมาชิกโลกคอมมิวนิสต์ ท้าหาความเป็นผู้นำของรัสเซียในโลกคอมมิวนิสต์
5. พยายามเสริมสร้างกำลังแสนยานุภาพให้ทัดเทียมกับรัสเซีย ไคว่มีผู้เปรียบกำลังแสนยานุภาพทางนิวเคลียร์ของจีนแดงและรัสเซียไว้ดังนี้⁹³

จีนมี	IRBM	15 - 20	รัสเซียมี	600
จีนมี	MRBM	20 - 30	รัสเซียมี	600
รัสเซียมี	1530	ICBM's		

จีนแคงมีแต่กำลังทหารเท่านั้นที่มหาศาลเหนือรัสเซีย

ควยจุคประสงค์ก่งกล่าวทำให้จีนแคงต้องพยายามผูกมิตรกับอเมริกา อย่างน้อยที่สุดในเวทีการเมืองแห่งความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างจีนแคงกับรัสเซีย อเมริกาควรจะเป็นเกราะ เป็นมิตรพอควรกับจีนแคง สามารถถ่วงดุลอำนาจรัสเซียได้ และเป็นเครื่องค้ำรองอำนาจสำหรับจีนแคงในการเจรจากับรัสเซีย

ทั้งจีนแคงและรัสเซียต่างเร่งดำเนินการทุกทาบหนามอเมริกา ในขั้นต้นรัสเซียจะมีที่ทำได้เปรียบในแง่ที่อเมริกาได้เพียรพยายามขอความร่วมมือจากรัสเซียในการยุติสงครามเวียดนาม รัสเซียเองก็ได้แสดงที่หาว่าคนมีอำนาจอิทธิพลที่จะสามารถช่วยอเมริกายุติสงครามเวียดนาม เป็นการทิ้งอเมริกามาฝ่ายตน แทท้ายสุดอเมริกาเองประจักษ์ถึงซากุ่แห่งรัสเซียว่ามีได้ความมุ่งหมายช่วยอย่างจริงจังใจเท่าใดนัก รัสเซียยังคงแสดงที่หาเสมือนให้ความหวังอเมริกา แต่ในขณะเดียวกันก็มุ่งให้ความช่วยเหลือเวียดนาม เป็นการกระทำที่ชักแย้งอยู่ที่ รัสเซียได้ใช้กรณีเวียดนามเป็นเหยื่อล่ออเมริกาโดยไม่มุ่งหวังที่จะให้สิ่งใดตอบแทนอย่างแท้จริง อเมริกาจึงเริ่มพิจารณาจีนแคง จีนแคงก็แสดงที่หาพร้อมที่จะเป็นมิตร สงครามเวียดนามมิได้เป็นอุปสรรคต่อการผูกมิตรอีกต่อไปแล้ว

สงครามเวียดนามดำเนินไปโดยอยู่ในลักษณะหยุดงักก้าวต่อไปมิได้ควยจีนแคงก็ อเมริกา ก็ไม่ต้องการเผชิญหน้ากัน อเมริกาไม่อาจบุกรุกเวียดนามเหนืออย่างแท้จริงได้ ภัยเกรงรัสเซียหรือจีนแคงจะเข้าแทรกค้งกรณีสงครามเกาหลี รูปโฉมของสงครามที่สร้างจีนแคงและอเมริกาเป็นปฏิปักษ์รุนแรงขึ้น และสร้างรักษาระบอบคอมมิวนิสต์ในเวียดนามเหนือต่อไป บ่อมทำให้รัสเซียสามารถเฝ้ากู่ควยความพอใจ โดยเฉพาะเมื่อจีนแคงเองเข้าเสมอมาเป็นการบอกกล่าวอเมริกาและรัสเซียอยู่ที่ว่า จีนแคงจะไม่เป็นฝ่ายก่สงครามกับอเมริกา ซึ่งหมายถึง จีนแคงจะไม่เข้าแทรกแซงเวียดนามซึ่งหมายถึงการเผชิญหน้ากับอเมริกา และเป็นการเตือนว่า ทั้งนี้สงครามเวียดนามต้องอยู่ในขอบเขตสงครามส่วนท้องถิ่น (Local War) ไม่ขยายไปสู่จีนแคง (หมายความว่า ถ้าอเมริกาไม่รุกรานเวียดนามเหนือและจีนแคง)

วิกฤตการณ์เวียดนามได้ลดความหวาดวิตกของจีนแคงที่มีต่อการรุกรานโดยอเมริกาและรัสเซียพร้อมกัน อีกทั้งโลกคอมมิวนิสต์เองแตกแยกอันสืบเนื่องมาจากเซกโกสโลวาเกีย ทำให้เสถียรภาพความมั่นคงของจีนแคงไม่มีใครจะสันคลอนเท่าที่ควร สหรัฐ ฯ เองก็ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องผูกมิตรกับจีนแคงบ้างแล้ว ปี 1968 นายริชาร์ด นิกสัน (Richard Nixon) ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีสหรัฐฯ เขาได้เกริ่นถึงการผูกมิตรกับจีนแคง เบื้องต้นโดยให้เหตุผลซึ่งต่อมาได้ตกลง เป็นทางการในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1971 ว่า:

ความเป็นปฏิปักษ์ระหว่าง เรากับสาธารณรัฐประชาชนจีนมาประมาณยี่สิบสองปีเต็มเป็นปัญหาที่ยังแก้ไม่ตก ... มันเป็นเรื่องแท้จริงประการหนึ่งทีความเป็นระเบียบแบบแผนนานาชาตินี้จะไม่มีเสถียรภาพความมั่นคง ถ้าหนึ่งในมหาอำนาจยังคงอยู่รอบนอกเป็นปฏิปักษ์อยู่

สหรัฐฯ เล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องยอมรับจีนแคง เป็นมหาอำนาจอย่างน้อยในเอเชีย จีนแคงมิได้เป็นภัยมหันต์คุกคามสหรัฐฯ กังอคิด จีนแคงควรมีบทบาทในวงการ เมือง โลกในค่านองการ

สร้างสรรคมากกว่าเป็นผู้ทำลายสันติภาพในเอเชีย อย่างน้อยสหรัฐฯ กระจกที่ว่า จีนคงควรมีบทบาท ในการยุติสงครามเวียดนามด้วย

อันที่จริง จีนคอมมิวนิสต์คงมิได้ปรารถนาเป็นปฏิปักษ์ต่ออเมริกาเท่าใดนัก คงจะปรากฏว่าตั้งแต่ระหว่างสงครามกลางเมืองยังดำเนินอยู่ใน ค.ศ. 1948 พรรคจีนคอมมิวนิสต์ได้พยายามประณีประณอมหวังทางไมตรีกับอเมริกาโดยเสนอให้มีการเปิดการเจรจาในระดั้มทุกของทั้งสองฝ่ายแก่อเมริกาเพิกเฉย ครั้นสงครามกลางเมืองสิ้นสุดลงโดยฝ่ายจีนคอมมิวนิสต์ได้ครอบครองแผ่นดินใหญ่ จีนคอมมิวนิสต์ก็ยังไม่พยายามจะไม่แสดงตนเป็นปฏิปักษ์ต่ออเมริกาอย่างเบ็ดเสร็จ ฝ่ายอเมริกาเองก็มิได้แสดงตนเป็นปฏิปักษ์อย่างจริงจัง คงจะเห็นได้ว่าอเมริกาเองประกาศไม่แทรกแซงในการพิชิตไต้หวันเพื่อรวมประเทศจีน อีกทั้งประกาศว่าอาจจะรับรองจีนแคว้นถ้าสหประชาชาติรับรอง และถ้าจีนคอมมิวนิสต์สามารถปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะสงครามเย็นในยุโรปตะวันตกทำให้ทั้งจีนคอมมิวนิสต์และอเมริกาคงยืนอยู่ตรงกันข้ามกัน สงครามเกาหลีที่เปิดฉากสงครามเย็นในเอเชียตะวันออกไกล ทำให้อเมริกาประกาศไม่รับรองจีนคอมมิวนิสต์ แสดงตนพิทักษ์ไต้หวันซึ่งวางแผนการรวมชาติโดยจีนแคว้นที่ อเมริกาคำเนินนโยบายปิดล้อมจีนแคว้นให้อยู่โดดเดี่ยวมิให้มีพันธมิตรและมีให้มีอำนาจอะไร ๆ ในการเมืองโลกโดยสิ้นนโยบายไม่รับรองจีนแคว้น ทั้งยังมีนโยบายกักกันจีนแคว้นมิให้ค้าขายกับที่อื่นใด ๆ กับโลกเสรี ทำให้ปฏิปักษ์นั้นได้รุนแรงขึ้นเมื่ออเมริกาทุ่มเทกำลังเข้าพิทักษ์ปกป้องภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ซึ่งเป็นเขตอิทธิพลของจีนตั้งแต่อดีต อเมริกาได้ตั้งองค์การซีเอโต้ (SEATO) ประกาศเจตจำนงแน่วแน่ที่จะพิทักษ์ดินแดนนั้นปิดล้อมจีนคอมมิวนิสต์ทุกวิถีทางทั้งทางการทูต โดยระบบทำสัญญาและทั้งทางทหาร โดยมีฐานทัพรายล้อมแผ่นดินใหญ่โดยรอบ

ถึงกระนั้น จีนแคว้นก็ยังพยายามประณีประณอมกับอเมริกาในขณะที่โจมตีประณามจักรวรรดินิยมอเมริกา จีนแคว้นก็ได้เปิดทางให้อเมริกา คงปรากฏว่า ใน ค.ศ. 1955 จีนคอมมิวนิสต์ได้ประกาศนโยบายอยู่ร่วมกันโดยสันติ ๓ ที่ประชุมของโลกที่สามที่เมืองบันดุง และแสดงท่าทีพร้อมที่จะเจรจากับอเมริกาโดยขึ้นอยู่กับหลักการต่อไปนี้.-

1. เปิดโอกาสให้ประชาชนของทั้งสองฝ่ายติดต่อกันได้ ทั้งในด้านการค้าขาย และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกัน ทั้งนี้เป็นการทุกระดั้มประชาชน ถือว่า รัฐบาลอาจมีความเป็นปฏิปักษ์กัน แต่ระดั้มประชาชนไม่จำเป็นต้องเป็นปฏิปักษ์กัน จีนแคว้นต้องการใช้ประชาชนเป็นสื่อแสดงมติฝักฝักกับรัฐบาลให้มีความเป็นมิตรต่อจีน
2. นโยบายอยู่ร่วมกันโดยสันติ
3. เปิดการเจรจาก่อกัน

แก่อเมริกาเพิกเฉย จนถึงปี ค.ศ 1958 จีนแคว้นเป็นฝ่ายเสนอเปิดการเจรจากับอเมริกาในระดั้มทุกต่อกัน (Ambassadorial Talk) การเจรจาก็เริ่มขึ้น ๓ เจันว่า ต่อมาเลื่อนไปเจรจากที่กรุงวอร์ซอ การเจรจาก่อกันเป็นประการใดไม่เด่นชัดในรายละเอียด ใน ค.ศ. 1963 จูเอนโลได้เอ่ยถึงความริเริ่มของจีนแคว้นเองว่า ที่ริเริ่มการเจรจาก็เพื่อค้ำประกันนโยบายอยู่ร่วมกันโดยสันติ และให้ย้่าว่า:

ถ้าจีนเป็นปฏิปักษ์ต่อการแก้ปัญหาระหว่างประเทศ โดยสันติวิธีแห่งการปรึกษาหารือระหว่างตะวันออกกับตะวันตก ทำไม จีนจึงดำเนินการเจรจากับอเมริกาในระดั้มทุกต่อกันมาแล้ว

เกือบแปดปี ทุกจีนแดงและทุกอเมริกาใต้เจรจากัน 118 ครั้ง ไม่เคยปรากฏว่ามีการเจรจาทันทีในประวัติศาสตร์ที่ใช้เวลานานถึงเพียงนี้ สหรัฐอเมริกายังคงยึดครองไต้หวันดินแดนของจีน และกองทัพเรือภาคที่ 7 ยังประจำในน่านน้ำช่องแคบไต้หวันทุกคามจีนอยู่ ภายใต้สภาพการณ์สิ่งแวดล้อมเช่นนี้ จีนยังคงดำเนินการเจรจากับสหรัฐฯ และยับยั้งการใช้กำลังอาวุธ แล้วจะว่าจีนปฏิเสธการปรึกษาหารือโดยสันติวิธีได้อย่างไร⁹⁴

การเจรจาระหว่างสองฝ่ายที่ใช้เวลานาน เพราะตกลงกันมิได้ในหลักการสำคัญ คือปัญหาไต้หวัน จีนแดงเรียกร้องให้อเมริกาถอนทหารออกจากไต้หวัน อเมริกาเรียกร้องว่า จีนแดงต้องประกาศไม่รุกรานไต้หวันก่อน ปัญหาไต้หวันต้องยุติก่อนเป็นเงื่อนไขแรกของการเจรจา ถึงกระนั้นจีนแดงเองก็มีไต้หวันทางไมครีกัมพูชา จีนแดงได้เสนออนุญาตชาวอเมริกาท่องเที่ยวจีน แลกเปลี่ยนนักข่าว เปิดการค้าและเจรจากันในระดับรัฐมนตรีต่างประเทศ จีนแดงพยายามดำเนินการทุกระดับประชาชนกับประชาชนของสองประเทศ (People's Diplomacy) ทั้งยังย้ำว่าที่จีนแดงกับอเมริกาเป็นปฏิปักษ์ต่อกันนั้น เป็นไปในระดับรัฐบาลต่อกัน "ประชาชนจีนต้องการมีสัมพันธ์ไมตรีอันดีงามกับชาวอเมริกา แทนนโยบายก้าวร้าวรุกรานและก่อสงครามที่รัฐบาลอเมริกาได้ดำเนินการอยู่ต่อจีนแดง ทำให้จีนแดงต้องต่อสู้จนถึงที่สุด"⁹⁵

ท่าทีที่ปรารถนาปรานีปรานอมของจีนแดง ใน ค.ศ. 1955 เป็นต้นมาไม่สำเร็จผล สหรัฐอเมริกาไม่เสื่อมิสในเจตนารมณ์ของจีนแดงเท่าใดนัก องค์การซีอาโตและวิกฤตการณ์ในอินโดจีนได้เปิดโอกาสการปรองคองโดยปริยายตั้งแต่นั้นมา ทั้ง ๆ ที่จีนแดงดำเนินนโยบายต่ออเมริกาคด้วยลักษณะยึดหยุ่นเพื่อเปิดหนทางแก่อเมริกา มันทุงสปีทไรต์โดยสิ้นเชิงนอกจากจะเปิดโอกาสให้สองฝ่ายเจรจากันโดยมิได้เกิดมรรคผลอย่างไรต่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ในภายหลัง จีนแดงเองได้ปรับปรุงนโยบายของตนให้ยึดหยุ่นโดยแสดงท่าทีต้องการติดต่อกับอเมริกาใกล้ชิดขึ้นโดยไม่กล่าวถึงการยุติปัญหาไต้หวันเป็นเงื่อนไขเบื้องต้น อเมริกาเป็นฝ่ายเพิกเฉยไม่ยอมปรานีปรานอมด้วย⁹⁶ อเมริกายืนยันให้จีนแดงปล่อยนักโทษอเมริกาในจีนก่อนแล้วจึงจะเจรจาก่อไป

เมื่อโลกคอมมิวนิสต์แตกแยก และวิกฤตการณ์ในเวียดนามทรุดหนัก อเมริกาได้มองจีนแดงเป็นภัยที่ไม่อันตรายต่อตนมากดังเช่นในอดีต อเมริกาเริ่มยอมรับว่า ระบอบคอมมิวนิสต์เป็นระบอบถาวรมั่นคงเกินกว่าที่จะสลายตัวลงไม่ยั้งยืนถาวรดังที่อเมริกาเคยกล่าวทำนายไว้ รัฐบาลอเมริกาเริ่มปรับปรุงนโยบายของตนต่อจีน และทบทวนจีนแดงอย่างระมัดระวัง ท่าทีดังกล่าวปรากฏตั้งแต่ ค.ศ. 1960 ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์นโยบายจีนต่ออเมริกาได้ดำเนินมาแล้วว่าถูกต้องสมควรเพียงใด นาย คีน รัสค์ (Dean Rusk) รัฐมนตรีต่างประเทศได้แถลงต่อคณะอนุกรรมการแห่งกิจการตะวันออกไกล (House of Sub Gommittee on Far Eastern Affairs) โดยสรุปว่า จริงอยู่ จีนแดงดำเนินนโยบายต่างประเทศมุ่งสร้างตนเป็นมหาอำนาจ แต่วิถีการของจีนแดงเป็นเรื่องที่ทั่วโลกเกี่ยวข้องอย่างมองข้ามมิได้โดยแน่นอน จีนแดงมุ่งฟื้นฟูอำนาจฐานะของตนในเอเชียและเป็นผู้นำในโลกคอมมิวนิสต์ อเมริกาไม่ยินยอมถ้าจีนแดงจะใช้กำลังแสนยานุภาพในการสร้างตนเป็นมหาอำนาจ จีนแดงประกาศให้ประเทศเพื่อนบ้านเป็นมิตรของตนซึ่งจำกัดลงเพียงนโยบายก้าวร้าวรุกรานซึ่งมีส่วนผลักดันให้รัฐเหล่านั้นหันไปหาอเมริกา จีนแดงต้องการเพื่อนบ้านยอมรับอยู่ในอำนาจของการของจีนแดงซึ่งจะสัมฤทธิ์ผล ถ้าอเมริกาถอนตัวจากภูมิภาคเอเชีย จีนแดงแยกตัวเองอยู่โดดเดี่ยวเอง ไม่มีผู้ใดแยกจีนแดงเช่นนั้น ผู้นำจีนแดงเป็นโรคประสาทจิตวิปลาส ทำให้ยากแก่การเปิดสัมพันธ์ภาพกับจีนแดง สหรัฐฯ ยืนยันจีนแดงว่า "เราต้องระวังที่จะไม่ทำอะไรในทำนอง

ส่งเสริมบ้างก็ หรือใครก็ตามให้เชื่อว่าสามารถหวังผลเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการก้าวร้าวรุกรานและการวางแผนใหญ่โต นับเป็นการจำเป็นที่จะต้องมีกล่อมสัดกันการรุกรานเอเชียโดยพวกคอมมิวนิสต์เท่า ๆ ที่มีคอมมิวนิสต์ในยุโรป⁹⁷

ท่าทีเชิงก้าวร้าวของจีนครั้งนี้ได้รับการยืนยันจากบุคคลชั้นนำของจีนตัวเอง คือ จูเอินโล กล่าวแก่เอกคาร์ สโนว์ ใน ค.ศ. 1960 ว่า:

ยังมองไม่เห็นเลยว่า จะทำสัญญาสันติภาพกันได้อย่างไรโดยที่ยังไม่มีสัมพันธภาพทางการทูตกันระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน

ยังมองไม่เห็นเลยเหมือนกันว่า จะมีสัมพันธภาพทางการทูตระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนได้อย่างไร โดยที่ยังคงลอบยุทิตันมีไคในปัญหาเรื่องไต้หวัน⁹⁸

ท่าทีของอเมริกาค่อย ๆ เก่งขึ้นใน ค.ศ. 1962 เมื่อเคนเนดีเป็นประธานาธิบดี อเมริกาเรียกร้องให้ "เปิดประตู" ทึบต่อกันมากขึ้น โดยเฉพาะใน ค.ศ. 1965 อเมริกาทุ่มความช่วยเหลือเวียดนามใต้จนถอนตัวไม่ขึ้น นโยบายของอเมริกาเริ่มเปลี่ยนแปลงทีละน้อย ในครั้งนั้นอเมริกาเป็นฝ่ายเสนอท่าที เรียกร้องให้มีการติดต่อกันอย่างไม่เป็นทางการต่อกัน (Unofficial Contact) จีนแดงแสดงท่าทีเชิงก้าวร้าว ยืนยันไม่ติดต่อกับจีนกว่าจะยุติปัญหาไต้หวันได้ก่อน ทั้งนี้คงเป็นท่วงทีจีนแดงตระหนักว่า อเมริกาและรัสเซียกำหนดนโยบายสองจีน (Two China Policy) คือ รับรองว่ามีจีนสองประเทศในโลก ซึ่งจีนแดงไม่อาจจะรับหลักการนั้นได้อย่างแน่นอน อย่างไรก็ตาม ในปี 1966 ประธานาธิบดีจอห์นสัน (Lyndon B. Johnson) ได้เกริ่นว่า ควรปรานีปรานอม (Reconciliation) กับจีนแดงบ้าง ต่อมา ค.ศ. 1970 ประธานาธิบดีนิกสันได้ก้าวไกลไปถึงการสถาปนาสัมพันธภาพต่อกันฉันท์มิตรตามปกติ โดยยังยอมรับว่าต่างมีความแตกต่างทางด้านอุดมการณ์และอำนาจผลประโยชน์ อเมริกาปรารถนาที่จะดึงจีนแดงกลับเข้าสู่สังคมโลก แต่โดยวิธีใด จีนแดงย่อมซิมทรวามดี จีนแดงใน ค.ศ. 1969 กระทั่งถึงความจำเป็นที่จะต้องผูกมิตรกับอเมริกาและปรานีปรานอมกับรัสเซีย ในทัศนะของอเมริกาการรับรองจีนแดงเป็นมหาอำนาจและปรารถนาให้ร่วมการเมืองโลก มิได้หมายความว่า อเมริกาจะรับรองจีนแดงเป็นรัฐบาลถูกต้องของประชาชนจีนทั้งที่จีนแดงทั้งเจ็ดสิบ อเมริกายังคงยืนยันนโยบายสองจีน ทั้งไต่หย้าหลักการเมื่อออกแถลงการณ์กับญี่ปุ่นในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1969 ว่า ไต้หวันอยู่ในแนวป้องกันของอเมริกาทังเดิม

เนื้อแท้ การเปลี่ยนแปลงนโยบายต่อจีนแดงนั้นมีได้เป็นการง่ายเลยสำหรับอเมริกา ซึ่งต้องคำนึงถึงนโยบายของพันธมิตรของตน จีนแดงเองก็คงพยายามปลุกฝังใจประชาชนให้ยอมรับข้อเท็จจริงว่า การเปลี่ยนแปลงเป็นการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์โลก คือเป็นศัตรูกับรัสเซียแล้วจำต้องหามิตรดวงคู่อำนาจรัสเซียบ้าง นโยบายของจีนแดงในระยะตั้งแต่ ค.ศ. 1969 - 1970 ประสบความสำเร็จภายในประเทศจีนเป็ยวไม่ยินยอมให้ปรองคองผูกมิตรกับอเมริกา ทั้ง ๆ ที่จำเป็น ในเวลาเดียวกัน อเมริกาได้ประกาศทฤษฎีนิคสัน (Nixon Doctrine) ย้ำหลักการช่วยพันธมิตรให้พึ่งพาตนเอง โดยไม่ต้องทำให้อเมริกาใช้กำลังทหารเข้าช่วยเหลือ การถอนทหารออกจากเอเชียอาคเนย์ทำให้โอกาสก่อสงครามกับจีนแดงลดลง และช่วยให้จีนแดงมีเสถียรภาพความมั่นคงยิ่งขึ้น นอกจากนั้น อเมริกาถอนกองทัพเรือลาคกระเวนในช่องแคบไต้หวัน ท่าทีของอเมริกาที่ทอดไมคริปไปสู่จีนแดงได้เปิดโอกาสให้จีนแดงหาพันธมิตรมากขึ้น

การเจรจาต่อกันดำเนินไปด้วยดี ท่ามกลางความหวาดวิตกของรัสเซีย ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.

1970 ณ ที่ประชุมระดับทวิภาคีที่วอชิงตัน จีนแสวงหาความสัมพันธ์กับจีนไปเยือนปักกิ่ง สัมพันธภาพที่
กันค่อนข้างก้าวไกล เช่นนั้นกลับหยุดชะงักลง เมื่อเกิดรัฐประหารในเขมร ในเดือนมีนาคม เจ้าสิทธิผู้ล้มอำนาจ
นาจ รัฐบาลใหม่ของนายพลลอนนอล (Lon Nol) เรียกร้องให้เวียตนามเหนือและเวียตกงถอนทหารออก
จากเขมร อเมริกาได้ส่งทหารเข้าแทรกแซงพิทักษ์รัฐบาลลอนนอลเต็มที่ เมื่อวันที่ 30 เมษายน ยังความ
ถึงเครียดมาสู่การเจรจาระหว่างจีนกับอเมริกา จีนแถลงกล่าวหาว่า:

การก้าวร้าวรุกรานของเขมรโดยลัทธิจักรวรรดินิยมแบบอเมริกา และการขยายสงคราม
อินโดจีนเป็นการยั่วยุต่อต้านประชาชนชาวอินโดจีน และต่อต้านประชาชนจีน ประชาชนในอา
เซียอาคเนย์และนักปฏิวัติทั่วโลก⁹⁹

ในขณะที่สัมพันธภาพระหว่างจีนกับอเมริกาขงกันเพราะวิกฤตการณ์ในเขมร ในยุโรปตะวัน
ตก ได้เกิดสิ่งแปลกใหม่ขึ้นในวงการเมืองภูมิภาคนั้น ในเดือนสิงหาคม รัสเซียเซ็นสัญญาแห่งมิตรภาพ
และความร่วมมือกับเยอรมันตะวันตก จีนแถลงจึงเริ่มสร้างสัมพันธภาพกับอเมริกาใหม่อีกครั้งหนึ่ง ครั้งนั้น
จีนแถลงสิ่งที่ทศกไมตรีก่อนโดยใช้กีฬาเป็นสื่อ ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1971 จีนแถลงได้ดำเนินโย
บายการทูตระดับประชาชนด้วยการเชื้อเชิญให้ทีมบิงปองของอเมริกาซึ่งได้ไปโคกเกี่ยวกับการแข่งขันบิงปอง
โลก ให้ไปเยือนปักกิ่ง การเชื้อเชิญครั้งนั้นได้รวมถึงนักข่าว นักหนังสือพิมพ์ บิงปองการทูต (Ping Pong
Diplomacy) เป็นท่าทีเบื้องต้นทศกไมตรีของอเมริกา อเมริกาได้ริบรอได้ฉายโอกาสอันเป็นที่ ห้ามกลาง
ความตื่นตัวอย่างเต็มที่ของทั่วโลก อเมริกาได้ดำเนินการทูตอย่างค่อนข้างช้า ไม่รีบร้อน ทุกอย่างก้าวเต็ม
ไปด้วยความระมัดระวัง เริ่มด้วยการเจรจา ผู้เจรจาลักษณะนั้น เปลี่ยนจากการเจรจาระดับทวิภาคีมา
ที่ปรึกษาของประธานาธิบดี ชื่อ นายเฮนรี คิสซิงเจอร์ (Dr. Henry Kissinger) เขาได้เดินทางเป็น
การลับส่วนตัวไปปักกิ่งในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1971 การเปลี่ยนนโยบายจนถึงขนาดจะเชิญประธานา
ธิบดีนิคสันมาเยือนปักกิ่ง ก่อเกิดความขัดแย้งขึ้นอย่างรุนแรง จนต้องขจัดดินเบี้ยวออกจากอำนาจในเดือน
กันยายน

นอกจากความขัดแย้งภายในประเทศ จีนแดงยังต้องเผชิญกับภาวะความผันผวนในสัมพันธภาพระ
หว่างจีนแดงกับรัสเซีย การที่จีนแดงกับอเมริกาหันหน้าคืนคิดกันได้ผลักดันให้รัสเซียแสวงหามิตรมากขึ้น เพื่อ
บิกล้อมจีนแดง นับแต่รัสเซียได้ผูกพันเป็นไมตรีกับอินเดียนั้น ใน ค.ศ. 1971 ได้เกิดความตึง
เครียดขึ้นระหว่างอินเดียนกับปากีสถานอันสืบเนื่องมาจากวิกฤตการณ์ในปากีสถานตะวันออก ชาวเบงกอล
ในปากีสถานตะวันออกภายใต้การสนับสนุนจากอินเดียนได้ประกาศเป็นเอกราชต่อสู้กับปากีสถานตะวันตก วิกฤต
การณ์นั้นสร้างความกระอักกระอ่วนใจแก่จีนแดงเป็นอย่างมาก จีนแดงประสบความสำเร็จอย่างมากในการวางตัว
ถ้าสนับสนุนหากีสถานตะวันตกก็เป็นการส่งเสริมรัฐบาลทหารเผด็จการ ซึ่งจีนแดงเองเคยประณามระบอบ
การปกครองเช่นนั้นเสมอมา แม้การสนับสนุนเช่นนั้นจะเป็นพันธมิตรกัน ก็เป็นการเสี่ยงสำหรับ
จีนแดงที่จะเพิกเฉยต่อขบวนการกู้เอกราชในปากีสถานตะวันออก โดยเฉพาะขบวนการนั้นได้รับการสนับสนุน
จากอินเดียนและรัสเซีย รัสเซียเองได้แสดงท่าทีพร้อมจะคุ้มครองอินเดียนจากภัยปากีสถาน ซึ่งหมายถึงการ
ที่ทำให้จีนแดงมีอาจเอื้อมือช่วยปากีสถานได้เต็มที่ ด้วยเกรงจะเป็นการยั่วยุให้รัสเซียเผชิญหน้ากับจีนแดง
ห้ามกลางความตึงเครียดนั้นเองที่ทั่วโลกได้รับรู้ถึงบิงปองการทูต ซึ่งทำให้วิกฤตการณ์ปากีสถานทวี
ความตึงเครียดยิ่งขึ้นเร่งรัดผลักดันรัสเซียให้ลงนามร่วมกับอินเดียนในสนธิสัญญาแห่งมิตรภาพและความร่วม

ป็อ (Treaty of Friendship and Cooperation) ในวันที่ 9 สิงหาคม ค.ศ. 1971 สัญญานี้ระบุว่ารัสเซียจะปรึกษาให้ความช่วยเหลือแก่อินเดีย ในกรณีที่มีชาติใดก้าวร้าวรุกรานอินเดีย เป็นการเปิดโอกาสให้อินเดียเผชิญหน้ากับปากีสถานได้เต็มที่โดยมีกองทัพวงกับการเผชิญหน้ากับจีนแดง สัญญานี้จะเตือนจีนแดงมิให้เข้าแทรกแซงในวิกฤติการณ์ปากีสถาน อีกทั้งเป็นการปฏิบัติตามจุดประสงค์ของรัสเซียในการปิดล้อมจีนแดง มีศัตรูเหนือหัว (รัสเซีย) และศัตรูทางใต้กระหนาบ (คืออินเดีย) อีกทั้งชักชวนจีนแดงมิให้ก้าวร้าวรุกรานอินเดีย และปิดโอกาสจีนแดงมิให้เข้ามีบทบาทในภูมิภาคนั้น

เอกราชของปากีสถานตะวันออก คือชัยชนะทางการทูตของรัสเซียอย่างเด่นชัด ในเดือนพฤศจิกายน อินเดียได้เคลื่อนกำลังเข้าไปช่วยชาวเบงกอลปลดแอกปากีสถานตะวันออก และสถาปนาชาติใหม่ขึ้นเรียกว่า บังกลาเทศ ปากีสถานตะวันออกถูกภาวะการฉ้อโกงแห่งความพ่ายแพ้จากสงครามให้ต้องหันไปทามทางไมตรีกับรัสเซีย รัสเซียได้ก้าวเข้าไปมีบทบาททางการเมืองในเอเชียใต้เป็นการท้าทายจีนแดงอย่างเปิดเผย รัสเซียแสวงหาการทางการทูตในการปิดล้อมจีนแดงด้วยการประกาศเรียกร้องชาวเอเชียให้ระแวงระวังกับจีนแดง และเรียกร้องให้ร่วมกันป้องกันเสถียรภาพ ตามมาตรการเพื่ออเมริกาได้เคยดำเนินมาแล้วในอดีต ความสำเร็จในการปิดล้อมสำหรับรัสเซีย คืออินเดีย ญี่ปุ่น และเอเชียอาคเนย์ จีนแดงได้พยายามทำลายแนวปิดล้อมโดยรัสเซียอย่างสุดความสามารถ ความสำเร็จจึงนั้นคือการทามทามทางไมตรีกับอเมริกา แสวงหาความเป็นมิตรไมตรีกับทุกชาติ เพื่อสร้างแนวร่วมต่อต้านรัสเซีย พยายามบ่อนทำลายฐานะอำนาจอิทธิพลรัสเซียทั่วทุกมุมโลก ทั้งในโลกคอมมิวนิสต์ โลกเสรีและโลกที่สาม

ในปี ค.ศ. 1972 อาจจะถูกกล่าวได้ว่า จีนแดงได้ก้าวขึ้นสู่เวทีการเมืองระหว่างประเทศอย่างเต็มที่ เป็นการต่อสู้ด้วยชั้นเชิงทางการทูต จีนแดงได้พยายามทุกวิถีทางที่จะสร้างเกราะป้องกันตนเองจากภัยรัสเซีย ในขณะที่เดียวกันก็พยายามจะหว่านล้อมองค์กรสหประชาชาติให้ขับไต้หวันแล้วรับรองจีนแดงเป็นสมาชิก ปัญหาไต้หวันและการต่อสู้เพื่อให้ทั่วโลกรับรองจีนแดง เป็นปัญหาเรื้อรังที่แก้ไม่ตกมานับสิบ ๆ ปี ทั้งนี้ควรพิจารณาย้อนหลัง ไปสู่สองปัญหาให้ถ่องแท้

ปัญหาไต้หวันได้ปรากฏเป็นปัญหาใหญ่ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950 ทั้ปี ค.ศ. 1949 สหรัฐอเมริกามีท่าทีไม่ชักชวนการที่จีนแดงจะรวมประเทศโดยพิชิตไต้หวัน โดยประกาศนโยบายล้างมือไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องไต้หวัน อเมริกาถือปัญหาไต้หวันเป็นปัญหาเกี่ยวข้องกับภายในของจีนเองมากกว่า จีนแดงจึงเตรียมกำลังพร้อมที่จะยกพลขึ้นบกไต้หวันในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1950 แต่แล้วสงครามเกาหลีได้ทำลายความหวังทั้งหมดของจีนแดง สหรัฐอเมริกาได้ส่งกองทัพอากาศที่ 7 เข้าประจำช่องแคบไต้หวันในวันที่ 27 มิถุนายน ค.ศ. 1950 เพื่อป้องกันมิให้เกิดวิกฤติการณ์แทรกซ้อนในภูมิภาคตะวันออกไกล การปรากฏตัวทางทหารอเมริกาในช่องแคบไต้หวัน การที่อเมริกาให้ความช่วยเหลือทางทหารคุ้มครองไต้หวัน และการเปิดทางโดยพฤตินัยให้ไต้หวันยกพลขึ้นบกแผ่นดินใหญ่ไต้หวันพร้อมรบ ได้ทำให้โอกาสรวมประเทศสำหรับจีนแดงได้สิ้นสุดลง แม้รัสเซียจะมีที่ทำนินยอมให้จีนแดงรวมไต้หวัน จีนแดงก็มีอาชญากรรมเผชิญหน้าอเมริกาเท่าที่จีนแดงได้กระทำเป็นเพียงการยิงกรากโจมตีเกาะรอบนอกของไต้หวัน ล่องเชิงประเินกำลังและความคั่งมั่นของไต้หวันและอเมริกาว่าจะต่อต้านมากน้อยเพียงใด อีกทั้งเป็นการเตือนให้ชาวจีนระลึกอยู่เสมอว่า การรวมประเทศยังไม่สิ้นสุด รัฐบาลจีนแดงมิได้ละเลยต่อการกระทำนั้น ครั้งที่มีข่าวรุนแรงคือ

การโจมตีเกาะรอบนอกของไต้หวันในเดือนกันยายน ค.ศ. 1954 และในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1958 รัสเซียได้วางตนเป็นกลางและอเมริกาแสดงที่ท่าพร้อมที่จะคุ้มครองไต้หวัน นับแต่นั้น การรวมไต้หวัน ภัยวิธีใช้กำลังทางทหารก็กลายเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ทั้งแก่ ค.ศ. 1960 สหรัฐอเมริกากับรัสเซียได้ สมานฉันท์กัน ต่างยอมรับในหลักการว่ามีจีนสองชาติ คือ จีนคอมมิวนิสต์ และจีนไต้หวัน การรวมไต้หวัน มีหนทางเดียวสำเร็จผล คือต้องดำเนินการทางการทูตใหม่หาอำนาจทุกฝ่ายยินยอมก่อน ไต้หวันเป็นสัญลักษณ์ของความล้มเหลวในการรวมจีน อีกทั้งเป็นแหล่งที่พรรคจีนชาตินิยมตั้งรัฐบาลเคียนจิ้นแกงให้ระลึก เสมอว่า ยังมีไต้หวันเป็นรัฐบาลที่ถูกกีดกันของประชาชนจีน ก้าวแรกทางการทูตสำหรับจีนแกงจึงเป็นการ พยายามให้องค์การสหประชาชาติซึ่งถือเป็นองค์การใหญ่ของสังคมโลกตัดไต้หวันออกจากการเป็นสมาชิกยู เนชันส์ ให้ไต้หวันตกอยู่ในสภาพโคกเกี่ยว จีนแกงจะตั้งแข่งขันเชิงการทูตให้ทั่วโลกรับรองจีน

ส่วนปัญหาการรับรองจีนแกงนั้น ทั่วไปแล้วเป็นหนึ่งในหลาย ๆ จุดประสงค์ของจีนแกงตั้งแต่ ค.ศ. 1949 จีนแกงมุ่งดำเนินการทูตให้ทั่วโลกรับรองจีนแกงแทนไต้หวัน เพื่อเป็นการพิสูจน์ขั้นสุดท้ายว่า จีนแกงเป็นรัฐบาลที่ถูกกีดกันมีอำนาจในการปกครองจีนทั้งประเทศ ทั้งจีนแกงและไต้หวันจึงยื่นมาตรการ ขั้นเด็ดขาดให้ทั่วโลกตัดสินใจเองว่าจะเลือกรับรองฝ่ายใด เป็นการบีบบังคับให้ทั่วโลกต้องเลือกเองว่าจะ ดำเนินนโยบายจีนเดียว (One China Policy) หรือจะดำเนินนโยบายสองจีน (Two China Policy) ซึ่งจีนทั้งสองฝ่ายไม่ยอมรับ

ในขั้นต้น ทั่วโลกส่วนใหญ่รับรองไต้หวัน มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่รับรองจีนแกง ตั้งแต่ ค.ศ. 1949 จีนแกงได้เรียกร้องขอ สิทธิแทนไต้หวันในการเข้าไปเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ แต่แล้วสงครามเกาหลีได้ทำลายความหวังดังกล่าวของจีนแกง ทั่วโลกมองเห็นจีนเป็นชาติที่ก้าวร้าวรุกราน ในเดือน สิงหาคม ค.ศ. 1950 สหรัฐอเมริกาได้ประกาศไม่รับรองจีนแกง อีกทั้งดำเนินนโยบายปิดล้อมจีนแกง จีนแกงจึงเริ่มค้นรณทลายแนวปิดล้อมและแสวงหามิตรประเทศจากทั่วทุกมุมโลก ใน ค.ศ. 1955 ภัยนโยบายอยู่ร่วมกันโดยสันติ จีนแกงหวังเสี่ยงรับรองจากโลกที่สาม ครั้นแล้วต่อมาใน ค.ศ. 1958 - 1966 นโยบายต่างประเทศของจีนแกงกลับแปร เปลี่ยนลักษณะเป็นก้าวร้าวรุกราน ยิ่งกว่านั้นในระหว่างการปฏิวัติ วัฒนธรรม นโยบายปฏิวัติโลกที่จีนได้ยึดปฏิบัติในอัฟริกาและเอเชีย โดยเฉพาะกรณีพิพาทกับอินโดจีน และการ รัฐประหารของคอมมิวนิสต์ในอินโดจีน เอเชีย ไททำให้ทั่วโลกยิ่งห่างเหินไม่รับรองจีนแกงมากขึ้น

เนื้อแท้ ภัยจีนแกงนั้นเองที่ผลักดันให้จีนแกงผันแปรนโยบายทั่วไปของตนจากการเป็นปฏิปักษ์ต่ออเมริกา มาเป็นการสมานฉันท์กับอเมริกา แสวงหาความร่วมมือจากอเมริกา และจากมิตรประเทศทั้งหลายให้ สนับสนุนรับรองจีนแกง ขั้นต้น ไทแก่การรับรองจีนแกงเข้าไปแทนที่ไต้หวันก่อน เพื่อให้สังคมโลกรับรองจีน แกงอย่างเป็นทางการ

จีนแกงเห็นความสำคัญของการรับรอง (Recognition) มากกว่าปัญหาการรวมไต้หวัน จีนแกงหวัง ให้ทั่วโลกรับรองตนโดยยอมผ่อนปรนในเรื่องรวมไต้หวัน ถึงกระนั้นการรับรองจีนแกงมิได้เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ โดยง่าย ทั้งไต้หวันและจีนแกงยืนยันนโยบายจีนเดียว ในขณะที่ทั่วโลกส่วนใหญ่ยังเห็นว่าควรดำเนินนโยบายสองจีน คือ รับรองว่ามีจีนสองชาติ สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นเองเห็นด้วยกับนโยบายสองจีน และคาดว่า ในปี ค.ศ. 1972 จีนแกงคงยังไม่มีอิทธิพลทางการทูตที่จะโน้มน้าวสมาชิกองค์การสหประชาชาติให้รับรอง จีนเสียทีเดียว นอกจากนั้น สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นยังแสดงที่ท่าต้อง การดำเนินนโยบายสองจีนโดยเสนอ ให้องค์การสหประชาชาติเลือกพิจารณาเป็นสองประเด็น ไทแก่.-

1. ประเด็นพิจารณาเรียกร้องเงินแดงเข้าองค์การ

2. ประเด็นพิจารณาขับไต้หวันออกจากองค์การ

ให้พิจารณาสองประเด็นเป็นประเด็นหลักสำคัญ (Major Issue) ซึ่งต้องลงมติตามหลัก 2/3 เงินแดงได้ประท้วงอย่างแข็งขันเรียกร้องให้ขับไต้หวันก่อน มิฉะนั้นเงินแดงจะไม่เข้าองค์การ ท่ามกลางการรณรงค์ทางการเมืองของจีนสองฝ่าย ในวันที่ 26 ตุลาคม ค.ศ. 1972 องค์การสหประชาชาติลงมติขับไต้หวันออก และรับรองเงินแดงเข้าองค์การ นับเป็นชัยชนะทางการเมืองทุกครั้งที่ยิ่งใหญ่ที่สุดสำหรับเงินแดงที่ในที่สุดก็สามารถสร้างตนขึ้นเป็นมหาอำนาจ และเป็นที่ยอมรับของทั่วโลกว่าเป็นผู้แทนของประชาชนจีนทั้งหมด.

เรื่องย่อ บทที่ 5

¹Walter C. Clemens, jr. (ed.), World Perspectives on International Politics (Boston; Little, Brown and Company, 1965), p. 58-59.

²Hens Albrecht Carrie. A Diplomatic History of Europe since the Congress of Vienna (N.Y.: Harper & Row, Publishers, 1958.).

³ดูรายละเอียดเรื่องญี่ปุ่นที่ตัดสินใจยอมแพ้ใน Robert J.C. Butew, Japan's Decision to Surrender (Sword University Press, 1960).

⁴ดูรายการบันทึกของญี่ปุ่นใน Kazuo Kawai, Japan's American Interlude (Chicago: Chicago University Press, 1960.)

⁵A. Doak Barnett, Communist China and Asia, Challenge to American Policy (N.Y.: Vintage Books, A Division of Random House, 1960), p. 1.

⁶J.D. Simmonds, China's World, the Foreign Policy of a Developing State (N.Y.: Columbia Univ. Pr., 1970), p. 125.

⁷Harold C. Hinton, China's Turbulent Quest, An Analysis of China's Foreign Relations since 1949 (N.Y.: Macmillan co., 1970), p. 37.

⁸Simmonds, p. 12.

⁹Mao Tse-tung, "On People's Democratic Dictatorship," July, 1949, Selected Works, vol. IV, pp. 416-17.

¹⁰China's Turbulent Quest, p. 43.

¹¹ดูรายละเอียดใน Allen S. Whiting, China Crosses the Yalu, the Decision to Enter the Korean War, (Stanford: Stanford Univ. Pr., 1960.)

¹²Ibid.

¹³China's Turbulent Quest, p. 44-45.

¹⁴John Gittings, Soviet-Soviet Disputes, A Commentary and Extracts from the recent polemics, 1963-67 (N.Y.: Oxford Univ. Pr., 1968), p. 45.

¹⁵Robert C. North, Chinese Communism (N.Y.: McGraw-Hill Book Co., 1966), p. 201.

¹⁶Clemens, World Perspectives, p. 10-11.

¹⁷China's Turbulent Quest, p. 53-54.

¹⁸Communist China and Asia, p. 88.

¹⁹Simmonds, p. 21.

²⁰op.cit., p. 98.

²¹China's Turbulent Quest, p. 56.

²²Georg von Rauch, A History of Soviet Russia (N.Y.: Praeger Publishers, 1957), p. 427.

- ²³Adam B. Ulam, Expansion and Coexistence. Soviet Foreign Policy, 1917-72, 2nd ed. (N.Y.: Praeger Publishers, 1974), p. 501.
- ²⁴Simmonds, p. 20.
- ²⁵op. cit., p. 532.
- ²⁶Ibid., p. 527.
- ²⁷China's Turbulent Quest, p. 59.
- ²⁸Ulam, p. 552.
- ²⁹Simmonds, p. 34.
- ³⁰George Modelski (ed.), SEATO: Six Studies (Sydney: Australian National Univ., 1962), p. 96.
- ³¹Ulam, p. 555.
- ³²Communist China and Asia, p. 88.
- ³³Ulam, p. 505.
- ³⁴Rauch, p. 453.
- ³⁵Nikita S. Khrushchev, "Peaceful Coexistence: The Russian View," The Cold War, p. 80.
- ³⁶Ulam, p. 573.
- ³⁷Ibid., p. 548.
- ³⁸China's Turbulent Quest, p. 80.
- ³⁹Ulam, pp. 590-98.
- ⁴⁰Ibid., p. 598.
- ⁴¹Rauch, p. 451.
- ⁴²op. cit., p. 599.
- ⁴³Communist China and Asia, p. 107.
- ⁴⁴Simmonds, p. 57-8.
- ⁴⁵Ibid., p. 60.
- ⁴⁶China's Turbulent Quest, p. 88.
- ⁴⁷Ulam, p. 613.
- ⁴⁸Communist China and Asia, p. 109.
- ⁴⁹op. cit., p. 617.
- ⁵⁰Vidya Prakash Dutt, China and the World. An Analysis of Communist China's Foreign Policy (N.Y.: Frederick A. Praeger, Publishers, 1967), p. 71.
- ⁵¹China's Turbulent Quest, p. 91.
- ⁵²Simmonds, p. 62.
- ⁵³op. cit.
- ⁵⁴Ulam, p. 620.
- ⁵⁵China's Turbulent Quest, p. 93.
- ⁵⁶op. cit., p. 606.
- ⁵⁷A.M. Halpern, Policies Toward China: Views From Six Continents (N.Y.: McGraw Hill Book Co., 1965), p. 57.
- ^{57.1}John Gittings, Survey of the Sino-Soviet Disputes. A Documentary and Extracts from the Recent Polemics, 1963-67 (N.Y.: Oxford Univ. Pr., 1968), p. 105.
- ⁵⁸Simmonds, p. 172.
- ⁵⁹Ibid., 169.

- ⁶⁰Peter Van Ness, Revolution and Chinese Foreign Policy (L.A.: University of California Press, 1971), p. 13.
- ⁶¹Dutt, p. 195.
- ⁶²Ulam, p. 621.
- ⁶³China's Turbulent Quest, p. 99.
- ⁶⁴Gittings, p. 96.
- ⁶⁵Simmonds, p. 181.
- ⁶⁶Ibid., p. 183.
- ⁶⁷Winburg Chai, The Foreign Relations of the People's Republic of China (N.Y.: G.P. Putnam, 1972), pp. 181-88.
- ⁶⁸Dutt, p. 135.
- ⁶⁹See its definition in Simmonds, pp. 153-55.
- ⁷⁰King c. Chen, "Relations With the Third World," Yuan-li Wu, China, A Handbook (N.Y.: Praeger Publishers, 1973).
- ⁷¹Ibid., p. 370.
- ⁷²China's Turbulent Quest, p. 121.
- ⁷³Chai, p. 185-86.
- ⁷⁴China's Turbulent Quest, p. 188.
- ⁷⁵Halpern, p. 45.
- ⁷⁶Melvin Gurtov, Southeast Asia Tomorrow, Problem and Perspectives for U.S. Policy (Baltimore: The John Hopkins Press, 1970), p. 2.
- ⁷⁷China's Turbulent Quest, p. 124-25.
- ⁷⁸Ibid., p. 132.
- ⁷⁹Simmonds, 160.
- ⁸⁰more detail in Chai, p. 114.
- ⁸¹China's Turbulent Quest, p. 133.
- ⁸²Yuan-li Wu, p. 333.
- ⁸³William Hinton, Turning Point in China, An Essay on the Cultural Revolution (N.Y.: Monthly Review Press, 1972), p. 1.
- ⁸⁴more detail in Ness; Donald C. Hodges, and Shanab, Elias Abu, Robert, (ed.), NLF National Liberation Front, 1960-70 (N.Y.: William Morrow Co., Inc., 1972).
- ⁸⁵Park Fulham, "A Land at Peace," Far Eastern Economic Reviews, 51 (February 10, 1966), p. 235.
- ⁸⁶China's Turbulent Quest, p. 141.

⁸⁷Ibid., p. 142.

⁸⁸Ulam, p. 741.

⁸⁹Yuan-li Wu, p. 333.

⁹⁰China's Turbulent Quest, p. 144.

⁹¹Ibid., pp. 745-50.

⁹²Scalapino, China's New Diplomacy: Symposium, reprinted from Problems

of Communism, a publication of the U.S. Information Agency, p. 13.

⁹³Rubinstein, Alvin Z., "Soviet - American Relations in Transition," current

History (October, 1973), p. 179.

⁹⁴Full text in Chai, p. 187.

⁹⁵Ibid.

⁹⁶Doak, A New U.S. Policy Toward China (Wash. D.C.: The Brookling Institu-
ation, 1971), p. 15-14.

⁹⁷Franz Schurmann (ed.), Communist China. Revolutionary, Reconstruction and
International Confrontation, 1949 to the Present (N.Y.: Vintage Book, A Division
of Random House, 1966), p. 5111.

⁹⁸Edgar Snow, Red Star Today (U.K.; Penguin Book, 1970), p. 116.

⁹⁹Chai, p. 119-20.